

АВТОРЛЫҚ БАҒДАРЛАМА

**«Экология және денсаулық»
жалпы білім беретін мектептің 2-сынып
оқушылары үшін**

Байжанова Айша Шаугабаевна

Авторлық бағдарлама
тақырып бойынша қолданбалы оқыту курсы
"Экология және денсаулық"
жалпы білім беретін мектептің 2-сынып оқушылары үшін

2024 – 2025 учебный год

«Экология және денсаулық» қолданбалы курсының бағдарламасы 2-сынып оқушыларына. /автор А.Ш.Байжанова, бастауыш сынып мұғалімі/ - Шардара қаласы, 2025 жыл, 101 бет

2-сынып оқушыларына арналған «Экология және денсаулық " тақырыбындағы қолданбалы курстың авторлық бағдарламасы " әдістемелік жинағында аннотация, түсіндірме жазба, оқу бағдарламасының мазмұны, курсты күнтізбелік - тақырыптық жоспарлау, сабақты жоспарлау бар. Жинақ бастауыш сынып мұғалімдері үшін пайдалы болады

Аннотация

«Экология және денсаулық» бағдарламасы 2-сынып оқушыларына арналған және балалардың қоршаған орта жағдайы мен адам денсаулығы арасындағы байланыс туралы түсініктерін қалыптастыруға бағытталған. Курс аясында студенттер табиғатты қорғаудың маңыздылығы, экологиялық мәселелер және күнделікті әрекеттер денсаулық пен әл-ауқатқа қалай әсер ететіні туралы біледі.

Бағдарламаның міндеттеріне экологиялық сауаттылықты дамыту, табиғатқа жауапкершілікпен қарауға тәрбиелеу, салауатты өмір салты дағдыларын қалыптастыру, сондай-ақ қоршаған ортаны қорғау мәселелерінде белсенділікті ынталандыру кіреді. Бағдарлама практикалық тапсырмалар, ойын элементтері және Жобалық іс-шаралар арқылы балалардың оқуға белсенді қатысуына бағытталған.

Оқу барысында балалар ауаның, судың, топырақтың ластануы және оның адам денсаулығына әсері, денсаулықты сақтау үшін дұрыс тамақтану мен физикалық белсенділіктің маңыздылығы, экология мен денсаулықтың өзара байланысы сияқты аспектілер туралы біледі. Жобалық жұмыс пен қорытынды викторинаны қосу оқушыларға алған білімдерін бекітуге және экологтардың дағдыларын дамытуға көмектеседі

Бағдарлама теориялық сабақтарды практикалық және жобалық міндеттермен үйлесімді үйлестіретін 34 сабақты қамтиды. Оқыту ойын түрінде және қол жетімді түрде жүзеге асырылады, бұл балаларға материалды жақсы сіңіруге және процеске белсенді қатысуға мүмкіндік береді.

Бағдарламаны игеру нәтижесінде балалар табиғат туралы білімдерін кеңейтіп қана қоймай, олардың денсаулығы мен қоршаған әлеміне қамқорлық жасай алатын жауапты және саналы азамат болуына көмектесетін маңызды дағдыларға ие болады.

Түсіндірме жазба

«Экология және денсаулық» бағдарламасы 2-сынып оқушыларына мектеп оқушыларында қоршаған ортаның жай-күйі мен адам денсаулығы арасындағы байланыс туралы тұтас түсінік қалыптастыру мақсатында әзірленген. Курс аясында балалар негізгі экологиялық мәселелермен танысады, сондай-ақ экологиялық тепе-теңдікті сақтаудағы өз рөлін түсінеді. Оқыту экологиялық сауаттылықты және жеке әдеттер деңгейінде де, қоғам деңгейінде де денсаулық үшін жеке жауапкершілікті дамытуға бағытталған.

Бағдарламаның мақсаттары:

- Оқушыларда экология мен адам денсаулығының байланысы туралы түсінік қалыптастыру.
- Қоршаған ортаға жауапкершілікпен қарау және табиғатты қорғаудың маңыздылығын түсіну дағдыларын дамыту.

- Салауатты өмір салтын ұстануға деген ұмтылысты тәрбиелеу.
- Балаларға қол жетімді және түсінікті тәжірибелер арқылы табиғатты қорғау дағдыларын қалыптастыру.

Бағдарламаның міндеттері:

1. Оқушыларды экология ұғымымен, экологиялық проблемалармен және олардың адам денсаулығына әсерімен таныстыру.
2. Салауатты өмір салтының негізгі принциптерімен таныстыру (дұрыс тамақтану, физикалық белсенділік, ашық ауада демалу).
3. Балаларда экологиялық жауапкершілік, табиғатты құрметтеу және салауатты өмір салтын қалыптастыру әдеттерін дамыту.
4. Экологиялық мінез-құлық модельдерін құру және жобаларды ұсыну арқылы жобалық іс-әрекет дағдыларын дамыту.

Бағдарлама 5 бөлімге бөлінген 34 сабақты қамтиды:

I бөлім. Экология мен денсаулыққа кіріспе

II бөлім. Қоршаған ортаның ластануы және оның денсаулыққа әсері

III бөлім. Салауатты өмір салты және табиғат

IV бөлім. Денсаулықтың экологиялық аспектілері: су, ауа және өсімдіктер

V бөлім. Экологиялық жауапкершілік және жобалық жұмыс

Материалды тиімді игеру үшін оқушылардың жас ерекшеліктеріне сәйкес әдістер мен әдістер қолданылады:

1. Ойын әдістері:

- рөлдік ойындар (мысалы, "экологтар табиғатты құтқарады") балаларды экологиялық мәселелерді талқылауға тарту.
- ойын түрінде материалды белсенді түрде қайталауға арналған экологиялық викториналар.

2. Жобалық қызмет:

- балалар экологиялық плакаттар жасау, өсімдіктер отырғызу, содан кейін өз жұмыстарын сабақта ұсыну сияқты қарапайым жобалар жасайды.

3. Көрнекі материалдар:

- балаларға ластанудың денсаулыққа қалай әсер ететінін көрнекі түрде көру үшін суреттерді, диаграммаларды және диаграммаларды пайдалану.

4. Бақылау және эксперимент әдісі:

- табиғатты бақылау-балалар өсімдіктер мен жануарлардың жағдайын бақылайды, бұл оларға табиғаттағы өзгерістерді көруге көмектеседі.
- қарапайым эксперименттер-мысалы, судың сапасын немесе ластанудың өсімдіктерге әсерін зерттеу.

5. Топтық жұмыс:

- топтарда тапсырмаларды бірлесіп орындау балалардың ынтымақтастық және қарым-қатынас дағдыларын дамытуға көмектеседі, сондай-ақ алған білімдерін бекітеді.

6. Талқылау және рефлексия:

- әр сабақтың соңында оқушылар жаңа нәрселерді білгендерін, нені қызықтырғанын талқылайды. Бұл материалды бекітуге көмектеседі және сыни ойлауды дамытады.

Курс соңында оқушылар:

- Ластанған ортаның денсаулыққа әсері туралы біліңіз.
- Салауатты өмір салты принциптерін қолдануды үйреніңіз.
- Қарапайым әрекеттер экологияны қорғауға қалай көмектесетінін түсінеді.
- Экологиялық таза өмір салтын ұстануға ынталандырылады.

Курстың тиімділігі

Бағдарлама студенттерге экологиялық мәселелер туралы біліп қана қоймай, олардың салауатты өмір салты мен қоршаған ортаға жауапкершілікпен қарауына ықпал ететін маңызды өмірлік дағдыларды қалыптастыруға көмектеседі. Негізгі назар материалды қабылдаудың қарапайымдылығына және балаларды белсенді іс-әрекетке тартуға бағытталған, бұл олардың жан-жақты дамуына және экологияға саналы көзқарасына ықпал етеді. Экология және денсаулық бағдарламасы балаларға табиғатқа дұрыс күтім жасау олардың денсаулығы үшін қаншалықты маңызды екенін түсінуге көмектеседі. Курстың сабақтары ойындар, жобалар мен пікірталастар арқылы оқуды қызықты және қол жетімді және білімді күнделікті өмірде қолдануға болатындай етіп жасалған.

**Оқу бағдарламасының мазмұны
тақырып бойынша қолданбалы оқыту курсы
«Экология және денсаулық»
жалпы білім беретін мектептің 2-сынып оқушылары үшін**

I бөлім. Экология мен денсаулыққа кіріспе (4 сағат)

Экология дегеніміз не? "Экология" ұғымы және оның мағынасы. Адам мен қоршаған ортаның өзара байланысының мысалдары. Адамның қоршаған ортаға әсері. Табиғатқа ұқыпты қарау.

Экологиялық тепе-теңдік және оның денсаулық үшін маңызы. "Экологиялық тепе-теңдік" ұғымы және оның адам денсаулығы үшін маңызы. Табиғаттағы тірі организмдердің байланысы және тепе-теңдіктің бұзылуының салдары. Экологиялық тепе-теңдіктің бұзылуының адам денсаулығына әсері. Экологиялық тепе-теңдікті сақтау үшін адамның жауапкершілігі.

Экология біздің денсаулығымызға қалай әсер етеді. Экологияның адам денсаулығына әсері. Қоршаған орта мен денсаулық жағдайы арасындағы байланыс. Оқушылардың экологияны сақтаудағы рөлі. Табиғатқа және сіздің денсаулығыңызға жауапкершілікпен қарау.

Экологиялық жағдайды жақсарту және аурулардың алдын алу шаралары. Табиғаттағы тірі организмдердің өзара байланысының мысалдары. Табиғатқа ұқыпты қарау. Экологиялық тепе-теңдіктің адам денсаулығы үшін маңызы. Табиғатқа ұқыпты қарау.

**II бөлім. Қоршаған ортаның ластануы және оның денсаулыққа әсері
(8 сағат)**

Ауаның ластану көздері, олардың адамға әсері. Ауаның ластануының негізгі көздері және олардың адам денсаулығына әсері. Ауаның ластану көздерінің мысалдары. Таза ауаның өмір мен денсаулық үшін маңызы. Қоршаған ортаға ұқыпты қарау және ауаны таза ұстау үшін жауапкершілік сезімі.

Судың ластануы: адам денсаулығына әсері. Судың ластану мәселесі және оның адам денсаулығына әсері. Судың ластану көздері. Судың ластану көздерінің мысалдары. Ластанған судың адам денсаулығына әсері. Таза судың өмір мен денсаулық үшін маңызы. Су ресурстарына ұқыпты қарау.

Топырақтың ластануы және оның денсаулыққа әсері. "Топырақтың ластануы" ұғымы және оның көздері. Топырақтың ластану көздерінің мысалдары. Ластанған топырақтың адам денсаулығына кері әсері. Топырақты маңызды табиғи ресурс ретінде қорғау.

Пластмасса және қоқыс: олар табиғат пен денсаулыққа қалай әсер етеді? Қоршаған ортаны пластик пен қоқыспен ластау мәселесі. Пластмасса мен қоқыстың адам табиғаты мен денсаулығына кері әсері. Қоқысты жою және пластикті пайдалануды азайту мәселесі. Пластмасса мен қоқыстың ластануын шешу үшін әр адам жасай алатын нақты әрекеттердің мысалдары.

Химиялық заттардың ластануы: бұл денсаулыққа қалай әсер етеді? "Химиялық ластану" ұғымы және оның көздері. Химиялық ластану көздерінің мысалдары. Химиялық заттардың адам денсаулығына кері әсері. Химиялық ластанудың алдын алу жауапкершілігі.

Күнделікті өмірде ластануды қалай болдырмауға болады? Күнделікті өмірде ластанудың алдын алудың қарапайым және қол жетімді әдістері. Қоршаған ортаны таза ұстауға әр адамның жеке үлесінің маңыздылығы. Күнделікті өмірде ластанудың алдын алу жолдары. Ластанудың алдын алудағы адамның рөлі.

Денсаулықты сақтау үшін табиғатқа қалай күтім жасау керек? Адам денсаулығын сақтауға көмектесетін табиғатқа күтім жасаудың қарапайым және қол жетімді тәсілдері. Адам денсаулығы мен қоршаған орта жағдайының байланысы. Әр адам қоршаған ортаны және денсаулығын сақтау үшін жасай алатын нақты әрекеттердің мысалдары.

Жобалық жұмыс: біздің ауданда ластану деңгейін қалай төмендетуге болады? Өз аймағының экологиялық мәселелері. Жергілікті деңгейде экологиялық мәселелерді шешудің себептері мен жолдарын ұсыну. Өз ауданындағы (немесе қаласындағы) экологиялық жағдайды жақсартуға қосқан үлесі.

III бөлім. Салауатты өмір салты және табиғат (8 сағат)

Салауатты өмір салтының негізгі принциптері. Салауатты өмір салтының негізгі принциптері және олардың денсаулық үшін маңызы. Салауатты әдеттердің мысалдары және олардың адам денсаулығына әсері. Ерте жастан бастап салауатты өмір салтын ұстанудың маңыздылығы. Өз денсаулығына жауапкершілікпен қарау.

Тамақтану және оның денсаулыққа әсері. "Дұрыс тамақтану" ұғымы және оның денсаулық үшін маңызы. Теңдестірілген тамақтану және тамақтану режимі. Пайдалы және зиянды тағамдар. Пайдалы тағам мәзірі. Дұрыс тамақтанудың денсаулық үшін маңызы.

Физикалық белсенділіктің денсаулыққа әсері. "Физикалық белсенділік" ұғымы және оның денсаулық үшін маңызы. Тұрақты жаттығулардың физикалық және психологиялық әл-ауқатқа пайдасы. Дене белсенділігінің денсаулық үшін маңызы. Әр түрлі физикалық жаттығулардың мысалдары.

Табиғат денсаулық факторы ретінде. "Табиғат" ұғымы және оның адам денсаулығы үшін маңызы. Табиғаттың физикалық және психологиялық денсаулыққа әсері. Табиғатқа ұқыпты қарау және оны сақтаудағы рөлін түсіну. Табиғаттың денсаулыққа жағымды әсерінің мысалдары.

Экология біздің физикалық жағдайымызға қалай әсер етеді? Экологияның адамның физикалық денсаулығына әсері. Қоршаған орта мен денсаулық жағдайы арасындағы байланыс. Табиғатқа және сіздің денсаулығыңызға жауапкершілікпен қарау.

Жасыл тағам: бұл не? "Жасыл тамақ" ұғымы. "Жасыл тағамның" негізгі сипаттамалары. "Жасыл тағамның" адам денсаулығы мен қоршаған ортаға пайдасы. "Жасыл" тағамдардың мысалдары. Дұрыс тамақтану.

Ашық ауада серуендеу және олардың денсаулыққа пайдасы. "Таза ауа" ұғымы және оның адам денсаулығы үшін маңызы. Ашық ауада серуендеудің пайдасы. Жаяу жүрудің физикалық және психологиялық денсаулыққа әсері. Ашық ауада әр түрлі іс-шаралардың мысалдары.

Денсаулықты сақтайтын салауатты әдеттер. "Салауатты әдеттер" ұғымы және олардың денсаулықты сақтаудағы маңызы. Денсаулықты нығайтатын әдеттер. Салауатты әдеттердің мысалдары. Өз денсаулығына жауапкершілікпен қарау.

IV бөлім. Денсаулықтың экологиялық аспектілері: су, ауа және өсімдіктер (10 сағат)

Судың адам өміріндегі рөлі, оның денсаулық үшін маңызы. Судың адам өміріндегі рөлі және оның денсаулық үшін маңызы. Таза суды жеткілікті мөлшерде тұтынудың маңыздылығы. Судың ағзаға пайдасының мысалдары. Суға құнды табиғи ресурс ретінде ұқыпты қарау.

Судың ластануы және оның адам денсаулығына әсері. "Судың ластануы" ұғымы. Судың ластану көздері. Ластанған судың адам денсаулығына кері әсері. Суға ұқыпты қарау және су ресурстарын таза ұстау жауапкершілігі.

Таза ауаның адам денсаулығына әсері. "Таза ауа" ұғымы және оның адам денсаулығы үшін маңызы. Таза және ластанған ауаның денсаулыққа әсерінің мысалдары. Қоршаған ортаға ұқыпты қарау және ауаны таза ұстаудың маңыздылығын түсіну.

Ауаның ластануы және оның ағзаға әсері. Ауаның ластануы мәселесі. Ластанған ауаның адам денсаулығына кері әсері. Ауаның ластану көздерінің мысалдары.

Өсімдіктер денсаулық факторы ретінде. Өсімдіктердің адам денсаулығын сақтаудағы рөлі. Денсаулыққа пайдалы өсімдіктердің мысалдары. Өсімдіктерге ұқыпты қарау және олардың Жердегі тіршілік үшін маңыздылығын түсіну.

Денсаулықты сақтайтын және қалпына келтіретін табиғи элементтер. Табиғи элементтер (су, ауа, өсімдіктер, күн). Табиғи элементтердің адам денсаулығы үшін маңызы. Салауатты өмір салты үшін табиғи элементтердің маңызы. Табиғатқа ұқыпты қарау және оны сақтау жауапкершілігі.

Жабық ауа сапасын жақсарту үшін өсімдіктердің маңыздылығы. Бөлмедегі ауаны тазартудағы өсімдіктердің рөлі. Ауа сапасын жақсарту үшін жабық өсімдіктердің пайдасы. Ауаны тазартуға пайдалы х жабық өсімдіктердің мысалдары. Ауа сапасын жақсарту үшін жабық өсімдіктердің үйде болуының маңыздылығы.

Өсімдіктерді пайдаланып ауаны тазарту. Өсімдіктер арқылы ауаны тазарту. Тазалаудың адам денсаулығы үшін маңызы. Үйде сау микроклимат

күрудағы өсімдіктердің рөлі. Өсімдіктерге ұқыпты қарау және оларды сақтаудың маңыздылығын түсіну.

Таза су мен ауаның адамның иммундық жүйесіне әсері. Таза су мен ауаның адамның иммундық жүйесіне әсері. Иммунитетті нығайту үшін гигиенаны сақтаудың және қоршаған ортаны таза ұстаудың маңыздылығы. Су мен ауаға байланысты гигиена ережелерінің мысалдары. Өз денсаулығына жауапкершілікпен қарау.

Экологиялық таза тамақ және оның денсаулыққа әсері. "Экологиялық таза тамақ" ұғымы және оның адам денсаулығы үшін маңызы. Экологиялық таза өнімдерді тұтынудың пайдасы. Экологиялық таза өнімдердің мысалдары. Сіздің денсаулығыңызға жауапкершілікпен қарау және азық-түлікті саналы түрде таңдау.

V бөлім. Экологиялық жауапкершілік және жобалық жұмыс (4 сағат)

Экологиялық жауапкершілік ұғымы және әркім экологияға қалай көмектесе алады. "Экологиялық жауапкершілік" ұғымы және оның табиғатты сақтау үшін маңызы. табиғатты қорғаудағы маңыздылығы. Әр адам экологияға көмектесу үшін жасай алатын нақты әрекеттердің мысалдары. Табиғатқа ұқыпты қарау.

Жеке жауапкершіліктің экология мен денсаулықты жақсартуға әсері. Экология және денсаулық контекстіндегі "жеке жауапкершілік" ұғымы. Экология мен денсаулықты жақсарту үшін әркім жасай алатын нақты әрекеттердің мысалдары. Экологиялық салауатты өмір салты.

Біз күн сайын табиғатқа қалай қамқорлық жасай аламыз? Күнделікті өмірде табиғатқа қамқорлық жасау тәсілдері. Әр адамның қоршаған ортаны қорғауға қосқан үлесі. Табиғатқа ұқыпты қарау және оның болашағы үшін жауапкершілік сезімі.

Қорытынды сабақ: экология және денсаулық викторинасы.

2-сынып оқушыларына арналған «Экология және денсаулық» тақырыбы бойынша қолданбалы оқыту курсы күнтізбелік-тақырыптық жоспарлау (барлығы 34 сағат, аптасына 1 сағат)

№	Сабақтың тақырыбы	Уақыт	Сабақтың мақсаты	Күтілетін нәтиже:	Ресурстар
1 бөлім. Экология мен денсаулыққа кіріспе (4 сағат)					
1	Экология дегеніміз не?	1	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушыларды "экология" ұғымымен және оның мағынасымен таныстыру. ▪ Адам мен қоршаған ортаның байланысы туралы түсінік қалыптастыру ▪ Экологияны зерттеуге деген қызығушылықты және табиғатқа ұқыпты қарауды тәрбиелеу. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар экологияның анықтамасын біліп, оның мағынасын түсінуі керек. ▪ Оқушылар табиғаттағы тірі организмдердің өзара байланысына мысалдар келтіріп, адамның қоршаған ортаға қалай әсер ететінін түсіндіре білуі керек. ▪ Оқушылар экологияны зерттеуге қызығушылық танытып, табиғатқа ұқыпты қарауы керек. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ойынға арналған карталар "Тірі-жансыз?" тапсырма үшін" кім қайда тұрады?" ▪ Әр түрлі табиғи экожүйелер бейнеленген суреттер (орман, өзен, өріс, таулар және т.б.). ▪ Осы экожүйелерде өмір сүретін өсімдіктер мен жануарлардың суреттері. ▪ Адамның табиғатқа оң және теріс әсерін бейнелейтін суреттер. ▪ Мультимедиялық презентация (міндетті емес). ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Ойындарға арналған карталар «Кім екенін тап», «Азық-түлік тізбегін құрастыру»
2	Экологиялық тепе-теңдік және оның денсаулық үшін маңызы	1	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушыларды "экологиялық тепе-теңдік" ұғымымен және оның адам денсаулығы үшін 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар "экологиялық тепе-теңдік" ұғымын және оның адам денсаулығы үшін маңыздылығын білуі керек. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Өрмекші торы» ▪ Әр түрлі экожүйелер (орман, көл, шалғын және т.б.) және

			<p>маңыздылығымен таныстыру.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Табиғаттағы тірі организмдердің өзара байланысы және осы тепе-теңдіктің бұзылуының салдары туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Табиғатқа ұқыпты қарауға және экологиялық тепе-теңдікті сақтаудағы өз рөлін түсінуге тәрбиелеу. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар экологиялық тепе-теңдіктің бұзылуы адам денсаулығына қалай әсер ететінін түсіндіре білуі керек және тепе-теңдіктің бұзылуына әкелуі мүмкін әрекеттердің мысалдарын келтіре білуі керек. ▪ Оқушылар табиғатқа ұқыпты қарауы және экологиялық тепе-теңдікті сақтау жауапкершілігін білуі керек. 	<p>оларда өмір сүретін тірі организмдер бейнеленген суреттер.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Экологиялық тепе-теңдіктің бұзылуының мысалдарын суреттейтін суреттер (мысалы, жануарлардың немесе өсімдіктердің бір түрінің жойылуы, су объектілерінің ластануы). ▪ Экологиялық тепе-теңдіктің адам денсаулығына әсерін көрсететін суреттер (мысалы, таза ауа, пайдалы тамақ, ашық ауада демалу мүмкіндігі). ▪ Мультимедиялық презентация (міндетті емес). ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Ойындарға арналған карталар «Иә – Жоқ», «Жағдайлар»
3	Экология біздің денсаулығымызға қалай әсер етеді	1	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушыларды "экология" ұғымымен және оның адам денсаулығына әсерімен таныстыру. ▪ Қоршаған орта мен денсаулық жағдайы арасындағы байланыс туралы түсінік қалыптастыру. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар "экология" ұғымын біліп, оның адамның физикалық жағдайына әсерін түсінуі керек. ▪ Оқушылар экологияны жақсарту және денсаулығын сақтау үшін әр адам жасай алатын нақты әрекеттерге мысалдар келтіре білуі керек. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Табиғат суреттері (Таза орман, гүлді шалғын, мөлдір өзен) және адамның табиғатқа теріс әсері (ластану, ормандарды кесу, қоқыс). ▪ Дені сау адам мен қоршаған ортаның теріс әсерінен туындаған түрлі аурулары

			<ul style="list-style-type: none"> ▪ Табиғатқа жауапкершілікпен қарауға және экологияны сақтаудағы өз рөлін түсінуге тәрбиелеу. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар табиғатқа және олардың денсаулығына жауапкершілікпен қарау керек. 	<p>бар адам бейнеленген суреттер.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Мультимедиялық презентация (міндетті емес). ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар).
4	Экологиялық жағдайды жақсарту және аурулардың алдын алу шаралары	1	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушыларды "экологиялық тепе-теңдік" ұғымымен және оның адам денсаулығы үшін маңыздылығымен таныстыру. ▪ Табиғаттағы тірі организмдердің өзара байланысы және осы тепе-теңдіктің бұзылуының салдары туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Табиғатқа ұқыпты қарауға және экологиялық тепе-теңдікті сақтаудағы өз рөлін түсінуге тәрбиелеу. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар "экологиялық тепе-теңдік" ұғымын және оның адам денсаулығы үшін маңыздылығын білуі керек. ▪ Оқушылар экологиялық тепе-теңдіктің бұзылуы адам денсаулығына қалай әсер ететінін түсіндіре білуі керек және тепе-теңдіктің бұзылуына әкелуі мүмкін әрекеттердің мысалдарын келтіре білуі керек. ▪ Оқушылар табиғатқа ұқыпты қарауы және экологиялық тепе-теңдікті сақтау жауапкершілігін білуі керек. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Шешімдер суреттері» ▪ Табиғат суреттері (Таза орман, гүлді шалғын, мөлдір өзен) және адамның табиғатқа теріс әсері (ластану, ормандарды кесу, қоқыс). ▪ Дені сау адам мен қоршаған ортаның теріс әсерінен туындаған түрлі аурулары бар адам бейнеленген суреттер. ▪ Мультимедиялық презентация (міндетті емес). ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Ойындарға арналған карталар «Экологиялық жоспар»
II бөлім. Қоршаған ортаның ластануы және оның денсаулыққа әсері (8 сағат)					
5	Ауаның ластану көздері, олардың адамға әсері	1	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушыларды ауаның ластануының негізгі көздерімен және олардың 	<ul style="list-style-type: none"> • Студенттер Ауаның ластануының әртүрлі көздері және олардың адам 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Таза – лас» ▪ Ауаның ластануының әртүрлі көздері бейнеленген

			<p>адам денсаулығына әсерімен таныстыру.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Таза ауаның өмір мен денсаулық үшін маңыздылығы туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Қоршаған ортаға ұқыпты қарауға және ауаны таза ұстау үшін жауапкершілікті сезінуге тәрбиелеу. 	<p>денсаулығына әсері туралы білуі керек.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар ауаның ластану көздеріне мысалдар келтіріп, ластанған ауаның ағзаға қалай әсер ететінін сипаттай білуі керек. ▪ Оқушылар ауаның ластану мәселесіне саналы көзқараспен қарауы және қоршаған ортаны қорғауға қатысуға ниет білдіруі керек. 	<p>суреттер (көлік, өнеркәсіптік кәсіпорындар, өрттер, тұрмыстық көздер және т.б.).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ластанған ауаның адам денсаулығына кері әсерін көрсететін суреттер (тыныс алу жолдарының аурулары, аллергия, астма және т.б.). ▪ Ауаны тазарту процесінің суреттері (міндетті емес). ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Ойындарға арналған карталар «Иә – Жоқ»
6	Судың ластануы: адам денсаулығына әсері	1	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушыларды судың ластану проблемасымен және оның адам денсаулығына тигізетін зардаптарымен таныстыру. ▪ Таза судың өмір мен денсаулық үшін маңыздылығы туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Су ресурстарына ұқыпты қарауға және оларды сақтау үшін жауапкершілік сезімін тәрбиелеу. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар "Судың ластануы" ұғымы, оның көздері және адам денсаулығына әсері туралы білуі керек. ▪ Оқушылар судың ластану көздеріне мысалдар келтіріп, ластанған судың ағзаға қалай әсер ететінін сипаттай білуі керек. ▪ Оқушылар судың ластану мәселесіне саналы түрде қарауы және су ресурстарын қорғауға қатысуға ниет білдіруі керек. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Таза – лас» ▪ Таза және ластанған судың суреттері, әртүрлі ластану көздері (өндірістік ағындар, қоқыс, тыңайтқыштар және т.б.), сондай-ақ ластанған суды пайдалануға байланысты аурулар. ▪ Суды тазарту процесінің суреттері (міндетті емес). ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Ойындарға арналған карталар «Иә – Жоқ»

7	Топырақтың ластануы және оның денсаулыққа әсері	1	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушыларды "топырақтың ластануы" ұғымымен және оның көздерімен таныстыру. ▪ Ластанған топырақтың адам денсаулығына кері әсері туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Топыраққа маңызды табиғи ресурс ретінде ұқыпты қарауға және оны сақтау үшін жауапкершілікті сезінуге тәрбиелеу. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар "топырақтың ластануы" ұғымы, оның көздері және адам денсаулығына әсері туралы білуі керек. ▪ Оқушылар топырақтың ластану көздеріне мысалдар келтіріп, ластанған топырақтың ағзаға қалай әсер ететінін сипаттай білуі керек. ▪ Оқушылар топырақтың ластану мәселесіне саналы көзқараспен қарауы керек және маңызды табиғи ресурс ретінде топырақты қорғауға қатысуға ниет білдіруі керек. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Жерде не өседі?» ▪ Таза және ластанған топырақ, әртүрлі ластану көздері (қоқыс, химиялық заттар, тыңайтқыштар мен пестицидтер, Өндірістік қалдықтар және т.б.), сондай-ақ топырақтың ластануына байланысты аурулар бейнеленген суреттер. ▪ Таза және ластанған топырақта өсірілген өсімдіктердің суреттері. ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Ойындарға арналған карталар «Иә – Жоқ»
8	Пластмасса және қоқыс: олар табиғат пен денсаулыққа қалай әсер етеді?	1	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушыларды қоршаған ортаның пластикпен және қоқыспен ластану проблемасымен таныстыру. ▪ Пластмасса мен қоқыстың адам табиғаты мен денсаулығына кері әсері туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Қоқысты кәдеге жарату және пластикті пайдалануды азайту мәселесіне жауапкершілікпен қарауға тәрбиелеу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар қоршаған ортаны пластикпен және қоқыспен ластану мәселесі, пластик пен қоқыстың адам табиғаты мен денсаулығына кері әсері туралы білуі керек. • Оқушылар пластик пен қоқыстың ластануын шешу үшін әр адам жасай алатын нақты әрекеттерге мысалдар келтіре білуі керек. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Қоқысты сұрыптау» ▪ Пластмассамен және қоқыспен ластанған табиғаттың суреттері (мысалы, жағажайлар, ормандар, су қоймалары). ▪ Пластмасса мен қоқыстың адам денсаулығына кері әсерін көрсететін суреттер (мысалы, жануарлардың улануы, су мен ауаның ластануы).

				<ul style="list-style-type: none"> Оқушылар қоқысты кәдеге жарату және пластикті пайдалануды азайту мәселесіне жауапкершілікпен қарауы керек. 	<ul style="list-style-type: none"> Әр түрлі қоқыстардың суреттері (пластик, қағаз, шыны, тамақ қалдықтары). Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). Әр түрлі қаптамалар (пластикалық бөтелкелер, сөмкелер, қағаз қораптар, шыны банкалар және т.б.). Ойындарға арналған карталар «Иә – Жоқ»
9	Химиялық заттардың ластануы: бұл денсаулыққа қалай әсер етеді?	1	<ul style="list-style-type: none"> Оқушыларды "химиялық ластану" ұғымымен және оның көздерімен таныстыру. Химиялық заттардың адам денсаулығына теріс әсері туралы түсінік қалыптастыру. Қоршаған ортаға ұқыпты қарауға және химиялық ластанудың алдын алу жауапкершілігіне тәрбиелеу. 	<ul style="list-style-type: none"> Оқушылар "химиялық ластану" ұғымы, оның көздері және адам денсаулығына әсері туралы білуі керек. Оқушылар химиялық ластану көздеріне мысалдар келтіріп, химиялық заттардың ағзаға қалай әсер ететінін сипаттай білуі керек. Оқушылар химиялық ластану мәселесіне саналы түрде қарауы керек және қоршаған ортаның ластануын болдырмауға қатысуға ниет білдіруі керек. 	<ul style="list-style-type: none"> Тапсырма арналған карталар «Қауіпті – қауіпсіз» Химиялық ластанудың әртүрлі көздері бейнеленген суреттер (өнеркәсіптік кәсіпорындар, көлік, тұрмыстық химия, тыңайтқыштар мен пестицидтерді ауыл шаруашылығында қолдану, қоқыс полигондары және т.б.). Химиялық заттардың адам денсаулығына теріс әсерін көрсететін суреттер (тыныс алу жолдарының аурулары, аллергия, улану, тері аурулары және т.б.). Күнделікті өмірде қолданылатын тұрмыстық химияның әртүрлі түрлерін бейнелейтін суреттер.

					<ul style="list-style-type: none"> ▪ Мультимедиялық презентация ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Ойындарға арналған карталар «Иә – Жоқ»
10	Күнделікті өмірде ластануды қалай болдырмауға болады?	1	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушыларды күнделікті өмірде ластанудың алдын алудың қарапайым және қол жетімді әдістерімен таныстыру. ▪ Қоршаған ортаны таза ұстауға әр адамның жеке үлесінің маңыздылығы туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Табиғатқа жауапкершілікпен қарауға және ластанудың алдын алудағы өз рөлін білуге тәрбиелеу. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар күнделікті өмірде ластанудың алдын алудың қарапайым және қолжетімді жолдарын білуі керек. ▪ Оқушылар ластанудың алдын алу үшін әр адам жасай алатын нақты әрекеттерге мысалдар келтіре білуі керек. ▪ Оқушылар табиғатқа жауапкершілікпен қарауы және ластанудың алдын алудағы рөлін білуі керек. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Не ластайды?» ▪ Ластанудың алдын алуды көрсететін әртүрлі жағдайларды бейнелейтін суреттер (мысалы, қоқыстарды сұрыптау, суды үнемдеу, қайта пайдалануға болатын заттарды пайдалану, пластиктен бас тарту). ▪ Ластанудың адам табиғаты мен денсаулығына теріс әсерін бейнелейтін суреттер. ▪ Мультимедиялық презентация ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Көрсетуге арналған әртүрлі заттар (мысалы, пластикалық бөтелке, қағаз пакет, шыны ыдыс, қайта пайдалануға болатын сөмке).

					<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ойындарға арналған карталар «Экологиялық жағдайлар»
11	Денсаулықты сақтау үшін табиғатқа қалай күтім жасау керек?»	1	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушыларды табиғатқа қамқорлық жасаудың адам денсаулығын сақтауға көмектесетін қарапайым және қол жетімді әдістерімен таныстыру. ▪ Адам денсаулығы мен қоршаған орта жағдайының байланысы туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Табиғатқа ұқыпты қарауға және оны сақтау үшін жауапкершілікті сезінуге тәрбиелеу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар табиғатқа қамқорлық жасаудың адам денсаулығын сақтауға көмектесетін қарапайым және қол жетімді тәсілдерін білуі керек. • Оқушылар қоршаған ортаны және олардың денсаулығын сақтау үшін әр адам жасай алатын нақты әрекеттерге мысалдар келтіре білуі керек. ▪ Оқушылар табиғатқа ұқыпты қарауы және оның болашағы үшін жауапкершілігін білуі керек. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Табиғат – бұл..», «Табиғатқа не зиян тигізеді?» ▪ Табиғатқа деген қамқорлықты көрсететін әртүрлі жағдайларды бейнелейтін суреттер (мысалы, қоқыстарды сұрыптау, суды үнемдеу, өсімдіктерді отырғызу, жануарларға ұқыпты қарау). ▪ Адамның табиғатқа теріс әсерін бейнелейтін суреттер (ластану, ормандарды кесу, қоқыс). ▪ Мультимедиялық презентация Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Көрсетуге арналған әртүрлі заттар (мысалы, пластикалық бөтелке, қағаз пакет, шыны ыдыс, өсімдіктерді суаруға арналған су құятын ыдыс). ▪ Ойындарға арналған карталар «Экологиялық жағдайлар»

12	Жобалық жұмыс: біздің ауданда ластану деңгейін қалай төмендетуге болады?	1	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылардың экологиялық сауаттылығын және белсенді азаматтық ұстанымын дамыту. ▪ Экологиялық проблемаларды анықтау, олардың себептерін талдау және жергілікті деңгейде шешу жолдарын ұсыну дағдыларын қалыптастыру. ▪ Өз ауданының қоршаған ортасының жай-күйі үшін жауапкершілік сезімін тәрбиелеу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар өз аймағындағы (немесе қаласындағы) экологиялық проблемалар туралы біліп, олардың адам денсаулығы мен қоршаған ортаға әсерін түсінуі керек. • Оқушылар экологиялық проблемалардың себептері мен салдарын анықтай білуі, оларды шешу жолдарын ұсына білуі керек. ▪ Оқушылар өз ауданындағы (немесе қаласындағы) экологиялық жағдайды жақсартуға белсенді азаматтық ұстаным мен үлес қосуға ұмтылуы керек. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Экологиялық мәселелер», «Себептері мен салдары» ▪ Аудан (қала) картасы. ▪ Ауданның экологиялық проблемаларын бейнелейтін фотосуреттер немесе суреттер (ауаның, судың, қоқыстың және т.б. ластануы). ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар, қайшы, желім). ▪ Презентацияға арналған материалдар (тақта, проектор, экран - міндетті емес).
III бөлім. Салауатты өмір салты және табиғат (8 сағат)					
13	Салауатты өмір салтының негізгі принциптері	1	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды салауатты өмір салтының негізгі принциптерімен және олардың денсаулық үшін маңыздылығымен таныстыру. • Ерте жастан бастап салауатты өмір салтын ұстанудың маңыздылығы туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Өз денсаулығына жауапкершілікпен қарауға және салауатты өмір салтын 	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар салауатты өмір салтының негізгі принциптері және олардың адам денсаулығы үшін маңызы туралы білуі керек. • Оқушылар салауатты әдеттердің мысалдарын келтіріп, олардың денсаулыққа қалай әсер ететінін түсіндіре білуі керек. ▪ Оқушылар өз денсаулығына жауапкершілікпен қарауы және салауатты өмір салтын ұстануға ұмтылуы керек. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Пайдалы – зиянды» ▪ Салауатты өмір салтының әртүрлі аспектілері бейнеленген суреттер (дұрыс тамақтану, физикалық белсенділік, гигиена, күн тәртібі, жаман әдеттерден бас тарту). ▪ Дені сау және денсаулығы нашар адам бейнеленген суреттер. ▪ Мультимедиялық презентация

			ұстануға тәрбиелеу.	ұмтылуға		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Ойындарға арналған карталар «Иә – Жоқ»
14	Тамақтану және оның денсаулыққа әсері	1	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды "дұрыс тамақтану" ұғымымен және оның денсаулық үшін маңыздылығымен таныстыру. • Теңдестірілген тамақтану мен тамақтану режимінің маңыздылығы туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Сіздің денсаулығыңызға және дұрыс тамақтану мәдениетіне жауапкершілікпен қарауға тәрбиелеу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар дұрыс тамақтанудың денсаулық үшін маңыздылығын, теңдестірілген тамақтану мен тамақтану режимінің маңыздылығын білуі керек. • Оқушылар пайдалы және зиянды тағамдарды ажырата білуі, пайдалы тағамдардан мәзір құра білуі керек. ▪ Оқушылар өз денсаулығына жауапкершілікпен қарауы және дұрыс тамақтану ережелерін сақтауға ұмтылуы керек. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Пайдалы – зиянды», «Ол неден жасалған?» ▪ Әр түрлі тағамдардың суреттері (көкөністер, жемістер, ет, сүт өнімдері, нан, тәттілер және т.б.). ▪ Денеге дұрыс тамақтанудың пайдасын көрсететін суреттер (мысалы, күшті сүйектер, Сау тістер, энергия, жақсы көңіл-күй). ▪ Зиянды өнімдердің суреттері (мысалы, чипсы, сода, фастфуд). ▪ Мультимедиялық презентация ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Жемістер мен көкөністердің муляждар жиынтығы ▪ Ойындарға арналған карталар «Өнімді тап» 	
15	Физикалық белсенділіктің денсаулыққа әсері	1	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды "дене белсенділігі" ұғымымен және оның денсаулық үшін 	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар физикалық белсенділіктің денсаулық үшін маңыздылығын, тұрақты жаттығулардың 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Пайдалы – зиянды» ▪ Физикалық белсенділіктің әртүрлі түрлерін 	

			<p>маңыздылығымен таныстыру.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Тұрақты жаттығулардың физикалық және психологиялық әл-ауқатқа пайдасы туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Белсенді өмір салтына деген қызығушылықты және дене шынықтырумен үнемі айналысуға деген ұмтылысты тәрбиелеу. 	<p>физикалық және психологиялық әл-ауқатқа пайдасын білуі керек.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар физикалық белсенділіктің денсаулыққа қалай әсер ететінін түсіндіре білуі және әртүрлі дене жаттығуларының мысалдарын келтіре білуі керек. ▪ Оқушылар белсенді өмір салтына қызығушылық танытып, үнемі дене шынықтырумен айналысуға ұмтылуы керек. 	<p>бейнелейтін суреттер (спорт, ойын, би, жаттығу және т.б.).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Дене жаттығуларының денсаулыққа пайдасын көрсететін суреттер (бұлшықеттерді күшейту, жүрек пен өкпенің жұмысын жақсарту, көңіл-күйді көтеру және т.б.). • Мультимедиялық презентация ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Спорттық жабдықтар(доптар, арқан, құрсаулар). ▪ Ойындарға арналған карталар «Иә-Жоқ»
16	Табиғат денсаулық факторы ретінде	1	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды "табиғат" ұғымымен және оның адам денсаулығы үшін маңыздылығымен таныстыру. • Адам мен табиғаттың байланысы, табиғаттың физикалық және психологиялық денсаулыққа әсері туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Табиғатқа ұқыпты қарауға және оны сақтаудағы өз рөлін түсінуге тәрбиелеу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар табиғаттың адам денсаулығы үшін маңызы, оның физикалық және психологиялық жағдайына әсері туралы білуі керек. • Оқушылар табиғаттың денсаулыққа жағымды әсерінің мысалдарын келтіріп, адамның табиғатты қалай қорғай алатынын түсіндіре білуі керек. ▪ Оқушылар табиғатқа ұқыпты қарауы керек және 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Табиғи бірлестіктер» ▪ Әр түрлі табиғи ландшафттарды бейнелейтін суреттер (орман, таулар, өзен, теңіз және т.б.). ▪ Табиғаттың адам денсаулығына жағымды әсерін бейнелейтін суреттер(мысалы, ашық ауада спортпен шұғылданатын, орманда демалатын, өзенде жүзетін адамдар).

				оны сақтау жауапкершілігін білуі керек.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Адамның табиғатқа теріс әсерін көрсететін суреттер (ластану, ормандарды кесу, қоқыс). ▪ Мультимедиялық презентация ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Ойындарға арналған карталар «Иә-Жок»
17	Экология біздің физикалық жағдайымызға қалай әсер етеді?	1	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды "экология" ұғымымен және оның адамның физикалық денсаулығына әсерімен таныстыру. • Қоршаған орта мен денсаулық жағдайы арасындағы байланыс туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Табиғатқа жауапкершілікпен қарауға және экологияны сақтаудағы өз рөлін түсінуге тәрбиелеу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар "экология" ұғымын біліп, оның адамның физикалық жағдайына әсерін түсінуі керек. • Оқушылар экологияны жақсарту және денсаулығын сақтау үшін әр адам жасай алатын нақты әрекеттерге мысалдар келтіре білуі керек. ▪ Оқушылар табиғатқа және олардың денсаулығына жауапкершілікпен қарау керек. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Табиғат – бұл...» ▪ Табиғат суреттері (Таза орман, гүлді шалғын, мөлдір өзен) және адамның табиғатқа теріс әсері (ластану, ормандарды кесу, қоқыс). ▪ Дені сау адам мен қоршаған ортаның теріс әсерінен туындаған түрлі аурулары бар адам бейнеленген суреттер. ▪ Мультимедиялық презентация ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Ойындарға арналған карталар «Экологиялық жағдайлар»

18	Жасыл тағам: бұл не?	1	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды "жасыл тағам" ұғымымен және оның негізгі сипаттамаларымен таныстыру. • "Жасыл тағамның" адам денсаулығы мен қоршаған ортаға пайдасы туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Дұрыс тамақтануға және табиғатқа жауапкершілікпен қарауға деген қызығушылықты тәрбиелеу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар "Жасыл тағам" ұғымы және оның адам денсаулығы мен қоршаған орта үшін маңызы туралы білуі керек. • Оқушылар "Жасыл тағамның" денсаулыққа қалай әсер ететінін түсіндіріп, "жасыл" тағамдардың мысалдарын келтіре білуі керек. ▪ Оқушылар дұрыс тамақтануға және табиғатқа жауапкершілікпен қарауға қызығушылық танытуы керек. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Пайдалы – зиянды.» ▪ Әр түрлі "жасыл тағам" бейнеленген суреттер (көкөністер, жемістер, шөптер, жарма, бұршақ дақылдары және т.б.). ▪ "Жасыл тамақ" өсіру процесін бейнелейтін суреттер (мысалы, органикалық егіншілік, фермерлік шаруашылық). ▪ Дені сау адам мен зиянды тамақпен қоректенетін адамның суреттері. ▪ Мультимедиялық презентация ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Жемістер мен көкөністерге арналған муляждар жиынтығы ▪ Ойындарға арналған карталар «Өнімді тап»
19	Ашық ауада серуендеу және олардың денсаулыққа пайдасы	1	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды "таза ауа" ұғымымен және оның адам денсаулығы үшін маңыздылығымен таныстыру. • Ашық ауада серуендеудің пайдасы туралы түсінік қалыптастыру. 	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар ашық ауада серуендеудің денсаулыққа пайдасы туралы білуі керек. • Оқушылар серуендеудің физикалық және психологиялық денсаулыққа қалай әсер ететінін түсіндіріп, ашық 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Пайдалы – зиянды.» ▪ Табиғатта серуендеп жүрген адамдардың суреттері және ластанған ауа (мысалы, қала үстіндегі түтін). ▪ Ашық ауада белсенді демалыстың әртүрлі түрлері

			<ul style="list-style-type: none"> ▪ Табиғатта белсенді демалуға деген қызығушылықты және қоршаған ортаға ұқыпты қарауды тәрбиелеу. 	<p>ауада әртүрлі әрекеттерге мысалдар келтіре білуі керек.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар ашық ауада іс-шараларға қызығушылық танытып, ашық ауада көбірек уақыт өткізуге ұмтылуы керек. 	<p>бейнеленген суреттер (ойындар, спорт, серуендеу және т.б.).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Мультимедиялық презентация ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Ойындарға арналған карталар «Ұсынысты толықтырыңыз»
20	Денсаулықты сақтайтын салауатты әдеттер	1	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды "салауатты әдеттер" ұғымымен және олардың денсаулықты сақтау үшін маңыздылығымен таныстыру. • Денсаулықты нығайтуға қандай әдеттер ықпал ететіні туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Сіздің денсаулығыңызға саналы көзқарасты және салауатты әдеттерді қалыптастыруға деген ұмтылысты тәрбиелеу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар "салауатты әдеттер" ұғымы және олардың адам денсаулығы үшін маңызы туралы білуі керек. • Оқушылар салауатты әдеттердің мысалдарын келтіріп, олардың денсаулыққа қалай әсер ететінін түсіндіре білуі керек. ▪ Оқушылар өз денсаулығына жауапкершілікпен қарауы және салауатты өмір салтын ұстануға ұмтылуы керек. 	
IV бөлім. Денсаулықтың экологиялық аспектілері: су, ауа және өсімдіктер (10 сағат)					
21	Судың адам өміріндегі рөлі, оның денсаулық үшін маңызы	1	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды судың адам өміріндегі рөлімен және оның денсаулық үшін маңыздылығымен таныстыру. • Таза суды жеткілікті мөлшерде тұтынудың 	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар судың адам өміріндегі рөлі, оның денсаулық үшін маңызы және суға ұқыпты қараудың маңыздылығы туралы білуі керек. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Су тамшысы» ▪ Су ішетін адамның суреттері, әртүрлі су көздері (өзен, көл, құдық және т.б.) және су процедуралары (жуу, шомылу және т. б.).

			<p>маңыздылығы туралы түсінік қалыптастыру.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Құнды табиғи ресурс ретінде суға ұқыпты қарауға тәрбиелеу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар судың ағзаға тигізетін пайдасы туралы мысалдар келтіріп, неге жеткілікті мөлшерде таза су ішу керектігін түсіндіре білуі керек. ▪ Оқушылар суға ұқыпты қарауы және су ресурстарын сақтау жауапкершілігін білуі керек. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Табиғаттағы су айналымы процесінің суреттері. ▪ Мультимедиялық презентация ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Дәм татуға арналған Таза су шыныаяқтары ▪ Ойындарға арналған карталар «Сөйлемді аяқта», "Жұмбақ жасау"
22	Судың ластануы және оның адам денсаулығына әсері	1	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды "судың ластануы" ұғымымен және оның көздерімен таныстыру. • Ластанған судың адам денсаулығына кері әсері туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Суға ұқыпты қарауға және су ресурстарын таза ұстау жауапкершілігіне тәрбиелеу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар "судың ластануы" ұғымы, оның көздері және адам денсаулығына әсері туралы білуі керек. • Оқушылар судың ластану көздеріне мысалдар келтіріп, ластанған судың ағзаға қалай әсер ететінін сипаттай білуі керек. ▪ * Оқушылар судың ластану мәселесіне саналы түрде қарауы және су ресурстарын қорғауға қатысуға ниет білдіруі керек. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Таза – лас», «Су көздері» ▪ Таза және ластанған судың суреттері, әртүрлі ластану көздері (өндірістік ағындар, қоқыс, тыңайтқыштар және т.б.), сондай-ақ ластанған суды пайдалануға байланысты аурулар. ▪ Суды тазарту процесінің суреттері ▪ Мультимедиялық презентация ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Ойындарға арналған карталар «Иә – Жоқ»
23	Таза ауаның адам денсаулығына әсері	1	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды "таза ауа" ұғымымен және оның адам денсаулығы үшін 	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар таза ауаның адам денсаулығы үшін маңызы, таза ауаның 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Ауада не бар?», «Тыныс алу органдары»

			<p>маңыздылығымен таныстыру.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Таза ауаның пайдасы мен ластанудың зияны туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Қоршаған ортаға ұқыпты қарауға және ауаны таза ұстаудың маңыздылығын түсінуге тәрбиелеу. 	<p>пайдасы және ластанған ауаның зияны туралы білуі керек.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар таза және ластанған ауаның денсаулыққа әсері туралы мысалдар келтіріп, ауаның ластану көздерін атай білуі керек. ▪ Оқушылар қоршаған ортаға ұқыпты қарауы керек және ауаны таза ұстаудың маңыздылығын түсінуі керек. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Таза және ластанған ауаның суреттері(мысалы, қала үстіндегі түтін және гүлді шалғын). ▪ Ашық ауада әр түрлі іс-шаралармен айналысатын адамдардың суреттері (спорт, серуендеу, ойын және т.б.). ▪ Адамның тыныс алу мүшелерінің суреттері (өкпе). ▪ Мультимедиялық презентация ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Ойындарға арналған карталар «Сөйлемді аяқта», «Жағдайлар»
24	Ауаның ластануы және оның ағзаға әсері	1	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды "ауаның ластануы" ұғымымен және оның көздерімен таныстыру. • Ластанған ауаның адам денсаулығына кері әсері туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Қоршаған ортаға ұқыпты қарауға және ауаны таза ұстау жауапкершілігіне тәрбиелеу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар "ауаның ластануы" ұғымы, оның көздері және адам денсаулығына әсері туралы білуі керек. • Оқушылар ауаның ластану көздеріне мысалдар келтіріп, ластанған ауаның ағзаға қалай әсер ететінін сипаттай білуі керек. ▪ Оқушылар ауаның ластану мәселесіне саналы көзқараспен қарауы және 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Ауада не бар?», «Ластану көздері» ▪ Таза және ластанған ауаның суреттері(мысалы, қала үстіндегі түтін және гүлді шалғын). ▪ Ауаның ластануының әртүрлі көздері бейнеленген суреттер (көлік, өнеркәсіптік кәсіпорындар, өрттер және т.б.). ▪ Адамның тыныс алу органдары (өкпе) және

				қоршаған ортаны қорғауға қатысуға ниет білдіруі керек.	<p>ауаның ластануымен байланысты аурулар бейнеленген суреттер.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Мультимедиялық презентация ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Ойындарға арналған карталар «Иә – Жоқ», «Жағдайлар»
25	Өсімдіктер денсаулық факторы ретінде	1	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды адам денсаулығын сақтаудағы өсімдіктердің рөлімен таныстыру. • Өсімдіктердің физикалық және психологиялық денсаулыққа пайдасы туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Өсімдіктерге ұқыпты қарауға және олардың Жердегі тіршілік үшін маңыздылығын түсінуге тәрбиелеу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Студенттер Өсімдіктердің адам денсаулығын сақтаудағы рөлі туралы білуі керек, олардың физикалық және психологиялық денсаулыққа қандай пайдасы бар екенін түсінуі керек. • Оқушылар денсаулыққа пайдалы өсімдіктердің мысалдарын келтіріп, өсімдіктерді қорғаудың неліктен маңызды екенін түсіндіре білуі керек. • Оқушылар өсімдіктерге ұқыпты қарауы керек және өсімдіктер әлемін сақтау жауапкершілігін білуі керек. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Өсімдікті тану», «Өсімдіктер не үшін қажет?» ▪ Әр түрлі өсімдіктердің суреттері (жабық, орман, дала, бақша). ▪ Өсімдіктермен өзара әрекеттесетін адамдардың суреттері (күтім, егін жинау, орманда демалу және т.б.). ▪ Өсімдіктердің пайдасын бейнелейтін суреттер(таза ауа, емдік қасиеттері, эстетикалық ләззат). ▪ Мультимедиялық презентация ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Тірі бөлме өсімдіктері (бірнеше түрі).

					<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ойындарға арналған карталар «Өсімдікті тап», «Пайдалы-зиянды»
26	Денсаулықты сақтайтын және қалпына келтіретін табиғи элементтер	1	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды адам денсаулығын сақтайтын және қалпына келтіретін табиғи элементтермен (су, ауа, өсімдіктер, күн) таныстыру. • Осы элементтердің физикалық және психологиялық денсаулық үшін маңызы туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Табиғатқа ұқыпты қарауға және оның салауатты өмір салты үшін маңыздылығын түсінуге тәрбиелеу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар адам денсаулығы үшін табиғи элементтердің (су, ауа, өсімдіктер, күн) атаулары мен мағыналарын білуі керек. • Оқушылар осы элементтердің әрқайсысы физикалық және психологиялық денсаулыққа қалай әсер ететіндігі туралы мысалдар келтіре білуі керек. ▪ Оқушылар табиғатқа ұқыпты қарауы және оны сақтау жауапкершілігін білуі керек. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Төрт элемент», «Төрт элемент» ▪ Табиғи элементтер (су, ауа, өсімдіктер, күн) және олармен әрекеттесетін адамдар (шомылу, орманда серуендеу, күн ванналары және т.б.) бейнеленген суреттер. ▪ Табиғи элементтердің денсаулыққа пайдасын көрсететін суреттер (таза ауа, пайдалы тамақ, жақсы көңіл-күй және т.б.). ▪ Мультимедиялық презентация ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Табиғи элементтерді бейнелейтін заттар (мысалы, су бөтелкесі, ағаш бұтағы, күн қояны). ▪ Ойындарға арналған карталар «Элементті тап», «Пайдалы-зиянды»
27	Жабық ауа сапасын жақсарту үшін өсімдіктердің маңыздылығы	1	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды бөлмедегі ауаны тазартудағы өсімдіктердің рөлімен және олардың адам денсаулығы 	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар үй ішіндегі ауаны тазартудағы бөлме өсімдіктерінің рөлі және олардың адам денсаулығы 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Өсімдіктер нені ерекшелендіреді?», «Фотосинтез процесі»

			<p>үшін маңыздылығымен таныстыру.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ауа сапасын жақсарту үшін жабық өсімдіктердің пайдасы туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Бөлме өсімдіктеріне деген қызығушылықты арттыру және оларға күтім жасаудың маңыздылығын түсіну. 	<p>үшін маңызы туралы білуі керек.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар ауаны тазартуға пайдалы жабық өсімдіктердің мысалдарын келтіріп, оларға қалай күтім жасау керектігін түсіндіре білуі керек. ▪ Оқушылар бөлме өсімдіктеріне қызығушылық танытып, ауа сапасын жақсарту үшін олардың үйде болуының маңыздылығын түсінуі керек. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Әр түрлі жабық өсімдіктердің суреттері. ▪ Фотосинтез процесін бейнелейтін суреттер. ▪ Бөлмедегі ластанған және таза ауаның суреттері. ▪ Мультимедиялық презентация ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Тірі бөлме өсімдіктері (бірнеше түрі). ▪ Ойындарға арналған карталар «Өсімдікті тап», «Пайдалы-зиянды»
28	Өсімдіктерді пайдаланып ауаны тазарту	1	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды өсімдіктер арқылы ауаны тазарту процесімен және оның адам денсаулығы үшін маңыздылығымен таныстыру. • Бөлмедегі сау микроклиматты құрудағы өсімдіктердің рөлі туралы түсінік қалыптастыру. ▪ * Өсімдіктерге ұқыпты қарауға және оларды сақтаудың маңыздылығын түсінуге тәрбиелеу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар ауаны тазартудағы өсімдіктердің рөлі және олардың адам денсаулығы үшін маңызы туралы білуі керек. • Оқушылар ауаны тазартатын өсімдіктердің мысалдарын келтіріп, оларға қалай күтім жасау керектігін түсіндіре білуі керек. ▪ Оқушылар өсімдіктерге қызығушылық танытып, оларды сақтаудың маңыздылығын білуі керек. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Өсімдіктерге не қажет?», «Фотосинтез процесі» ▪ Әр түрлі өсімдіктердің суреттері (жабық, орман, дала, бақша). ▪ Фотосинтез процесін бейнелейтін суреттер. ▪ Бөлмедегі таза және ластанған ауаның суреттері. ▪ Мультимедиялық презентация (міндетті емес). ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Тірі бөлме өсімдіктері (бірнеше түрі).

					<ul style="list-style-type: none"> ▪ Адамның өкпе моделі ▪ Ойындарға арналған карталар «Өсімдікті тап», «Пайдалы-зиянды»
29	Таза су мен ауаның адамның иммундық жүйесіне әсері	1	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды таза су мен ауаның адамның иммундық жүйесіне әсерімен таныстыру. • Иммунитетті нығайту үшін гигиенаны сақтаудың және қоршаған ортаны таза ұстаудың маңыздылығы туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Өз денсаулығына жауапкершілікпен қарауға және алдын алу шараларының маңыздылығын түсінуге тәрбиелеу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар Таза су мен ауаның адамның иммундық жүйесіне әсері туралы білуі керек. • Оқушылар су мен ауаның иммунитетті нығайтуға қалай көмектесетінін түсіндіріп, су мен ауаға қатысты гигиена ережелеріне мысалдар келтіре білуі керек. ▪ Оқушылар өз денсаулығына жауапкершілікпен қарауы керек және гигиенаны сақтауға және қоршаған ортаны таза ұстауға тырысуы керек. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Пайдалы – зиянды», «Адам ағзалары» ▪ Дені сау және науқас адамның суреттері. ▪ Адам ағзасындағы су мен ауаның рөлін бейнелейтін суреттер. ▪ Су мен ауаның ластануының әртүрлі көздері бейнеленген суреттер. ▪ Мультимедиялық презентация ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Ойындарға арналған карталар «Иә – Жоқ», «Жағдайлар»
30	Экологиялық таза тамақ және оның денсаулыққа әсері	1	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды "экологиялық таза тамақ" ұғымымен және оның адам денсаулығы үшін маңыздылығымен таныстыру. • Экологиялық таза өнімдерді тұтынудың пайдасы туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Сіздің денсаулығыңызға жауапкершілікпен қарауға 	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар "экологиялық таза тамақ" ұғымы және оның адам денсаулығы үшін маңызы туралы білуі керек. • Оқушылар экологиялық таза тағамның денсаулыққа қалай әсер ететінін түсіндіріп, экологиялық таза тағамдардың мысалдарын келтіре білуі керек. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Пайдалы – зиянды», «Бұл неден жасалған?» ▪ Әр түрлі тағамдардың суреттері (көкөністер, жемістер, ет, сүт өнімдері және т.б.). ▪ Экологиялық таза өнімді өсіру процесі бейнеленген суреттер(мысалы, химиялық заттарсыз көкөніс бағы,

			және азық-түлікті саналы түрде таңдауға тәрбиелеу.	<ul style="list-style-type: none"> Оқушылар өз денсаулығына жауапкершілікпен қарауы және экологиялық таза тағамдарды таңдауға ұмтылуы керек. 	<p>еркін жүретін Жануарлар фермасы).</p> <ul style="list-style-type: none"> Дені сау және науқас адамның суреттері. Мультимедиялық презентация Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). Жемістер мен көкөністерге арналған муляждар жиынтығы Ойындарға арналған карталар «Өнімді тап», «Пайдалы-зиянды»
V бөлім. Экологиялық жауапкершілік және жобалық жұмыс (4 сағат)					
31	Экологиялық жауапкершілік ұғымы және әркім экологияға қалай көмектесе алады	1	<ul style="list-style-type: none"> Оқушыларды "экологиялық жауапкершілік" ұғымымен және оның табиғатты сақтау үшін маңыздылығымен таныстыру. Әр адам қоршаған ортаны қорғауға қалай үлес қоса алатындығы туралы түсінік қалыптастыру. Табиғатқа ұқыпты қарауға және оның болашағы үшін жауапкершілікті сезінуге тәрбиелеу. 	<ul style="list-style-type: none"> Оқушылар "экологиялық жауапкершілік" ұғымын білуі және оның табиғатты қорғаудағы маңыздылығын түсінуі керек. Оқушылар экологияға көмектесу үшін әр адам жасай алатын нақты әрекеттерге мысалдар келтіре білуі керек. Оқушылар табиғатқа ұқыпты қарауы және оның болашағы үшін жауапкершілігін білуі керек. 	<ul style="list-style-type: none"> Тапсырма арналған карталар «Табиғат – бұл...», «Табиғатқа не зиян тигізеді?» Табиғат суреттері (Таза орман, гүлді шалғын, мөлдір өзен) және адамның табиғатқа теріс әсері (ластану, ормандарды кесу, қоқыс). Қоршаған ортаны қорғауға бағытталған әртүрлі әрекеттерді бейнелейтін суреттер (қоқыстарды сұрыптау, суды үнемдеу, ағаш отырғызу және т.б.). Мультимедиялық презентация

					<ul style="list-style-type: none"> ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Көрсетуге арналған әртүрлі заттар(мысалы, пластикалық бөтелке, қағаз пакет, шыны ыдыс). ▪ Ойындарға арналған карталар «Экологиялық жағдайлар», «Менің экологиялық уәделерім»
32	Жеке жауапкершіліктің экология мен денсаулықты жақсартуға әсері	1	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды экология және денсаулық контекстінде "жеке жауапкершілік" ұғымымен таныстыру. • Әр адамның іс-әрекеті қоршаған орта мен денсаулыққа қалай әсер ететіні туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Өз іс-әрекеттері үшін жауапкершілік сезімін және экологиялық салауатты өмір салтын ұстануға деген ұмтылысты тәрбиелеу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар "жеке жауапкершілік" ұғымын біліп, оның экология мен денсаулықты жақсартудағы маңыздылығын түсінуі керек. • Оқушылар экология мен денсаулықты жақсарту үшін әр адам жасай алатын нақты әрекеттерге мысалдар келтіре білуі керек. ▪ Оқушылар өз іс-әрекеттеріне жауапкершілікпен қарауы және экологиялық салауатты өмір салтын ұстануға ұмтылуы керек. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Жақсы – жаман», «Салдары» ▪ Қоршаған ортаға қатысты жауапкершілік пен жауапсыздықты көрсететін әртүрлі жағдайларды бейнелейтін суреттер (мысалы, қоқысты сұрыптайтын адам және қоқысты сыртқа лақтыратын адам). ▪ Жауапты мінез-құлықтың экология мен денсаулыққа оң әсерін көрсететін суреттер (мысалы, Таза қала, дені сау адамдар). ▪ Мультимедиялық презентация ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар).

					<ul style="list-style-type: none"> ▪ Әр түрлі әрекеттерді бейнелейтін заттар (мысалы, өсімдіктерді суаруға арналған суару ыдысы, қоқыстарды сұрыптауға арналған қоқыс дорбасы, гигиеналық тіс щеткасы). ▪ Ойындарға арналған карталар «Сұрақ-жауап», «Менің іс-әрекеттерім»
33	Біз күн сайын табиғатқа қалай қамқорлық жасай аламыз?	1	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды күнделікті өмірде табиғатқа қамқорлық жасаудың қарапайым және қол жетімді тәсілдерімен таныстыру. • Әр адам қоршаған ортаны қорғауға қалай үлес қоса алатындығы туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Табиғатқа ұқыпты қарауға және оның болашағы үшін жауапкершілікті сезінуге тәрбиелеу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар күнделікті өмірде табиғатқа қамқорлық жасаудың қарапайым және қол жетімді тәсілдерін білуі керек. • Оқушылар қоршаған ортаны сақтау үшін әр адам жасай алатын нақты әрекеттерге мысалдар келтіре білуі керек. ▪ Оқушылар табиғатқа ұқыпты қарауы және оның болашағы үшін жауапкершілігін білуі керек. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Табиғат – бұл..», «Табиғатқа не зиян тигізеді?» ▪ Табиғатқа деген қамқорлықты көрсететін әртүрлі жағдайларды бейнелейтін суреттер (мысалы, қоқыстарды сұрыптау, суды үнемдеу, өсімдіктерді отырғызу, жануарларға ұқыпты қарау). ▪ Адамның табиғатқа теріс әсерін бейнелейтін суреттер (ластану, ормандарды кесу, қоқыс). ▪ Мультимедиялық презентация ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Көрсетуге арналған әртүрлі заттар (мысалы, пластикалық бөтелке, қағаз

					<p>пакет, шыны ыдыс, өсімдіктерді суаруға арналған су құятын ыдыс).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ойындарға арналған карталар «Экологиялық жағдайлар», «Менің экологиялық уәделерім»
34	Қорытынды сабақ: экология және денсаулық викторинасы	1	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылардың экология және денсаулыққа қатысты тақырыптар бойынша білімдерін жалпылау және жүйелеу. • Алған білімдерін ойын түрінде бекіту. ▪ Экология мен салауатты өмір салтына қызығушылықты дамыту. 	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар экология мен денсаулыққа қатысты негізгі ұғымдар мен ережелерді білуі керек. • Оқушылар алған білімдерін іс жүзінде қолдана білуі, табиғатты қалай қорғауға және денсаулығына қамқорлық жасауға болатындығын түсіндіре білуі керек. ▪ Оқушылар экология мен салауатты өмір салтына қызығушылық танытуы керек. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тапсырма арналған карталар «Экологиялық бірлестіктер», «Жылыту» ▪ "Экологиялық жауапкершілік" бөлімінде зерттелген тақырыптар бойынша сұрақтары бар карточкалар. ▪ Викторина сұрақтарына қатысты суреттер немесе иллюстрациялар. ▪ Мультимедиялық презентация ▪ Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). ▪ Викторина жеңімпаздарына арналған сыйлықтар

САБАҚТЫ ЖОСПАРЛАУ

I бөлім	Экология және денсаулық курсына кіріспе	
Сабақ № 1		
Сабақтың тақырыбы	Экология дегеніміз не?	
Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушыларды "экология" ұғымымен және оның мағынасымен таныстыру. ▪ Адам мен қоршаған ортаның байланысы туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Экологияны зерттеуге деген қызығушылықты және табиғатқа ұқыпты қарауды тәрбиелеу. 	
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар экологияның анықтамасын біліп, оның мағынасын түсінуі керек. ▪ Оқушылар табиғаттағы тірі организмдердің өзара байланысына мысалдар келтіріп, адамның қоршаған ортаға қалай әсер ететінін түсіндіре білуі керек. ▪ Оқушылар экологияны зерттеуге қызығушылық танытып, табиғатқа ұқыпты қарауы керек. 	
Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: Мұғалім жұмбақ жасайды: "бізді барлық жерде не қоршап тұр, бірақ біз оны әрдайым байқай бермейміз?"(Табиғат). Табиғат деген не және оған не қатысты екендігі туралы әңгіме. • Білімді өзектендіру: Ойын "Тірі – жансыз": мұғалім табиғаттың әртүрлі нысандарын (мысалы, ағаш, тас, су, жануар) атайды, ал балалар тірі зат болса, қолдарын шапалақтайды, ал егер жансыз болса, аяқтарын тепкілейді. Тапсырма "Кім қайда тұрады?": тақтада әртүрлі экожүйелер мен жануарлар бейнеленген суреттер бар. Балалар жануарларды тіршілік ету ортасымен байланыстыруы керек. Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз экологияның таңғажайып әлемімен танысамыз және оның біз үшін неге соншалықты маңызды екенін білеміз". 	Ойынға арналған карталар "Тірі-жансыз?" тапсырма үшін" кім қайда тұрады?"
Сабақтың ортасы	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа тақырыппен танысу: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Мұғалімнің экология туралы әңгімесі (бұл тірі организмдердің бір-бірімен және қоршаған ортамен қарым-қатынасы туралы ғылым). ▪ Әр түрлі табиғи экожүйелер мен оларда өмір сүретін тірі организмдер бейнеленген суреттерді көрсету. ▪ Табиғаттағы барлық тірі организмдердің бір-бірімен қалай байланысатынын түсіндіру (мысалы, қоректік тізбектер). ▪ Адамның табиғатқа қандай әсер ететінін талқылау (оң және теріс). ▪ Адамның табиғатқа оң және теріс әсерін бейнелейтін суреттерді көрсету. 	Әр түрлі табиғи экожүйелер бейнеленген суреттер (орман, өзен, өріс, таулар және т.б.). Осы экожүйелерде өмір сүретін өсімдіктер мен жануарлардың суреттері. Адамның табиғатқа оң және
	Сергіту сәт "Ағаш"	

	<p>Балалар тік тұрып, қолдарын жоғары көтеріп, ағаштар сияқты күнге қарай созылады.</p> <p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: "Біз табиғаттың достарымыз" постерін ойлап табу және салу. Әр топ өз постерін ұсынады және олар бейнелегісі келетін нәрселер туралы айтады. "Жел" үні: балалар желдің соғуын имитациялай отырып, қолдарын бір жағынан екінші жағына шайқайды. Жануарлар: балалар әртүрлі экожүйелерде өмір сүретін әртүрлі жануарлардың қозғалысына еліктейді.</p>	<p>теріс әсерін бейнелейтін суреттер. Мультимедиялық презентация (міндетті емес). Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар).</p>
<p>Сабақтың соңы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: Ойын " Кім екенін тап?": мұғалім кез-келген жануарды немесе өсімдікті сипаттайды, ал балалар оны болжауы керек. "Азық-түлік тізбегін құрастыру" тапсырмасы: тактада әртүрлі тірі организмдер бейнеленген суреттер бар. Балалар олардан тамақ тізбегін құруы керек. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "Экология дегеніміз не?", "Табиғатты қорғау неге маңызды?", "Қоршаған ортаны сақтау үшін не істей аламыз?". Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады. ▪ Үй тапсырмасы Әр адам экологиялық жағдайды жақсартуға қалай көмектесетіні туралы қысқаша хабарлама дайындаңыз. ▪ Кері байланыс 	<p>Ойындарға арналған карталар «Кім екенін тап», «Азық-түлік тізбегін құрастыру»</p>

<p>I бөлім</p>	<p>Экология және денсаулық курсына кіріспе</p>
<p>Сабақ № 2</p>	
<p>Сабақтың тақырыбы</p>	<p>Экологиялық тепе-теңдік және оның денсаулық үшін маңызы</p>
<p>Сабақтың мақсаты</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушыларды "экологиялық тепе-теңдік" ұғымымен және оның адам денсаулығы үшін маңыздылығымен таныстыру. ▪ Табиғаттағы тірі организмдердің өзара байланысы және осы тепе-теңдіктің бұзылуының салдары туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Табиғатқа ұқыпты қарауға және экологиялық тепе-теңдікті сақтаудағы өз ролін түсінуге тәрбиелеу.
<p>Күтілетін нәтиже:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар "экологиялық тепе-теңдік" ұғымын және оның адам денсаулығы үшін маңыздылығын білуі керек. ▪ Оқушылар экологиялық тепе-теңдіктің бұзылуы адам денсаулығына қалай әсер ететінін түсіндіре білуі керек және тепе-теңдіктің бұзылуына әкелуі мүмкін әрекеттердің мысалдарын келтіре білуі керек. ▪ Оқушылар табиғатқа ұқыпты қарауы және экологиялық тепе-теңдікті сақтау жауапкершілігін білуі керек.

Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: Мұғалім жұмбақ жасайды: "Бәрі байланысты, бәрі маңызды, бірақ оны бұзу оңай." (Экологиялық тепе-теңдік). Табиғат дегеніміз не және ол жердегі тіршілік үшін неге маңызды екендігі туралы әңгіме. • Білімді өзектендіру: "Өрмекші торы" ойыны: мұғалім табиғатқа қатысты сұрақ қойып, бір оқушыға жіп шарын лақтырады. Студент жауап бере отырып, допты екіншісіне береді және т.б. табиғаттағы байланысты бейнелейтін "тор" пайда болғанға дейін. "Тамақтану тізбегі" тапсырмасы: тақтада әр түрлі тірі организмдер бейнеленген суреттер бар (мысалы, өсімдік, жәндік, құс, жыртқыш). Балалар олардың өзара байланысын түсіндіре отырып, олардан тамақ тізбегін құруы керек. • Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз экологиялық тепе-теңдік дегеніміз не және ол біздің денсаулығымыз үшін неге маңызды екендігі туралы сөйлесетін боламыз". 	Жіптердің шары Тапсырма арналған карталар «Өрмекші торы»
Сабақтың ортасы	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің экологиялық тепе-теңдік деген не екендігі туралы әңгімесі (бұл табиғатта бәрі бір-бірімен байланысты және тепе-теңдікте болатын жағдай). <ul style="list-style-type: none"> ▪ Экологиялық тепе-теңдіктің бұзылуы адам денсаулығына қалай әсер етуі мүмкін екенін түсіндіру (ауа мен судың ластануы, түрлердің жойылуы, аурудың таралуы). ▪ Экологиялық тепе-теңдіктің бұзылуының мысалдары және олардың салдары бар суреттерді көрсету. ▪ Адамның қандай әрекеттері экологиялық тепе-теңдіктің бұзылуына әкелуі мүмкін екенін талқылау (ластану, ормандарды кесу, жануарларды аулау және т.б.). <p>Сергіту сәт "Ағындар" үні: балалар қозғалыстарға еліктейді, олар ағын сияқты ағып, таза су алып жүргендей..</p> <p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: "экологиялық тепе-теңдікті қалай сақтау керек" постерін ойлап табу және салу. Әр топ өз постерін ұсынады және экологиялық тепе-теңдікті сақтау үшін қандай шаралар маңызды деп санайтындығы туралы айтады.</p>	Әр түрлі экожүйелер (орман, көл, шалғын және т.б.) және оларда өмір сүретін тірі организмдер бейнеленген суреттер. Экологиялық тепе-теңдіктің бұзылуының мысалдарын суреттейтін суреттер (мысалы, жануарлардың немесе өсімдіктердің бір түрінің жойылуы, су объектілерінің ластануы). Экологиялық тепе-теңдіктің адам

		денсаулығына әсерін көрсететін суреттер (мысалы, таза ауа, пайдалы тамақ, ашық ауада демалу мүмкіндігі). Мультимедиялық презентация (міндетті емес). Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар).
Сабақтың соңы	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Иә – Жоқ" ойыны: мұғалім сабақ тақырыбына қатысты сұрақтар қояды, ал балалар "иә" немесе "жоқ" деп жауап беруі керек. Тапсырма "Жағдайлар": мұғалім адам мен табиғаттың өзара әрекеттесуіне байланысты әртүрлі жағдайларды сипаттайды, ал балалар экологиялық тепе-теңдікті бұзбау үшін әр жағдайда қалай дұрыс әрекет ету керектігін түсіндіруі керек. • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "Біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Экологиялық тепе-теңдікті сақтау неге маңызды?". Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады.. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Үй тапсырмасы "Экологиялық тепе-теңдік пен денсаулықты қалай сақтауға болады?» ▪ Кері байланыс 	Ойындарға арналған карталар «Иә – Жоқ», «Жағдайлар»

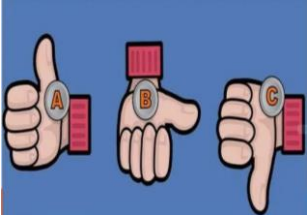

I бөлім	Экология және денсаулық курсына кіріспе
Сабақ № 3	
Сабақтың тақырыбы	Экология біздің денсаулығымызға қалай әсер етеді?
Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушыларды "экологиялық тепе-теңдік" ұғымымен және оның адам денсаулығы үшін маңыздылығымен таныстыру. ▪ Табиғаттағы тірі организмдердің өзара байланысы және осы тепе-теңдіктің бұзылуының салдары туралы түсінік қалыптастыру.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Табиғатқа ұқыпты қарауға және экологиялық тепе-теңдікті сақтаудағы өз рөлін түсінуге тәрбиелеу.
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар "экологиялық тепе-теңдік" ұғымын және оның адам денсаулығы үшін маңыздылығын білуі керек. ▪ Оқушылар экологиялық тепе-теңдіктің бұзылуы адам денсаулығына қалай әсер ететінін түсіндіре білуі керек және тепе-теңдіктің бұзылуына әкелуі мүмкін әрекеттердің мысалдарын келтіре білуі керек. ▪ Оқушылар табиғатқа ұқыпты қарауы және экологиялық тепе-теңдікті сақтау жауапкершілігін білуі керек.

Сабақ барысы

Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: Мұғалім балаларға табиғат бейнеленген әдемі суреттерді көрсетіп, сұрақ қояды: "сіз осындай әлемде өмір сүргіңіз келе ме?". Табиғат дегеніміз не және ол жердегі тіршілік үшін неге маңызды екендігі туралы әңгіме. • Білімді өзектендіру: "Табиғат – бұл...": мұғалім сөйлемді бастайды, ал балалар оны аяқтауы керек (мысалы, " табиғат – Бұл...", "Табиғат-біздің үйіміз", "табиғат-өмірдің қайнар көзі" және т. б.). Тапсырма " Табиғатқа не зиян тигізеді?": тақтада адамның табиғатқа теріс әсерінің әртүрлі түрлері бейнеленген суреттер (ластану, ормандарды кесу, қоқыс). Балалар бұл әрекеттерді атап, табиғатқа қалай зиян тигізетінін түсіндіруі керек. • Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз экологияның физикалық жағдайымызға қалай әсер ететіні туралы сөйлесеміз". 	Тапсырма арналған карталар «Табиғат – бұл...»
Сабақтың ортасы	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің экология туралы әңгімесі (бұл тірі организмдердің қоршаған ортамен байланысы туралы ғылым). • Қоршаған ортаның жағдайы адам денсаулығына қалай әсер ететінін түсіндіру (ауа мен судың ластануы әртүрлі ауруларға әкелуі мүмкін, таза су мен пайдалы тағамның болмауы иммунитетті әлсіретуі мүмкін және т.б.). • Дені сау адам мен қоршаған ортаның теріс әсерінен туындаған түрлі аурулары бар адам бейнеленген суреттерді көрсету. • Экологияны жақсарту және денсаулығын сақтау үшін әркім қандай қарапайым қадамдар жасай алатынын талқылау (су мен энергияны үнемдеу, қоқыстарды сұрыптау, ағаш отырғызу, жануарлар мен өсімдіктерге ұқыпты қарау және т.б.). <p>Сергіту сәт "Ағаш" сөзі: балалар тік тұрып, қолдарын жоғары көтеріп, ауаны тазартатын ағаштар сияқты күнге қарай созылады.</p> <p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: "табиғат пен денсаулықты қалай сақтау керек" постерін ойлап табу және салу.</p>	Табиғат суреттері (Таза орман, гүлді шалғын, мөлдір өзен) және адамның табиғатқа теріс әсері (ластану, ормандарды кесу, қоқыс). Дені сау адам мен қоршаған ортаның теріс әсерінен туындаған түрлі аурулары бар адам бейнеленген суреттер.

	<p>Әр топ өз постерін ұсынады және қоршаған ортаны қорғау және денсаулықты сақтау үшін қандай әрекеттерді ең маңызды деп санайтыны туралы айтады.</p>	<p>Мультимедиялық презентация (міндетті емес). Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар).</p>
<p>Сабақтың соңы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Экологиялық жағдайлар" ойыны: мұғалім адам мен табиғаттың өзара әрекеттесуіне байланысты әртүрлі жағдайларды сипаттайды, ал балалар әр жағдайда қалай дұрыс әрекет ету керектігін түсіндіруі керек. "Менің экологиялық уәделерім" тапсырмасы: балалар жапырақтарға экологияға қалай көмектесетіні және денсаулығына қамқорлық жасайтыны туралы бірнеше уәделерді жазады (мысалы, "мен суды үнемдеймін", "мен қоқыстарды сұрыптаймын", "мен көкөністер мен жемістерді көбірек жеймін" және т.б.). • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Табиғатқа және денсаулығыңызға қамқорлық жасау неге маңызды?". Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады. • Кері байланыс 	<p>Ойындарға арналған карталар «Экологиялық жағдайлар»</p>

I бөлім	Экология және денсаулық курсына кіріспе
Сабақ № 4	
Сабақтың тақырыбы	Экологиялық жағдайды жақсарту және аурулардың алдын алу шаралары
Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушыларды "экологиялық тепе-теңдік" ұғымымен және оның адам денсаулығы үшін маңыздылығымен таныстыру. ▪ Табиғаттағы тірі организмдердің өзара байланысы және осы тепе-теңдіктің бұзылуының салдары туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Табиғатқа ұқыпты қарауға және экологиялық тепе-теңдікті сақтаудағы өз рөлін түсінуге тәрбиелеу.
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар "экологиялық тепе-теңдік" ұғымын және оның адам денсаулығы үшін маңыздылығын білуі керек. ▪ Оқушылар экологиялық тепе-теңдіктің бұзылуы адам денсаулығына қалай әсер ететінін түсіндіре білуі керек және тепе-теңдіктің бұзылуына әкелуі мүмкін әрекеттердің мысалдарын келтіре білуі керек. ▪ Оқушылар табиғатқа ұқыпты қарауы және экологиялық тепе-теңдікті сақтау жауапкершілігін білуі керек.
Сабақ барысы	

Сабак кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабактың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу, қатысушыларды тексеру. Белсенді жұмыс үшін оң көзқарас қалыптастыру, оқушыларды сабаққа қатысуға бейімдеу. • Мотивация: Оқушыларға сұрақ: "Біздің қалада/ауданда экологияны жақсарту үшін қандай шаралар қолдануға болады деп ойлайсыз? Бұл шаралар біздің денсаулығымызға қалай әсер етуі мүмкін?" Аурулардың алдын алу және халықтың денсаулығын сақтау үшін экологияны жақсартудың маңыздылығын талқылау. Мысал: ауаның, судың, топырақтың ластануы және оның тыныс алу жолдарының ауруларымен, аллергиямен, инфекциялармен байланысы. • Білімді өзектендіру: "Шешімдер суреттері" ойыны-оқушыларға таратылады Шағын сауалнама: "Сіз адам денсаулығының қандай алдын алу шараларын білесіз?"(Жауаптар мыналарды қамтуы мүмкін. • Тақырыпқа кіріспе: Экологиялық проблемалар көптеген ауруларға әкелуі мүмкін, бірақ егер сіз осы мәселелерді шешуге дұрыс қарасаңыз, олардың алдын алуға болады. Қысқаша айтқанда, сабақта экологиялық жағдайды жақсарту шаралары қарастырылады және аурудың алдын алу экологияны жақсартумен байланысты. 	Тапсырма арналған карталар «Шешімдер суреттері»
Сабактың ортасы	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа тақырыппен танысу: Тақырыбы: экологиялық жағдайды жақсарту шаралары: <ul style="list-style-type: none"> • Экологиялық жағдайды жақсарту жөніндегі негізгі шараларды қарастыру: • Ауаның ластануын азайту (экологиялық таза энергия көздеріне көшу, жасыл аймақтарды құру, шығарындыларды азайту) • Су тазарту және су ресурстарын қорғау (тазарту құрылыстарын салу, су ресурстарын ұтымды пайдалану). • Қалдықтарды азайту (қайта өңдеу, пластикті пайдалануды азайту). • Энергия үнемдеу және биоәртүрлілікті сақтау. • Бұл шаралар респираторлық аурулар, аллергия, ішек аурулары және инфекциялар сияқты әртүрлі аурулардың алдын алуға көмектеседі. • Нақты өмірден мысалдар келтіріңіз: табысты экологиялық бастамалар (мысалы, кейбір қалалардағы ауа сапасын жақсарту, көгалдандыру бағдарламалары) <p>Сергіту сәт Оқушылар сыныпта жасай алатын қарапайым жаттығулар: иілу, айналу, созылу, тыныс алу жаттығулары. Өкпенің қалыпты жұмыс істеуі және денсаулықты сақтау үшін таза ауаның маңыздылығын атап өту..</p> <p>Топтарда жұмыс істеу: Әр топ келесі тақырыптардың бірімен жұмыс істейді:</p>	Табиғат суреттері (Таза орман, гүлді шалғын, мөлдір өзен) және адамның табиғатқа теріс әсері (ластану, ормандарды кесу, коқыс). Дені сау адам мен қоршаған ортаның теріс әсерінен туындаған түрлі аурулары бар адам бейнеленген суреттер. Мультимедиялық презентация (міндетті емес). Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар,

	<p>1-топ: Біздің қаладағы экологиялық жағдайды жақсарту шаралары. 2-топ: Суды тазарту және судың ластануына байланысты аурулардың алдын алу. 3-топ: Табиғатты қорғау және Ормандарды қорғау шаралары. 4-топ: Экожүйелерді сақтаудағы және табиғат тепе-теңдігін сақтаудағы биоәртүрліліктің рөлі. Әр топ өз тақырыбын зерттейді, қабылдануы мүмкін шараларды талқылайды және өз нәтижелерін басқаларға ұсынады</p>	<p>киізден жасалған қаламдар).</p>
<p>Сабақтың соңы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Экологиялық жоспар" ойыны-оқушылар өз қалалары немесе мектептері үшін экологияны жақсарту және аурулардың алдын алу бойынша іс-шаралар жоспарын жасайды. Олар ауа, су және топырақ сапасын жақсартудың нақты шараларын, сондай-ақ халықтың денсаулығын нығайту шараларын ұсынуы керек. Викторина: сабақ материалына негізделген сұрақтар: "Ауа сапасы мен адамдардың денсаулығын жақсартуға қандай шаралар көмектеседі?" "Суды тазарту арқылы қандай аурулардың алдын алуға болады?" Қалдықтарды қайта өңдеу экожүйе мен денсаулыққа қалай әсер етеді?" "Қандай шаралар экологияның ластануына байланысты аурулардың санын азайтуға көмектеседі?" • Қорытындылау: Сабақ нәтижелерін талқылау. Біздің әрқайсымыз экологияны жақсартуға және аурудың алдын алуға қалай үлес қоса аламыз. Оқушыларға сұрақтар: "экологиялық жағдайды жақсарту және денсаулықты сақтау үшін күнделікті өмірде қандай нақты әрекеттер жасауға болады?"(мысалы, қоқыстарды сұрыптау, ағаш отырғызу, тазалықты сақтау). Экологияны жақсарту және аурулардың алдын алу шаралары қоғам, мемлекет және әр адам деңгейінде шешілуі керек кешенді міндет екенін атап өту.. • Кері байланыс 	<p>Ойындарға арналған карталар «Экологиялық жоспар»</p>

<p>II бөлім</p>	<p>Қоршаған ортаның ластануы және оның денсаулыққа әсері</p>
<p>Сабақ № 5</p>	
<p>Сабақтың тақырыбы</p>	<p>Ауаның ластану көздері, олардың адамға әсері</p>
<p>Сабақтың мақсаты</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушыларды ауаның ластануының негізгі көздерімен және олардың адам денсаулығына әсерімен таныстыру. ▪ Таза ауаның өмір мен денсаулық үшін маңыздылығы туралы түсінік қалыптастыру.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Қоршаған ортаға ұқыпты қарауға және ауаны таза ұстау үшін жауапкершілікті сезінуге тәрбиелеу. 	
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Студенттер ауаның ластануының әртүрлі көздері және олардың адам денсаулығына әсері туралы білуі керек. ▪ Оқушылар ауаның ластану көздеріне мысалдар келтіріп, ластанған ауаның ағзаға қалай әсер ететінін сипаттай білуі керек. ▪ Оқушылар ауаның ластану мәселесіне саналы көзқараспен қарауы және қоршаған ортаны қорғауға қатысуға ниет білдіруі керек. 	
Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: Мұғалім жұмбақ жасайды: "Біз көрмейміз, қол тигізбейміз, онсыз өмір сүре алмаймыз."(Ауа). Ауа дегеніміз не және ол өмір үшін неге маңызды екендігі туралы әңгіме. • Білімді өзектендіру: "Таза – лас" ойыны: мұғалім ауада болуы мүмкін әртүрлі заттарды атайды, ал егер бұл пайдалы зат болса (мысалы, оттегі) балалар қол шапалақтайды және зиянды болса (мысалы, пайдаланылған газдар, шаң) аяқтарын таптайды. "Ластану көздері" тапсырмасы: тақтада Ауаның ластануының әртүрлі көздері бейнеленген суреттер бар. Балалар бұл көздерді атап, ауаны қалай ластайтынын түсіндіруі керек. • Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз ауаны қандай көздер ластайтыны және бұл біздің денсаулығымызға қалай әсер ететіні туралы сөйлесетін боламыз". 	Тапсырма арналған карталар «Таза – лас»
Сабақтың ортасы	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің ауаның ластануы дегеніміз не және оны қандай заттар ластауы мүмкін екендігі туралы әңгімесі (пайдаланылған газдар, өнеркәсіптік шығарындылар, шаң, түтін және т.б.). • Ауаның ластануының әртүрлі көздері және осы ластанудың салдары (тыныс алу жолдарының аурулары, аллергия, астма және т.б.) бейнеленген суреттерді көрсету. • Ластанған ауаның адам ағзасына қалай енетінін және оның денсаулыққа қандай зиян тигізетінін түсіндіру (шырышты қабықтың тітіркенуі, өкпенің қабынуы, жүректің нашарлауы және т.б.). <p>Сергіту сәт «Тыныс алу» Балалар мұрын арқылы терең дем алады, қолдарын жоғары көтереді, содан кейін қолдарын төмен түсіріп, аузынан баяу дем шығарады. Бірнеше рет қайталаңыз.</p> <p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: "ауаны ластанудан қалай қорғауға болады"постерін ойлап табу және салу.</p>	Ауаның ластануының әртүрлі көздері бейнеленген суреттер (көлік, өнеркәсіптік кәсіпорындар, өрттер, тұрмыстық көздер және т.б.). Ластанған ауаның адам денсаулығына кері әсерін көрсететін суреттер (тыныс алу жолдарының

	<p>Әр топ өз постерін ұсынады және ауаны қорғаудың қандай шаралары ең маңызды деп санайтыны туралы айтады.</p>	<p>аурулары, аллергия, астма және т.б.). Ауаны тазарту процесінің суреттері (міндетті емес). Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар).</p>
<p>Сабақтың соңы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Иә – Жоқ" ойыны: мұғалім сабақ тақырыбына қатысты сұрақтар қояды, ал балалар "иә" немесе "жоқ" деп жауап беруі керек. "Жағдайлар" тапсырмасы: мұғалім ауа сапасына байланысты әртүрлі жағдайларды сипаттайды, ал балалар бұл жағдайдың неліктен пайдалы немесе зиянды екенін түсіндіруі керек. • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "Біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Неліктен ауаны қорғау және оның ластануын болдырмау маңызды?". Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады. • Кері байланыс <p>«Білім шыңы» әдісі</p> <p>Осы жаңа әдісмен білім алуға ұмтылып, білім аламыз!</p> <p>Мен сабақта білім аламын!</p> <p>Төзімділікпен білім аламын!</p>	<p>Ойындарға арналған карталар «Иә – Жоқ»</p>

II бөлім	Қоршаған ортаның ластануы және оның денсаулыққа әсері
Сабақ № 6	
Сабақтың тақырыбы	Судың ластануы: адам денсаулығына әсері
Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушыларды судың ластану проблемасымен және оның адам денсаулығына тигізетін зардаптарымен таныстыру. ▪ Таза судың өмір мен денсаулық үшін маңыздылығы туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Су ресурстарына ұқыпты қарауға және оларды сақтау үшін жауапкершілік сезімін тәрбиелеу.
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар "Судың ластануы" ұғымы, оның көздері және адам денсаулығына әсері туралы білуі керек. ▪ Оқушылар судың ластану көздеріне мысалдар келтіріп, ластанған судың ағзаға қалай әсер ететінін сипаттай білуі керек.

	<ul style="list-style-type: none"> Оқушылар судың ластану мәселесіне саналы түрде қарауы және су ресурстарын қорғауға қатысуға ниет білдіруі керек. 	
Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. Мотивация: Мұғалім жұмбақ жасайды: "Ағады, ағады – ағып кетпейді, төгілмейді, төгілмейді – төгілмейді."(Су). Су дегеніміз не және ол өмір үшін неге маңызды екендігі туралы әңгіме.. Білімді өзектендіру: "Таза – лас" ойыны: мұғалім суды пайдаланумен байланысты әртүрлі жағдайларды атайды, ал егер су таза болса, балалар қол шапалақтайды, ал егер лас болса, аяқтарын таптайды (мысалы, қолды сабынмен жуу, зауыттың жанында өзенге шомылу, ағын су ішу, бақшаны батпақты сумен суару және т. б.). "Су көздері" тапсырмасы: тақтада әртүрлі су көздері (өзен, көл, теңіз, құдық, су шүмегі және т.б.) бейнеленген суреттер бар. Балалар бұл көздерді атауы керек және әр жағдайда судың қайдан келетінін түсіндіруі керек.. Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз судың ластануы денсаулығымызға қалай әсер ететіні туралы сөйлесеміз". 	Тапсырма арналған карталар «Таза – лас»
Сабақтың ортасы	<ul style="list-style-type: none"> Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің судың ластануы дегеніміз не және оны қандай заттар ластауы мүмкін екендігі туралы әңгімесі (қоқыс, химиялық заттар, кәсіпорындардың қалдықтары, тыңайтқыштар және т.б.). Судың ластануының әртүрлі көздері және осы ластанудың салдары (аурулар, жануарлар мен өсімдіктердің өлімі) бейнеленген суреттерді көрсету. Ластанған судың адам ағзасына қалай енуі және денсаулыққа қандай зиян тигізуі мүмкін екендігі түсіндіріледі (ас қорыту бұзылыстары, тері аурулары, улану және т.б.). <p>Сергіту сәт «Жаңбыр тамшысы»: балалар қолдарын жоғары көтеріп, жаңбыр тамшыларына еліктеп, оларды шайқайды. Содан кейін жаңбыр тамшылары жерге түскендей еңкейеді..</p> <p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: "Суды ластанудан қалай қорғауға болады"постерін ойлап табу және салу. Әр топ өз постерін ұсынады және суды қорғаудың қандай шаралары ең маңызды деп санайтыны туралы айтады.</p>	Таза және ластанған судың суреттері, әртүрлі ластану көздері (өндірістік ағындар, қоқыс, тыңайтқыштар және т.б.), сондай-ақ ластанған суды пайдалануға байланысты аурулар. Суды тазарту процесінің суреттері (міндетті емес). Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар,

		киізден жасалған қаламдар).
Сабақтың соңы	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Иә – Жоқ" ойыны: мұғалім сабақ тақырыбына қатысты сұрақтар қояды, ал балалар "иә" немесе "жоқ" деп жауап беруі керек. Қатені табу тапсырмасы: мұғалім судың ластануына байланысты жағдайдың суретін көрсетеді және балалардан қатені тауып, оның неліктен дұрыс емес екенін түсіндіруді сұрайды.. • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Неліктен суды үнемдеу және оның ластануын болдырмау маңызды?". Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады. • Кері байланыс 	Ойындарға арналған карталар «Иә – Жоқ»

II бөлім	Қоршаған ортаның ластануы және оның денсаулыққа әсері	
Сабақ № 7		
Сабақтың тақырыбы	Топырақтың ластануы және оның денсаулыққа әсері	
Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушыларды "топырақтың ластануы" ұғымымен және оның көздерімен таныстыру. ▪ Ластанған топырақтың адам денсаулығына кері әсері туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Топыраққа маңызды табиғи ресурс ретінде ұқыпты қарауға және оны сақтау үшін жауапкершілікті сезінуге тәрбиелеу. 	
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар "топырақтың ластануы" ұғымы, оның көздері және адам денсаулығына әсері туралы білуі керек. ▪ Оқушылар топырақтың ластану көздеріне мысалдар келтіріп, ластанған топырақтың ағзаға қалай әсер ететінін сипаттай білуі керек. ▪ Оқушылар топырақтың ластану мәселесіне саналы көзқараспен қарауы керек және маңызды табиғи ресурс ретінде топырақты қорғауға қатысуға ниет білдіруі керек. 	

Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: Мұғалім жұмбақ жасайды: "Бізді не тамақтандырады?" (Топырақ). Топырақ дегеніміз не және ол жердегі тіршілік үшін неге маңызды екендігі туралы әңгіме. • Білімді өзектендіру: 	Тапсырма арналған карталар «Жерде не өседі?»

	<p>Ойын " Жерде не өседі?": мұғалім жерде өсетін әртүрлі өсімдіктерді атайды, ал балалар өздері білетін басқа өсімдіктерді атауы керек.</p> <p>Тапсырма " Топырақ не үшін қажет?": балалар топырақтың не үшін қажет екенін айтады (өсімдіктерді өсіру, үй салу, жануарлардың тіршілігі және т.б.)...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз топырақтың ластануы денсаулығымызға қалай әсер ететіні туралы сөйлесеміз". 	
Сабақтың ортасы	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің топырақтың ластануы дегеніміз не және оны қандай заттар ластауы мүмкін екендігі туралы әңгімесі (қоқыс, химиялық заттар, тыңайтқыштар мен пестицидтер, Өндірістік қалдықтар және т.б.). • Топырақтың ластануының әртүрлі көздері және осы ластанудың салдары (аурулар, өсімдіктер мен жануарлардың өлімі) бейнеленген суреттерді көрсету. • Ластанған топырақтың адам ағзасына қалай енуі және денсаулыққа қандай зиян тигізуі мүмкін екендігі түсіндірілді (улану, тері аурулары, аллергия және т.б.). • Топырақты ластанудан қорғау үшін қандай шаралар қолдануға болатынын талқылау (қоқысты дұрыс жою, ауыл шаруашылығында химиялық заттарды пайдаланудан бас тарту, топырақты ластанудан тазарту және т.б.). 	Таза және ластанған топырақ, әртүрлі ластану көздері (қоқыс, химиялық заттар, тыңайтқыштар мен пестицидтер, Өндірістік қалдықтар және т.б.), сондай-ақ топырақтың ластануына байланысты аурулар бейнеленген суреттер. Таза және ластанған топырақта өсірілген өсімдіктердің суреттері. Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар).
	<p>Сергіту сәт "Өсімдік өседі" деген сөз: балалар еңкейіп, содан кейін баяу көтеріліп, қолдарын күнге созылып жатқан өсімдіктер сияқты жайып жібереді.</p>	
	<p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: "Топырақты ластанудан қалай қорғауға болады"постерін ойлап табу және салу. Әр топ өз постерін ұсынады және топырақты қорғаудың қандай шаралары ең маңызды деп санайтыны туралы айтады..</p>	
Сабақтың соңы	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Иә – Жоқ" ойыны: мұғалім сабақ тақырыбына қатысты сұрақтар қояды, ал балалар "иә" немесе "жоқ"деп жауап беруі керек. "Жағдайлар" тапсырмасы: мұғалім топырақтың ластануына байланысты әртүрлі жағдайларды сипаттайды, ал балалар әр жағдайда қалай дұрыс әрекет ету керектігін түсіндіруі керек. • Қорытындылау: 	Ойындарға арналған карталар «Иә – Жоқ»

	<p>Мұғалім сұрақтар қояды: "біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Неліктен топырақты қорғау және оның ластануын болдырмау маңызды?".</p> <p>Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Кері байланыс 	
--	---	--

II бөлім	Қоршаған ортаның ластануы және оның денсаулыққа әсері
Сабақ № 8	
Сабақтың тақырыбы	Пластмасса және қоқыс: олар табиғат пен денсаулыққа қалай әсер етеді?
Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушыларды қоршаған ортаның пластикпен және қоқыспен ластану проблемасымен таныстыру. ▪ Пластмасса мен қоқыстың адам табиғаты мен денсаулығына кері әсері туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Қоқысты кәдеге жарату және пластикті пайдалануды азайту мәселесіне жауапкершілікпен қарауға тәрбиелеу.
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар қоршаған ортаны пластикпен және қоқыспен ластану мәселесі, пластик пен қоқыстың адам табиғаты мен денсаулығына кері әсері туралы білуі керек. ▪ Оқушылар пластик пен қоқыстың ластануын шешу үшін әр адам жасай алатын нақты әрекеттерге мысалдар келтіре білуі керек. ▪ Оқушылар қоқысты кәдеге жарату және пластикті пайдалануды азайту мәселесіне жауапкершілікпен қарауы керек.

Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: Мұғалім балаларға әдемі табиғат бейнеленген суреттерді көрсетіп, сұрақ қояды: "Сіз осындай әлемде өмір сүргіңіз келе ме?". Содан кейін мұғалім пластикпен және қоқыспен ластанған табиғаттың суреттерін көрсетіп: "Сіз бұл қоқыстың бізді барлық жерде қоршап алғанын қалайсыз ба?". Қоқыс дегеніміз не және ол қайдан пайда болатыны туралы әңгіме.. • Білімді өзектендіру: "Қоқысты сұрыптау" ойыны: мұғалім қоқыстың әртүрлі түрлерін атайды, ал балалар оны қандай контейнерге тастау керектігін айтуы керек (пластик, қағаз, шыны, тамақ қалдықтары). Тапсырма " Бұл қайдан пайда болды?": тақтада пластиктен жасалған әртүрлі заттар бейнеленген суреттер бар. Балалар бұл заттардың неден жасалғанын және қолданғаннан кейін қайда түсетінін түсіндіруі керек. 	Тапсырма арналған карталар «Қоқысты сұрыптау»

	<ul style="list-style-type: none"> Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз пластик пен қоқыстың табиғат пен денсаулыққа қалай әсер ететіні туралы сөйлесетін боламыз". 	
Сабақтың ортасы	<ul style="list-style-type: none"> Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің пластик деген не және ол табиғатқа қандай зиян келтіруі мүмкін екендігі туралы әңгімесі (топырақ пен судың ластануы, жануарлардың өлімі, микропластикаға ыдырауы). Қоқыстың адам денсаулығына қалай әсер ететінін түсіндіру (ауа мен судың ластануы, аурудың таралуы, жануарлар мен құстарға қауіп). Пластмасса мен қоқыстың табиғат пен адам денсаулығына кері әсерін көрсететін суреттерді көрсету. Қоқыстың қандай түрлерін қайта өңдеуге болатынын және оның табиғатты сақтауға қалай көмектесетінін талқылау. 	Пластмассамен және қоқыспен ластанған табиғаттың суреттері (мысалы, жағажайлар, ормандар, су қоймалары). Пластмасса мен қоқыстың адам денсаулығына кері әсерін көрсететін суреттер (мысалы, жануарлардың улануы, су мен ауаның ластануы). Әр түрлі қоқыстардың суреттері (пластик, қағаз, шыны, тамақ қалдықтары). Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). Әр түрлі қаптамалар (пластикалық бөтелкелер, сөмкелер, қағаз қораптар, шыны банкалар және т.б.).
	<p>Сергіту сәт "Қоқысты сұрыптау" сөзі: балалар қоқысты әртүрлі контейнерлерге сұрыптағандай қимылдарға еліктейді.</p> <p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: "Қоқысты қалай азайтуға болады" постерін ойлап табу және салу. Әр топ өз постерін ұсынады және қоқысты азайтудың ең маңызды жолдары туралы айтады..</p>	
Сабақтың соңы	<ul style="list-style-type: none"> Оқу материалын бекіту: "Иә – Жоқ" ойыны: мұғалім сабақ тақырыбына қатысты сұрақтар қояды, ал балалар "иә" немесе "жоқ" деп жауап беруі керек. 	Ойындарға арналған карталар «Иә – Жоқ»

	<p>Тапсырма "Жағдайлар": мұғалім қоқысты жоюға байланысты әртүрлі жағдайларды сипаттайды, ал балалар әр жағдайда қалай дұрыс әрекет ету керектігін түсіндіруі керек..</p> <ul style="list-style-type: none"> • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "Біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Неліктен табиғатты пластик пен қоқыстың ластануынан қорғау маңызды?". Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады.. • Кері байланыс <p style="text-align: center;">ТАЗАЛЫҚ</p> <p style="font-size: small;"> Тақымды болында өзіңізді қорғау үшін қоқыстың жиналуына көмектесіңіз. Сабақтағы қоқысты өзіңіз жинап, қоқыс жинағын қорықпен жинаңыз. Күтпелі қорықтармен бірге өзіңізді қорғау үшін, қоқыс жинағын қорықпен жинаңыз. </p>	
--	---	--

II бөлім	Қоршаған ортаның ластануы және оның денсаулыққа әсері	
Сабақ № 9		
Сабақтың тақырыбы	Химиялық заттардың ластануы: бұл денсаулыққа қалай әсер етеді?	
Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушыларды "химиялық ластану" ұғымымен және оның көздерімен таныстыру. ▪ Химиялық заттардың адам денсаулығына теріс әсері туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Қоршаған ортаға ұқыпты қарауға және химиялық ластанудың алдын алу жауапкершілігіне тәрбиелеу. 	
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар "химиялық ластану" ұғымы, оның көздері және адам денсаулығына әсері туралы білуі керек. ▪ Оқушылар химиялық ластану көздеріне мысалдар келтіріп, химиялық заттардың ағзаға қалай әсер ететінін сипаттай білуі керек. ▪ Оқушылар химиялық ластану мәселесіне саналы түрде қарауы керек және қоршаған ортаның ластануын болдырмауға қатысуға ниет білдіруі керек. 	
Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: Мұғалім жұмбақ жасайды: "көрінбейтін, бірақ өте қауіпті не болуы мүмкін?"(Химиялық зат). Химиялық заттар дегеніміз не және оларды күнделікті өмірде қайдан табуға болатындығы туралы әңгіме. • Білімді өзектендіру: Ойын "Қауіпті – қауіпсіз": мұғалім химиялық қауіпті болуы мүмкін әртүрлі заттарды немесе заттарды атайды, ал егер балалар қауіпті болса, қолдарын шапалақтайды және қауіпсіз болса, аяқтарын таптайды (мысалы, ыдыс жуғыш зат, кір жуғыш зат, сірке суы, тұз, су және т.б.). "Химиялық ластану көздері" тапсырмасы: тақтада әртүрлі химиялық ластану көздері бейнеленген суреттер бар. Балалар бұл 	Тапсырма арналған карталар «Қауіпті – қауіпсіз»

	<p>көздерді атап, қоршаған ортаны қалай ластайтынын түсіндіруі керек.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз химиялық ластану денсаулығымызға қалай әсер ететіні туралы сөйлесеміз". 	
Сабақтың ортасы	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің химиялық ластану дегеніміз не және оны қандай заттар тудыруы мүмкін екендігі туралы әңгімесі (ауыр металдар, пестицидтер, гербицидтер, Өндірістік қалдықтар, тұрмыстық химия және т.б.). • Химиялық ластанудың әртүрлі көздерін және осы ластанудың адам денсаулығына әсерін бейнелейтін суреттерді көрсету. • Химиялық заттардың адам ағзасына қалай енетінін (тыныс алу жолдары арқылы, тамақ пен су арқылы, тері арқылы) және олардың денсаулыққа қандай зиян тигізетінін (әртүрлі аурулар, аллергия, улану және т.б.) түсіндіру. • Тұрмыстық химиямен қауіпсіз жұмыс істеу ережелерін талқылау (нұсқаулықты оқыңыз, әртүрлі құралдарды араластырмаңыз, қолғапты қолданыңыз және т.б.). 	<p>Химиялық ластанудың әртүрлі көздері бейнеленген суреттер (өнеркәсіптік кәсіпорындар, көлік, тұрмыстық химия, тыңайтқыштар мен пестицидтерді ауыл шаруашылығында қолдану, қоқыс полигондары және т.б.).</p> <p>Химиялық заттардың адам денсаулығына теріс әсерін көрсететін суреттер (тыныс алу жолдарының аурулары, аллергия, улану, тері аурулары және т.б.).</p> <p>Күнделікті өмірде қолданылатын тұрмыстық химияның әртүрлі түрлерін бейнелейтін суреттер.</p> <p>Мультимедиялық презентация</p> <p>Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар).</p>
	<p>Сергіту сәт</p> <p>"Қол жуу" сөзі: балалар химиялық заттарды жуу үшін қолды сабынмен жууға еліктейді.</p>	
	<p>Топтарда жұмыс істеу:</p> <p>Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: "Өзіңізді химиялық ластанудан қалай қорғауға болады" постерін ойлап табу және салу. Әр топ өз постерін ұсынады және химиялық ластанудан қандай қорғаныс шараларын ең маңызды деп санайтыны туралы айтады.</p>	

<p>Сабақтың соңы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Иә – Жоқ" ойыны: мұғалім сабақ тақырыбына қатысты сұрақтар қояды, ал балалар "иә" немесе "жоқ" деп жауап беруі керек. "Жағдайлар" тапсырмасы: мұғалім күнделікті өмірде химиялық заттарды қолдануға байланысты әртүрлі жағдайларды сипаттайды, ал балалар әр жағдайда қалай дұрыс әрекет ету керектігін түсіндіруі керек. • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Неліктен өзіңізді химиялық ластанудан қорғау маңызды?". Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады. • Кері байланыс <p>Кері байланыс</p> <ul style="list-style-type: none"> - барлығын түсіндім - енді түсініп келемін - түсінбедім 	<p>Ойындарға арналған карталар «Иә – Жоқ»</p>
-----------------------------	--	---

II бөлім	Қоршаған ортаның ластануы және оның денсаулыққа әсері	
Сабақ № 10		
Сабақтың тақырыбы	Күнделікті өмірде ластануды қалай болдырмауға болады?	
Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды күнделікті өмірде ластанудың алдын алудың қарапайым және қол жетімді әдістерімен таныстыру. • Қоршаған ортаны таза ұстауға әр адамның жеке үлесінің маңыздылығы туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Табиғатқа жауапкершілікпен қарауға және ластанудың алдын алудағы өз рөлін білуге тәрбиелеу. 	
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар күнделікті өмірде ластанудың алдын алудың қарапайым және қолжетімді жолдарын білуі керек. ▪ Оқушылар ластанудың алдын алу үшін әр адам жасай алатын нақты әрекеттерге мысалдар келтіре білуі керек. ▪ Оқушылар табиғатқа жауапкершілікпен қарауы және ластанудың алдын алудағы рөлін білуі керек. 	
Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: Мұғалім балаларға таза табиғаттың әдемі суреттерін көрсетіп, сұрақ қояды: "Сіз осындай әлемде өмір сүргіңіз келе ме?". Ластану дегеніміз не және ол табиғат пен адамға қауіпті екендігі туралы әңгіме. • Білімді өзектендіру: Ойын " Не ластайды?": мұғалім әртүрлі заттарды немесе әрекеттерді атайды, ал егер бұл ластануға әкелуі мүмкін болса, балалар қол шапалақтайды, егер жоқ болса, аяқтарын таптайды 	<p>Тапсырма арналған карталар «Не ластайды?»</p>

	<p>(мысалы, пластикалық бөтелке, қағаз пакет, көшеде лақтырылған қоқыс, суару ыдысынан гүлдерді суару және т.б.).</p> <p>"Ластану көздері" тапсырмасы: тақтада әртүрлі ластану көздері (көлік, өнеркәсіптік кәсіпорындар, қоқыс полигондары және т.б.) бейнеленген суреттер бар. Балалар бұл көздерді атап, қоршаған ортаны қалай ластайтынын түсіндіруі керек.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз күнделікті өмірде ластануды қалай болдырмауға болатындығы туралы сөйлесеміз". 	
<p>Сабақтың ортасы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің әр адам ластанудың алдын алу үшін не істей алатындығы туралы әңгімесі, тіпті күрделі әрекеттер жасамай-ақ. • Ластанудың алдын алу нәліктен маңызды екенін түсіндіру (болашақ ұрпақ үшін таза және сау әлемде өмір сүру үшін табиғатты сақтау үшін). • Ластанудың алдын алуды көрсететін әртүрлі жағдайларды бейнелейтін суреттерді көрсету. • Ластанудың алдын алудың нақты жолдарын талқылау: Бұл тұтынуды азайту: қажет нәрсені ғана сатып алыңыз, артық заттарды сатып алмаңыз. Қайта пайдалануға болатын заттарды пайдалану: полиэтилен пакеттерінің орнына қайта пайдалануға болатын сөмкелерді пайдаланыңыз, бір рет қолданылатын ыдыстардың орнына қайта пайдалануға болатын ыдыстарды пайдаланыңыз, пластикалық бөтелкелердің орнына қайта пайдалануға болатын су бөтелкелерін пайдаланыңыз. Қоқыс сұрыптау: қоқысты одан әрі өңдеу үшін әр түрлі контейнерлерге бөліңіз (қағаз, пластик, шыны, тамақ қалдықтары). Суды үнемдеу: тістерді тазалау кезінде шүмекті жабыңыз, ванна емес, душ қабылдаңыз, су буланып кетпес үшін кешке өсімдіктерді суарыңыз. Электр қуатын үнемдеу: бөлмеден шыққан кезде шамдарды өшіріңіз, энергияны үнемдейтін шамдарды қолданыңыз. Табиғатқа ұқыпты қарау: Көшеде қоқыс тастамаңыз, ағаш бұтақтарын сындырмаңыз, гүл жыртпаңыз, жануарларды ренжітпеңіз. Пластмассадан бас тарту: пластикалық өнімдерді пайдаланудан аулақ болуға тырысыңыз, экологиялық таза қаптамадағы өнімдерді таңдаңыз. Әр түрлі заттарды көрсету: мұғалім пластикалық бөтелкені, қағаз пакетті, шыны ыдысты, қайта пайдалануға болатын сөмкені көрсетеді және балалармен осы заттардың қайсысын қайта пайдалануға болатынын және оның ластанудың алдын алуға қалай көмектесетінін талқылайды. <p>Сергіту сәт "Құстар ұшады" сөзі: балалар құстардың қанаттары сияқты қолдарын бұлғап, жер үстіндегі ұшуды және таза табиғатты көруді имитациялайды.</p> <p>Топтарда жұмыс істеу:</p>	<p>Ластанудың алдын алуды көрсететін әртүрлі жағдайларды бейнелейтін суреттер (мысалы, қоқыстарды сұрыптау, суды үнемдеу, қайта пайдалануға болатын заттарды пайдалану, пластиктен бас тарту).</p> <p>Ластанудың адам табиғаты мен денсаулығына теріс әсерін бейнелейтін суреттер.</p> <p>Мультимедиялық презентация</p> <p>Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар).</p> <p>Көрсетуге арналған әртүрлі заттар (мысалы, пластикалық бөтелке, қағаз пакет, шыны ыдыс, қайта пайдалануға болатын сөмке).</p>

	<p>Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: "күнделікті өмірде ластануды қалай болдырмауға болады"постерін ойлап табу және салу.</p> <p>Әр топ өз постерін ұсынады және ластанудың алдын алудың қандай тәсілдерін ең маңызды деп санайтыны туралы айтады.</p>	
Сабақтың соңы	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Экологиялық жағдайлар" ойыны: мұғалім ластанудың алдын алу мүмкіндігімен байланысты әртүрлі жағдайларды сипаттайды, ал балалар әр жағдайда қалай дұрыс әрекет ету керектігін түсіндіруі керек. "Менің экологиялық уәделерім" тапсырмасы: балалар күнделікті өмірде ластанудан қалай аулақ болуға тырысатыны туралы бірнеше уәделерді парақтарға жазады (мысалы, "Мен қоқыстарды сұрыптаймын", "Мен суды үнемдеймін", "Мен қайта пайдалануға болатын сөмкені қолданамын" және т.б.). • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "Біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Күнделікті өмірде ластанудан аулақ болу неге маңызды?". Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады.. • Кері байланыс <p>Кері байланыс</p> <p>«Бас бармақ» тәсілі</p> <p>Барлығын түсіндім --- </p> <p>Енді түсініп келемін --- </p> <p>Түсінбедім --- </p>	Ойындарға арналған карталар «Экологиялық жағдайлар»

II бөлім	Қоршаған ортаның ластануы және оның денсаулыққа әсері	
Сабақ № 11		
Сабақтың тақырыбы	Күнделікті өмірде ластануды қалай болдырмауға болады?	
Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды күнделікті өмірде ластанудың алдын алудың қарапайым және қол жетімді әдістерімен таныстыру. • Қоршаған ортаны таза ұстауға әр адамның жеке үлесінің маңыздылығы туралы түсінік қалыптастыру. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Табиғатқа жауапкершілікпен қарауға және ластанудың алдын алудағы өз рөлін білуге тәрбиелеу. 	
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар күнделікті өмірде ластанудың алдын алудың қарапайым және қолжетімді жолдарын білуі керек. • Оқушылар ластанудың алдын алу үшін әр адам жасай алатын нақты әрекеттерге мысалдар келтіре білуі керек. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар табиғатқа жауапкершілікпен қарауы және ластанудың алдын алудағы рөлін білуі керек. 	
Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: 	Тапсырма арналған карталар «Не ластайды?»

	<p>Мұғалім балаларға таза табиғаттың әдемі суреттерін көрсетіп, сұрақ қояды: "Сіз осындай әлемде өмір сүргіңіз келе ме?".</p> <p>Ластану дегеніміз не және ол табиғат пен адамға қауіпті екендігі туралы әңгіме.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Білімді өзектендіру: <p>Ойын " Не ластайды?": мұғалім әртүрлі заттарды немесе әрекеттерді атайды, ал егер бұл ластануға әкелуі мүмкін болса, балалар қол шапалақтайды, егер жоқ болса, аяқтарын таптайды (мысалы, пластикалық бөтелке, қағаз пакет, көшеде лақтырылған қоқыс, суару ыдысынан гүлдерді суару және т.б.).</p> <p>"Ластану көздері" тапсырмасы: тақтада әртүрлі ластану көздері (көлік, өнеркәсіптік кәсіпорындар, қоқыс полигондары және т.б.) бейнеленген суреттер бар. Балалар бұл көздерді атап, қоршаған ортаны қалай ластайтынын түсіндіруі керек..</p> <ul style="list-style-type: none"> • Тақырыпқа кіріспе: <p>Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз күнделікті өмірде ластануды қалай болдырмауға болатындығы туралы сөйлесеміз".</p>	
<p>Сабақтың ортасы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа тақырыппен танысу: <p>Мұғалімнің әр адам ластанудың алдын алу үшін не істей алатындығы туралы әңгімесі, тіпті күрделі әрекеттер жасамай-ақ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ластанудың алдын алу нәтижесі маңызды екенін түсіндіру (болашақ ұрпақ үшін таза және сау әлемде өмір сүру үшін табиғатты сақтау үшін). • Ластанудың алдын алуды көрсететін әртүрлі жағдайларды бейнелейтін суреттерді көрсету. • Ластанудың алдын алудың нақты жолдарын талқылау: <p>Қайта пайдалануға болатын заттарды пайдалану: полиэтилен пакеттерінің орнына қайта пайдалануға болатын сөмкелерді пайдаланыңыз, бір рет қолданылатын ыдыстардың орнына қайта пайдалануға болатын ыдыстарды пайдаланыңыз, пластикалық бөтелкелердің орнына қайта пайдалануға болатын су бөтелкелерін пайдаланыңыз.</p> <p>Қоқыс сұрыптау: қоқысты одан әрі өңдеу үшін әр түрлі контейнерлерге бөліңіз (қағаз, пластик, шыны, тамақ қалдықтары).</p> <p>Суды үнемдеу: тістерді тазалау кезінде шүмекті жабыңыз, ванна емес, душ қабылдаңыз, су буланып кетпес үшін кешке өсімдіктерді суарыңыз.</p> <p>Электр қуатын үнемдеу: бөлмеден шыққан кезде шамдарды өшіріңіз, энергияны үнемдейтін шамдарды қолданыңыз.</p> <p>Табиғатқа ұқыпты қарау: Көшеде қоқыс тастамаңыз, ағаш бұтақтарын сындырмаңыз, гүл жыртпаңыз, жануарларды ренжітпеңіз.</p> <p>Пластмассадан бас тарту: пластикалық өнімдерді пайдаланудан аулақ болуға тырысыңыз, экологиялық таза қаптамадағы өнімдерді таңдаңыз.</p> <p>Бұл тұтынуды азайту: қажет нәрсені ғана сатып алыңыз, артық заттарды сатып алмаңыз.</p> <p>Әр түрлі заттарды көрсету: мұғалім пластикалық бөтелкені, қағаз пакетті, шыны ыдысты, қайта пайдалануға болатын сөмкені көрсетеді және балалармен осы заттардың қайсысын қайта</p>	<p>Ластанудың алдын алуды көрсететін әртүрлі жағдайларды бейнелейтін суреттер (мысалы, қоқыстарды сұрыптау, суды үнемдеу, қайта пайдалануға болатын заттарды пайдалану, пластиктен бас тарту).</p> <p>Ластанудың адам табиғаты мен денсаулығына теріс әсерін бейнелейтін суреттер.</p> <p>Мультимедиялық презентация</p> <p>Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар).</p>

	<p>пайдалануға болатынын және оның ластанудың алдын алуға қалай көмектесетінін талқылайды.</p> <p>Сергіту сәт "Өсімдіктер өседі" деген сөз: балалар еңкейіп, содан кейін баяу көтеріліп, қолдарын күнге созылып жатқан өсімдіктер сияқты жайып жібереді.</p> <p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: "күнделікті өмірде ластануды қалай болдырмауға болады"постерін ойлап табу және салу. Әр топ өз постерін ұсынады және ластанудың алдын алудың қандай тәсілдерін ең маңызды деп санайтыны туралы айтады.</p>	<p>Көрсетуге арналған әртүрлі заттар (мысалы, пластикалық бөтелке, қағаз пакет, шыны ыдыс, қайта пайдалануға болатын сөмке).</p>
<p>Сабақтың соңы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Экологиялық жағдайлар" ойыны: мұғалім ластанудың алдын алу мүмкіндігімен байланысты әртүрлі жағдайларды сипаттайды, ал балалар әр жағдайда қалай дұрыс әрекет ету керектігін түсіндіруі керек. "Менің экологиялық уәделерім" тапсырмасы: балалар күнделікті өмірде ластанудан қалай аулақ болуға тырысатыны туралы бірнеше уәделерді парақтарға жазады (мысалы, "мен қоқыстарды сұрыптаймын", "мен суды үнемдеймін", "мен қайта пайдалануға болатын сөмкені қолданамын" және т.б.). • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Күнделікті өмірде ластанудан аулақ болу неге маңызды?". Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады.. • Кері байланыс 	<p>Ойындарға арналған карталар «Экологиялық жағдайлар»</p>

<p>II бөлім</p>	<p>Қоршаған ортаның ластануы және оның денсаулыққа әсері</p>
<p>Сабақ № 12</p>	
<p>Сабақтың тақырыбы</p>	<p>Денсаулықты сақтау үшін табиғатқа қалай күтім жасау керек?</p>
<p>Сабақтың мақсаты</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушыларды табиғатқа қамқорлық жасаудың адам денсаулығын сақтауға көмектесетін қарапайым және қол жетімді әдістерімен таныстыру. ▪ Адам денсаулығы мен қоршаған орта жағдайының байланысы туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Табиғатқа ұқыпты қарауға және оны сақтау үшін жауапкершілікті сезінуге тәрбиелеу.
<p>Күтілетін нәтиже:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар табиғатқа қамқорлық жасаудың адам денсаулығын сақтауға көмектесетін қарапайым және қол жетімді тәсілдерін білуі керек. • Оқушылар қоршаған ортаны және олардың денсаулығын сақтау үшін әр адам жасай алатын нақты әрекеттерге мысалдар келтіре білуі керек. ▪ * Оқушылар табиғатқа ұқыпты қарауы және оның болашағы үшін жауапкершілігін білуі керек.
<p>Сабақ барысы</p>	

Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: Мұғалім балаларға табиғаттың әдемі суреттерін көрсетіп, сұрақ қояды: "Сіз бұл сұлулықты біздің планетада сақтағыңыз келе ме?". Табиғат дегеніміз не және ол жердегі тіршілік үшін неге маңызды екендігі туралы әңгіме. • Білімді өзектендіру: "Табиғат – бұл...": мұғалім сөйлемді бастайды, ал балалар оны аяқтауы керек (мысалы, " табиғат – Бұл...", "Табиғат-біздің үйіміз", "табиғат-өмірдің қайнар көзі" және т. б.). Тапсырма " Табиғатқа не зиян тигізеді?": тақтада адамның табиғатқа теріс әсерінің әртүрлі түрлері бейнеленген суреттер (ластану, ормандарды кесу, қоқыс). Балалар бұл әрекеттерді атап, табиғатқа қалай зиян тигізетінін түсіндіруі керек. • Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз денсаулығымызды сақтау үшін табиғатқа қалай қамқорлық жасай алатынымыз туралы сөйлесеміз". 	Тапсырма арналған карталар «Табиғат – бұл...»
Сабақтың ортасы	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің әр адам табиғатты сақтау үшін не істей алатындығы туралы әңгімесі, тіпті қандай да бір үлкен істер жасамай-ақ. • Неліктен табиғатқа күн сайын қамқорлық жасау маңызды екенін түсіндіру (оны болашақ ұрпақ үшін таза және сау әлемде өмір сүру үшін сақтау үшін). • Күнделікті өмірде табиғатқа деген қамқорлықты көрсететін әртүрлі жағдайларды бейнелейтін суреттерді көрсету. • Табиғатқа қамқорлық жасаудың нақты тәсілдерін талқылау: Суды үнемдеу: тістерді тазалау кезінде шүмекті жабыңыз, ванна емес, душ қабылдаңыз, су буланып кетпес үшін кешке өсімдіктерді суарыңыз. Электр қуатын үнемдеу: бөлмеден шыққан кезде шамдарды өшіріңіз, энергияны үнемдейтін шамдарды қолданыңыз. Қоқыс сұрыптау: қоқысты әртүрлі контейнерлерге бөліңіз (қағаз, пластик, шыны, тамақ қалдықтары). Өсімдіктерге ұқыпты қарау: Гүлдерді жыртпау, ағаш бұтақтарын сындырмау, өсімдіктерді отырғызу. Жануарларға ұқыпты қарау: жануарларды ренжітпеңіз, қаңғыбас жануарларға көмектесіңіз. Экологиялық таза көлікті пайдалану: велосипедпен жүру немесе жаяу жүру, қоғамдық көлікті пайдалану. Пластмассадан бас тарту: қайта пайдалануға болатын сөмкелерді, бөтелкелерді, контейнерлерді пайдаланыңыз. Әртүрлі заттарды көрсету: мұғалім пластикалық бөтелкені, қағаз пакетті, шыны ыдысты көрсетеді және балалармен осы заттардың қайсысын қайта өңдеуге болатынын және оның экологияға қалай көмектесетінін талқылайды. 	Табиғатқа деген қамқорлықты көрсететін әртүрлі жағдайларды бейнелейтін суреттер (мысалы, қоқыстарды сұрыптау, суды үнемдеу, өсімдіктерді отырғызу, жануарларға ұқыпты қарау). Адамның табиғатқа теріс әсерін бейнелейтін суреттер (ластану, ормандарды кесу, қоқыс). Мультимедиялық презентация Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар

	<p>Сергіту сәт "Құстар ұшады" сөзі: балалар құстардың қанаттары сияқты қолдарын бұлғап, жер үстіндегі ұшуды және табиғатты көруді имитациялайды..</p>	<p>(қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). Көрсетуге арналған әртүрлі заттар (мысалы, пластикалық бөтелке, қағаз пакет, шыны ыдыс, өсімдіктерді суаруға арналған су құятын ыдыс).</p>
	<p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: "денсаулықты сақтау үшін табиғатқа қамқорлық жасаудың 10 тәсілі" постерін ойлап табу және салу. Әр топ өз постерін ұсынады және олар қандай жолдарды ең маңызды деп санайтыны туралы айтады.</p>	
<p>Сабақтың соңы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Экологиялық жағдайлар" ойыны: мұғалім адам мен табиғаттың өзара әрекеттесуіне байланысты әртүрлі жағдайларды сипаттайды, ал балалар әр жағдайда қалай дұрыс әрекет ету керектігін түсіндіруі керек. "Менің экологиялық уәделерім" тапсырмасы: балалар денсаулығын сақтау үшін табиғатқа қалай қамқорлық жасайтыны туралы бірнеше уәделерді жапырақтарға жазады (мысалы, "мен суды үнемдеймін", "мен қоқыстарды сұрыптаймын", "мен өсімдіктерді отырғызамын" және т.б.). • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "Біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Денсаулықты сақтау үшін табиғатқа қамқорлық жасау неге маңызды?". Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады. • Кері байланыс 	<p>Ойындарға арналған карталар «Экологиялық жағдайлар»</p>

<p>III бөлім</p>	<p>Салауатты өмір салты және табиғат</p>
<p>Сабақ № 13</p>	
<p>Сабақтың тақырыбы</p>	<p>Салауатты өмір салтының негізгі принциптері</p>
<p>Сабақтың мақсаты</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды салауатты өмір салтының негізгі принциптерімен және олардың денсаулық үшін маңыздылығымен таныстыру. • Ерте жастан бастап салауатты өмір салтын ұстанудың маңыздылығы туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Өз денсаулығына жауапкершілікпен қарауға және салауатты өмір салтын ұстануға ұмтылуға тәрбиелеу.
<p>Күтілетін нәтиже:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар салауатты өмір салтының негізгі принциптері және олардың адам денсаулығы үшін маңызы туралы білуі керек.

	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар салауатты әдеттердің мысалдарын келтіріп, олардың денсаулыққа қалай әсер ететінін түсіндіре білуі керек. ▪ Оқушылар өз денсаулығына жауапкершілікпен қарауы және салауатты өмір салтын ұстануға ұмтылуы керек. 	
Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: Мұғалім жұмбақ жасайды: "Адамның ең құндысы қандай?"(Денсаулық). Денсаулық дегеніміз не және ол неге маңызды екендігі туралы әңгіме.. • Білімді өзектендіру: Ойын "Пайдалы – зиянды": мұғалім денсаулыққа байланысты әр түрлі әрекеттерді атайды, ал егер балалар пайдалы болса, қолдарын шапалақтайды, егер зиянды болса, аяқтарын тепкілейді (мысалы, жаттығу жасау, тәттілерді көп жеу, тістерін тазалау, темекі шегу және т.б.). "Күн режимі" тапсырмасы: балалар өз күндерін қалай өткізетінін айтады және денсаулықты сақтау үшін күн тәртібінде не жақсартуға болатынын талқылайды.. • Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді өзектендіруді қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз салауатты өмір салтының негізгі принциптері туралы сөйлесетін боламыз". 	Тапсырма арналған карталар «Пайдалы – зиянды»
Сабақтың ортасы	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің салауатты өмір салты деген не және ол қандай принциптерді қамтитыны туралы әңгімесі (дұрыс тамақтану, тұрақты физикалық белсенділік, гигиенаны сақтау, жақсы демалу және ұйықтау, жаман әдеттерден бас тарту). • Салауатты өмір салтының әртүрлі аспектілері бейнеленген суреттерді көрсету. • Осы принциптердің әрқайсысы адам денсаулығына қалай әсер ететінін түсіндіру (мысалы, дұрыс тамақтану денені энергиямен және қажетті заттармен қамтамасыз етеді, физикалық белсенділік бұлшықеттер мен жүректі нығайтады, гигиена аурулардан қорғайды, күнделікті режим жақсы демалуды қамтамасыз етеді, жаман әдеттерден бас тарту денсаулықты ұзақ жылдар сақтайды). • Салауатты өмір салтына тағы қандай әдеттерді жатқызуға болатынын талқылау (мысалы, оқу, шығармашылықпен айналысу, достарыңызбен және отбасыңызбен қарым-қатынас жасау). <p>Сергіту сәт "Дұрыс тамақтану" сөзі: балалар пайдалы тағамдарды (мысалы, жемістер, көкөністер, ботқа) қалай жейтініне еліктейді.</p> <p>Топтарда жұмыс істеу:</p>	Салауатты өмір салтының әртүрлі аспектілері бейнеленген суреттер (дұрыс тамақтану, физикалық белсенділік, гигиена, күн тәртібі, жаман әдеттерден бас тарту). Дені сау және денсаулығы нашар адам бейнеленген суреттер. Мультимедиялық презентация Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар

	Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: "Біз салауатты өмір салтын қолдаймыз" постерін ойлап табу және салу. Әр топ өз постерін ұсынады және салауатты өмір салтының қандай принциптерін ең маңызды деп санайтыны туралы айтады.	(қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар).
Сабақтың соңы	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Иә – Жоқ" ойыны: мұғалім салауатты өмір салтына қатысты сұрақтар қояды, ал балалар "иә" немесе "жоқ" деп жауап беруі керек. "Жағдайлар" тапсырмасы: мұғалім денсаулыққа байланысты әртүрлі жағдайларды сипаттайды, ал балалар әр жағдайда қалай дұрыс әрекет ету керектігін түсіндіруі керек. • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Салауатты өмір салтын ұстану неге маңызды?". Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады. • Кері байланыс <small>Кері байланыс бутерброды</small> 	Ойындарға арналған карталар «Иә – Жоқ»

III бөлім	Салауатты өмір салты және табиғат	
Сабақ № 14		
Сабақтың тақырыбы	Тамақтану және оның денсаулыққа әсері	
Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды "дұрыс тамақтану" ұғымымен және оның денсаулық үшін маңыздылығымен таныстыру. • Теңдестірілген тамақтану мен тамақтану режимінің маңыздылығы туралы түсінік қалыптастыру. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Сіздің денсаулығыңызға және дұрыс тамақтану мәдениетіне жауапкершілікпен қарауға тәрбиелеу. 	
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар дұрыс тамақтанудың денсаулық үшін маңыздылығын, теңдестірілген тамақтану мен тамақтану режимінің маңыздылығын білуі керек. • Оқушылар пайдалы және зиянды тағамдарды ажырата білуі, пайдалы тағамдардан мәзір құра білуі керек. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар өз денсаулығына жауапкершілікпен қарауы және дұрыс тамақтану ережелерін сақтауға ұмтылуы керек. 	

Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: Мұғалім жұмбақ жасайды: "Адамның дені сау және мықты болуы үшін күн сайын не қажет?" (Тамақ). Тамақ дегеніміз не және оның өмір үшін не үшін маңызды екендігі туралы әңгіме. 	Тапсырма арналған карталар «Пайдалы – зиянды», «Ол неден жасалған?»

	<ul style="list-style-type: none"> Білімді өзектендіру: Ойын "Пайдалы – зиянды": мұғалім әртүрлі тағамдарды атайды, ал балалар пайдалы өнім болса, қолдарын шапалақтайды, ал егер зиянды болса, аяқтарын таптайды (мысалы, алма, чипсы, сәбіз, сода және т.б.). Тапсырма " Ол неден жасалған?": тақтада әртүрлі тағамдардың суреттері бар. Балалар осы тағамдарды дайындайтын негізгі ингредиенттерді атауы керек. Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз тамақтанудың денсаулығымызға қалай әсер ететіні туралы сөйлесеміз". 	
Сабақтың ортасы	<ul style="list-style-type: none"> Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің дұрыс тамақтану туралы әңгімесі (бұл денені барлық қажетті қоректік заттармен қамтамасыз ететін теңдестірілген диета). Әр түрлі азық-түлік топтары (көкөністер, жемістер, ет, сүт өнімдері, нан, жарма және т.б.) бейнеленген суреттерді көрсету. Тағамдардың әр тобының денсаулыққа қандай пайдасы бар екенін түсіндіру (мысалы, көкөністер мен жемістерде витаминдер, ет – ақуыз, сүт өнімдері – кальций және т.б. бар). Тамақтану режимінің маңыздылығын талқылау (үнемі тамақтану, тамақты өткізіп алмау, артық тамақтанбау). Зиянды өнімдер бейнеленген суреттерді көрсету және олардың денсаулыққа қандай зиян келтіруі мүмкін екенін түсіндіру (мысалы, семіздік, жүрек ауруы, ас қорыту проблемалары және т.б.). 	<p>Әр түрлі тағамдардың суреттері (көкөністер, жемістер, ет, сүт өнімдері, нан, тәттілер және т.б.).</p> <p>Денеге дұрыс тамақтанудың пайдасын көрсететін суреттер (мысалы, күшті сүйектер, Сау тістер, энергия, жақсы көңіл-күй).</p> <p>Зиянды өнімдердің суреттері (мысалы, чипсы, сода, фастфуд).</p> <p>Мультимедиялық презентация</p> <p>Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар).</p> <p>Жемістер мен көкөністердің муляждар жиынтығы</p>
	<p>Сергіту сәт</p> <p>« Салауатты түскі ас»: балалар пайдалы тағамдарды қалай жейтінін көрсетеді (мысалы, алма шайнау, сүт ішу).</p>	
	<p>Топтарда жұмыс істеу:</p> <p>Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: тек пайдалы өнімдерді қолдана отырып, бір күндік мәзір жасаңыз.</p> <p>Әр топ өз мәзірін ұсынады және неге осы өнімдерді таңдағанын түсіндіреді.</p>	
Сабақтың соңы	<ul style="list-style-type: none"> Оқу материалын бекіту: "Өнімді тап" ойыны: мұғалім өнімді сипаттайды, ал балалар оны болжауы керек. 	<p>Ойындарға арналған карталар «Өнімді тап»</p>

	<p>Тапсырма "Пайдалы-зиянды": мұғалім өнімді атайды, ал балалар оның пайдалы немесе зиянды екенін айтуы керек..</p> <ul style="list-style-type: none"> • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "Біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Неліктен дұрыс тамақтану маңызды?". Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады. • Кері байланыс 	
		

III бөлім	Салауатты өмір салты және табиғат
Сабақ № 15	
Сабақтың тақырыбы	Физикалық белсенділіктің денсаулыққа әсері
Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды "дене белсенділігі" ұғымымен және оның денсаулық үшін маңыздылығымен таныстыру. • Тұрақты жаттығулардың физикалық және психологиялық әл-ауқатқа пайдасы туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Белсенді өмір салтына деген қызығушылықты және дене шынықтырумен үнемі айналысуға деген ұмтылысты тәрбиелеу.
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар физикалық белсенділіктің денсаулық үшін маңыздылығын, тұрақты жаттығулардың физикалық және психологиялық әл-ауқатқа пайдасын білуі керек. • Оқушылар физикалық белсенділіктің денсаулыққа қалай әсер ететінін түсіндіре білуі және әртүрлі дене жаттығуларының мысалдарын келтіре білуі керек. ▪ Оқушылар белсенді өмір салтына қызығушылық танытып, үнемі дене шынықтырумен айналысуға ұмтылуы керек.

Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: Мұғалім жұмбақ жасайды: "Бізді күшті, жылдам және сау ететін не?" (Физикалық белсенділік). Физикалық белсенділік дегеніміз не және ол не үшін қажет екендігі туралы әңгіме. • Білімді өзектендіру: Ойын "Пайдалы – зиянды": мұғалім өмір салтына байланысты әр түрлі әрекеттерді атайды, ал балалар денсаулыққа пайдалы болса, қолдарын шапалақтайды, егер зиянды болса, аяқтарын тепкілейді (мысалы, жаттығу жасау, компьютерде ұзақ отыру, спортпен шұғылдану, көп тәттілер жеу және т.б.). 	Тапсырма арналған карталар «Пайдалы – зиянды»

	<p>"Күн режимі" тапсырмасы: балалар өз күндерін қалай өткізетіндерін айтып, физикалық белсенділікке жеткілікті уақыт бөлетінін талқылайды..</p> <ul style="list-style-type: none"> • Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз физикалық белсенділіктің денсаулығымызға қалай әсер ететіні туралы сөйлесеміз". 	
Сабақтың ортасы	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің физикалық белсенділік дегеніміз не және физикалық жаттығулардың қандай түрлері бар (спорт, ойын, би, жаттығу, серуендеу және т.б.) туралы әңгімесі. <ul style="list-style-type: none"> • Тұрақты жаттығулардың денсаулыққа қандай пайдасы бар екенін түсіндіру (бұлшықеттер мен сүйектерді нығайтады, жүрек пен өкпенің жұмысын жақсартады, салмақты бақылауға көмектеседі, көңіл-күйді көтереді, ұйқыны жақсартады және т.б.). • Жаттығудың денсаулыққа пайдасын көрсететін суреттерді көрсету. • Ләззат пен пайда әкелетін физикалық белсенділіктің түрін қалай таңдауға болатынын талқылау. 	<p>Физикалық белсенділіктің әртүрлі түрлерін бейнелейтін суреттер (спорт, ойын, би, жаттығу және т.б.). Дене жаттығуларының денсаулыққа пайдасын көрсететін суреттер (бұлшықеттерді күшейту, жүрек пен өкпенің жұмысын жақсарту, көңіл-күйді көтеру және т.б.). * Мультимедиялық презентация Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). Спорттық жабдықтар(доптар, арқан, құрсаулар).</p>
	<p>Сергіту сәт «Спортшылар»: балалар әртүрлі спорт түрлерінің қозғалысына еліктейді (жүгіру, секіру, жүзу және т.б.).</p>	
	<p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: "Біз салауатты өмір салтын қолдаймыз" постерін ойлап табу және салу. Әр топ өз постерін ұсынады және физикалық белсенділіктің қандай түрлерін ең пайдалы деп санайтыны туралы айтады.</p>	
Сабақтың соңы	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Иә-Жоқ" ойыны: мұғалім физикалық белсенділік пен денсаулыққа қатысты сұрақтар қояды, ал балалар "иә" немесе "жоқ" деп жауап беруі керек. "Жағдайлар" тапсырмасы: мұғалім физикалық белсенділіктің түрін таңдауға байланысты әртүрлі жағдайларды сипаттайды, ал балалар әр жағдайда қалай дұрыс әрекет ету керектігін түсіндіруі керек.. <ul style="list-style-type: none"> • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "Біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Неліктен физикалық белсенділікпен айналысу маңызды?". Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады. • Кері байланыс 	<p>Ойындарға арналған карталар «Иә-Жоқ»</p>

	<p>(Шолиер табақшасы)</p> 	
--	---	--

III бөлім	Салауатты өмір салты және табиғат
Сабақ № 16	
Сабақтың тақырыбы	Табиғат денсаулық факторы ретінде
Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды "табиғат" ұғымымен және оның адам денсаулығы үшін маңыздылығымен таныстыру. • Адам мен табиғаттың байланысы, табиғаттың физикалық және психологиялық денсаулыққа әсері туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Табиғатқа ұқыпты қарауға және оны сақтаудағы өз рөлін түсінуге тәрбиелеу.
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар табиғаттың адам денсаулығы үшін маңызы, оның физикалық және психологиялық жағдайына әсері туралы білуі керек. • Оқушылар табиғаттың денсаулыққа жағымды әсерінің мысалдарын келтіріп, адамның табиғатты қалай қорғай алатынын түсіндіре білуі керек. ▪ Оқушылар табиғатқа ұқыпты қарауы керек және оны сақтау жауапкершілігін білуі керек.

Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: Мұғалім жұмбақ жасайды: "Бізді барлық жерде не қоршап тұр, бірақ біз оны әрдайым байқай бермейміз?"(Табиғат). Табиғат деген не және оған не қатысты екендігі туралы әңгіме. • Білімді өзектендіру: "Табиғи бірлестіктер" ойыны: мұғалім табиғатқа қатысты сөзді (мысалы, орман, су, күн) атайды, ал балалар кезек-кезек осы сөзбен байланыстыратын сөздерді атайды. "Сипаттамадан біліңіз" тапсырмасы: мұғалім кез-келген табиғи затты сипаттайды (мысалы, "жасыл жапырақтары бар биік ағаш", "судың көгілдір беті", "жарқын аспан денесі"), ал балалар оны білуі керек. • Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз табиғаттың денсаулығымызға қалай әсер ететіні туралы сөйлесеміз". 	Тапсырма арналған карталар «Табиғи бірлестіктер»
Сабақтың ортасы	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің табиғат деген не және оның адам өмірі үшін маңызы туралы әңгімесі. <ul style="list-style-type: none"> • Табиғаттың физикалық денсаулыққа қалай әсер ететінін түсіндіру (таза ауа, пайдалы тамақ, ашық ауада физикалық белсенділік). 	Әр түрлі табиғи ландшафттарды бейнелейтін суреттер (орман, таулар, өзен, теңіз және т.б.).

	<ul style="list-style-type: none"> • Табиғаттың психологиялық денсаулыққа қалай әсер ететінін түсіндіру (тыныштық, тыныштық, жақсы көңіл-күй, стрессті жеңілдету). • Табиғаттың адам денсаулығына оң әсерін көрсететін суреттерді көрсету. • Табиғаттағы қандай іс-шаралар денсаулықты нығайтуға ықпал ететінін талқылау (серуендеу, ойын, спорт, демалыс). <p>Сергіту сәт «Жел үні»: балалар желдің соғуын имитациялай отырып, қолдарын бір жағынан екінші жағына шайқайды.</p> <p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: "Табиғат – біздің досымыз" постерін ойлап табу және салу. Әр топ өз постерін ұсынады және олар бейнелегісі келетін нәрселер туралы айтады.</p>	<p>Табиғаттың адам денсаулығына жағымды әсерін бейнелейтін суреттер(мысалы, ашық ауада спортпен шұғылданатын, орманда демалатын, өзенде жүзетін адамдар). Адамның табиғатқа теріс әсерін көрсететін суреттер (ластану, ормандарды кесу, қоқыс). Мультимедиялық презентация Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар).</p>
<p>Сабақтың соңы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Иә – Жоқ" ойыны: мұғалім табиғаттың денсаулыққа әсеріне қатысты сұрақтар қояды, ал балалар "иә" немесе "жоқ" деп жауап беруі керек. "Жағдайлар" тапсырмасы: мұғалім адам мен табиғаттың өзара әрекеттесуіне байланысты әртүрлі жағдайларды сипаттайды, ал балалар әр жағдайда қалай дұрыс әрекет ету керектігін түсіндіруі керек. • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Табиғатты қорғау неге маңызды?" Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады. • Кері байланыс <p>“Жапондық бағалау әдісі”</p> <p>Дүрес, көйлемін</p> <p>Толықтырамын, басқа жағарасым бар</p> <p>Менің сұрағым бар</p> 	<p>Ойындарға арналған карталар «Иә-Жоқ»</p>

<p>III бөлім</p>	<p>Салауатты өмір салты және табиғат</p>
<p>Сабақ № 17</p>	
<p>Сабақтың тақырыбы</p>	<p>Экология біздің физикалық жағдайымызға қалай әсер етеді?</p>

Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды "экология" ұғымымен және оның адамның физикалық денсаулығына әсерімен таныстыру. • Қоршаған орта мен денсаулық жағдайы арасындағы байланыс туралы түсінік қалыптастыру. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Табиғатқа жауапкершілікпен қарауға және экологияны сақтаудағы өз рөлін түсінуге тәрбиелеу.
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар "экология" ұғымын біліп, оның адамның физикалық жағдайына әсерін түсінуі керек. • Оқушылар экологияны жақсарту және денсаулығын сақтау үшін әр адам жасай алатын нақты әрекеттерге мысалдар келтіре білуі керек. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар табиғатқа және олардың денсаулығына жауапкершілікпен қарау керек.

Сабақ барысы

Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: Мұғалім балаларға табиғат бейнеленген әдемі суреттерді көрсетіп, сұрақ қояды: "сіз осындай әлемде өмір сүргіңіз келе ме?". Табиғат дегеніміз не және ол жердегі тіршілік үшін неге маңызды екендігі туралы әңгіме. • Білімді өзектендіру: "Табиғат – бұл...": мұғалім сөйлемді бастайды, ал балалар оны аяқтауы керек (мысалы, " табиғат – Бұл...", "Табиғат-біздің үйіміз", "табиғат-өмірдің қайнар көзі" және т. б.). Тапсырма " Табиғатқа не зиян тигізеді?": тақтада адамның табиғатқа теріс әсерінің әртүрлі түрлері бейнеленген суреттер (ластану, ормандарды кесу, қоқыс). Балалар бұл әрекеттерді атап, табиғатқа қалай зиян тигізетінін түсіндіруі керек.. • Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз экологияның физикалық жағдайымызға қалай әсер ететіні туралы сөйлесеміз". 	Тапсырма арналған карталар «Табиғат – бұл...»
Сабақтың ортасы	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің экология туралы әңгімесі (бұл тірі организмдердің қоршаған ортамен байланысы туралы ғылым). <ul style="list-style-type: none"> • Қоршаған ортаның жағдайы адам денсаулығына қалай әсер ететінін түсіндіру (ауа мен судың ластануы әртүрлі ауруларға әкелуі мүмкін, таза су мен пайдалы тағамның болмауы иммунитетті әлсіретуі мүмкін және т.б.). • Дені сау адам мен қоршаған ортаның теріс әсерінен туындаған түрлі аурулары бар адам бейнеленген суреттерді көрсету. • Экологияны жақсарту және денсаулығын сақтау үшін әркім қандай қарапайым қадамдар жасай алатынын талқылау (су мен энергияны үнемдеу, қоқыстарды сұрыптау, ағаш отырғызу, жануарлар мен өсімдіктерге ұқыпты қарау және т.б.). <p>Сергіту сәт</p>	Табиғат суреттері (Таза орман, гүлді шалғын, мөлдір өзен) және адамның табиғатқа теріс әсері (ластану, ормандарды кесу, қоқыс). Дені сау адам мен қоршаған ортаның теріс әсерінен

	<p>"Ағаш" сөзі: балалар тік тұрып, қолдарын жоғары көтеріп, ауаны тазартатын ағаштар сияқты күнге қарай созылады.</p> <p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: "Табиғат пен денсаулықты қалай сақтау керек" постерін ойлап табу және салу. Әр топ өз постерін ұсынады және қоршаған ортаны қорғау және денсаулықты сақтау үшін қандай әрекеттерді ең маңызды деп санайтыны туралы айтады.</p>	<p>туындаған түрлі аурулары бар адам бейнеленген суреттер. Мультимедиялық презентация Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар).</p>
<p>Сабақтың соңы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Экологиялық жағдайлар" ойыны: мұғалім адам мен табиғаттың өзара әрекеттесуіне байланысты әртүрлі жағдайларды сипаттайды, ал балалар әр жағдайда қалай дұрыс әрекет ету керектігін түсіндіруі керек. "Менің экологиялық уәделерім" тапсырмасы: балалар жапырақтарға экологияға қалай көмектесетіні және денсаулығына қамқорлық жасайтыны туралы бірнеше уәделерді жазады (мысалы, "мен суды үнемдеймін", "мен қоқыстарды сұрыптаймын", "мен көкөністер мен жемістерді көбірек жеймін" және т.б.). • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "Біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Табиғатқа және денсаулығыңызға қамқорлық жасау неге маңызды?" Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады. • Кері байланыс 	<p>Ойындарға арналған карталар «Экологиялық жағдайлар»</p>

<p>III бөлім</p>	<p>Салауатты өмір салты және табиғат</p>
<p>Сабақ № 18</p>	
<p>Сабақтың тақырыбы</p>	<p>Жасыл тағам: бұл не?</p>
<p>Сабақтың мақсаты</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды "жасыл тағам" ұғымымен және оның негізгі сипаттамаларымен таныстыру. • "Жасыл тағамның" адам денсаулығы мен қоршаған ортаға пайдасы туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Дұрыс тамақтануға және табиғатқа жауапкершілікпен қарауға деген қызығушылықты тәрбиелеу.
<p>Күтілетін нәтиже:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар "Жасыл тағам" ұғымы және оның адам денсаулығы мен қоршаған орта үшін маңызы туралы білуі керек. • Оқушылар "Жасыл тағамның" денсаулыққа қалай әсер ететінін түсіндіріп, "жасыл" тағамдардың мысалдарын келтіре білуі керек.

	<ul style="list-style-type: none"> Оқушылар дұрыс тамақтануға және табиғатқа жауапкершілікпен қарауға қызығушылық танытуы керек. 	
Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. Мотивация: Мұғалім жұмбақ жасайды: "Бақшада не өседі, жасыл және пайдалы?"(Көкөністер). Тамақ дегеніміз не және оның денсаулық үшін неге маңызды екендігі туралы әңгіме. Білімді өзектендіру: Ойын "Пайдалы – зиянды": мұғалім әртүрлі тағамдарды атайды, ал балалар пайдалы өнім болса, қолдарын шапалақтайды, егер зиянды болса (мысалы, алма, чипсы, сәбіз, сода және т.б.). Тапсырма "Бұл неден жасалған?": тақтада әртүрлі тағамдардың суреттері бар. Балалар осы тағамдарды дайындайтын негізгі ингредиенттерді атауы керек. Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз "жасыл тағам" деген не және ол біздің денсаулығымызға қалай әсер ететіні туралы сөйлесетін боламыз". 	Тапсырма арналған карталар «Пайдалы – зиянды.»
Сабақтың ортасы	<ul style="list-style-type: none"> Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің "жасыл тағам" деген не екендігі туралы әңгімесі(бұл химиялық заттарды, пестицидтерді және тыңайтқыштарды қолданбай өсірілген, экологиялық таза және пайдалы тағамдар). Әр түрлі "жасыл тағам" бейнеленген суреттерді көрсету. Жасыл тағамның адам денсаулығына қалай әсер ететінін түсіндіру (иммунитетті нығайтады, ас қорытуды жақсартады, ауру қаупін азайтады). "Жасыл тағамды" әдеттегіден қалай ажыратуға болатынын талқылау (мысалы, арнайы таңбалаудың болуы, сыртқы түрі, иісі). "Жасыл тағамды" өсіру табиғатты сақтауға қалай көмектесетіні туралы әңгіме. <p>Сергіту сәт "Көкөністер" сөзі: балалар көкөністерді отырғызып, суарып, егін жинап жатқандай қимылдарға еліктейді.</p> <p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: "жасыл" өнімнің жарнамасын ойлап табу және салу (мысалы, "біздің бақшамыздағы пайдалы көкөністер", "сиырларымыздан алынған табиғи сүт"). Әр топ өз жарнамаларын ұсынады.</p>	<p>Әр түрлі "жасыл тағам" бейнеленген суреттер (көкөністер, жемістер, шөптер, жарма, бұршақ дақылдары және т.б.).</p> <p>"Жасыл тамақ" өсіру процесін бейнелейтін суреттер (мысалы, органикалық егіншілік, фермерлік шаруашылық).</p> <p>Дені сау адам мен зиянды тамақпен қоректенетін адамның суреттері.</p> <p>Мультимедиялық презентация</p> <p>Топтарда жұмыс істеуге арналған</p>

		материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). Жемістер мен көкөністерге арналған муляждар жиынтығы
Сабақтың соңы	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Өнімді тап" ойыны: мұғалім "жасыл" өнімді сипаттайды, ал балалар оны болжауы керек. Тапсырма "Пайдалы-зиянды": мұғалім өнімді атайды, ал балалар оның пайдалы немесе зиянды екенін айтуы керек. • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "Біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Неліктен" жасыл тағамды " таңдау маңызды?" Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады. • Кері байланыс 	Ойындарға арналған карталар «Өнімді тап»

III бөлім	Салауатты өмір салты және табиғат
Сабақ № 19	
Сабақтың тақырыбы	Ашық ауада серуендеу және олардың денсаулыққа пайдасы
Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды "таза ауа" ұғымымен және оның адам денсаулығы үшін маңыздылығымен таныстыру. • Ашық ауада серуендеудің пайдасы туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Табиғатта белсенді демалуға деген қызығушылықты және қоршаған ортаға ұқыпты қарауды тәрбиелеу.
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар ашық ауада серуендеудің денсаулыққа пайдасы туралы білуі керек. • Оқушылар серуендеудің физикалық және психологиялық денсаулыққа қалай әсер ететінін түсіндіріп, ашық ауада әртүрлі әрекеттерге мысалдар келтіре білуі керек. ▪ Оқушылар ашық ауада іс-шараларға қызығушылық танытып, ашық ауада көбірек уақыт өткізуге ұмтылуы керек.

Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: Мұғалім жұмбақ жасайды: "Біз немен дем аламыз?"(Ауа). Ауа дегеніміз не және ол өмір үшін неге маңызды екендігі туралы әңгіме.. • Білімді өзектендіру: 	Тапсырма арналған карталар «Пайдалы – зиянды.»

	<p>Ойын "Пайдалы – зиянды": мұғалім әр түрлі әрекеттерді атайды, ал балалар денсаулыққа пайдалы болса, қолдарын шапалақтайды, егер зиянды болса, аяқтарын таптайды (мысалы, компьютерде отыру, орманда серуендеу, пайдаланылған газдармен дем алу және т.б.).</p> <p>"Айырмашылықтарды табу" тапсырмасы: мұғалім екі суретті көрсетеді-біреуі таза ауа мен табиғатты, екіншісі ластанған ауа мен қаланы бейнелейді. Балалар айырмашылықтарды табуы керек..</p> <ul style="list-style-type: none"> • Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз ашық ауада серуендеу денсаулығымызға қалай әсер ететіні туралы сөйлесетін боламыз". 	
<p>Сабақтың ортасы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің таза ауаның пайдалы екендігі туралы әңгімесі (жүрек пен өкпенің жұмысын жақсартады, иммунитетті нығайтады, көңіл-күйді көтереді және т.б.). • Ашық ауада әр түрлі іс-шаралармен айналысатын адамдар бейнеленген суреттерді көрсету. <p>Сергіту сәт. Мұғалім серуендеудегі қозғалыстарға еліктейтін физикалық минутты өткізеді (мысалы, " біз орманға барамыз", " жидектерді жинаймыз", "табиғатқа таңданамыз").</p> <p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: пайдалы және қауіпсіз болу үшін серуендеу кезінде мінез-құлық ережелерін ойлап табу және салу. Әр топ өз ережелерін ұсынады және олардың неліктен маңызды екендігі туралы айтады.</p>	<p>Табиғатта серуендеп жүрген адамдардың суреттері және ластанған ауа (мысалы, қала үстіндегі түтін). Ашық ауада белсенді демалыстың әртүрлі түрлері бейнеленген суреттер (ойындар, спорт, серуендеу және т.б.). Мультимедиялық презентация Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар).</p>
<p>Сабақтың соңы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Ұсынысты толықтырыңыз" ойыны: мұғалім ашық ауада серуендеудің пайдасы туралы ұсынысты бастайды, ал балалар оны аяқтауы керек (мысалы, "ашық ауада серуендеу көмектеседі...", "Таза ауа бізді жасайды..."). "Сурет бойынша айтыңыз" тапсырмасы: мұғалім серуендеу кезінде адамның суретін көрсетеді, ал балалар бұл серуеннің қандай пайдасы бар екенін айтуы керек.. • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "Біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Неліктен ашық ауада серуендеу маңызды?" Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады. 	<p>Ойындарға арналған карталар «Ұсынысты толықтырыңыз»</p>

	<ul style="list-style-type: none"> Кері байланыс Бағдаршам әдісі бойынша бағалау <ul style="list-style-type: none"> Қызыл – мен ештеңе түсінбедім Сары – маған әлі де түсініксіздеу Жасыл – маған бәрі түсінікті 	
--	---	--

III бөлім	Салауатты өмір салты және табиғат
Сабақ № 20	
Сабақтың тақырыбы	Денсаулықты сақтайтын салауатты әдеттер
Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> Оқушыларды "салауатты әдеттер" ұғымымен және олардың денсаулықты сақтау үшін маңыздылығымен таныстыру. Денсаулықты нығайтуға қандай әдеттер ықпал ететіні туралы түсінік қалыптастыру. Сіздің денсаулығыңызға саналы көзқарасты және салауатты әдеттерді қалыптастыруға деген ұмтылысты тәрбиелеу.
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> Оқушылар "салауатты әдеттер" ұғымы және олардың адам денсаулығы үшін маңызы туралы білуі керек. Оқушылар салауатты әдеттердің мысалдарын келтіріп, олардың денсаулыққа қалай әсер ететінін түсіндіре білуі керек. Оқушылар өз денсаулығына жауапкершілікпен қарауы және салауатты өмір салтын ұстануға ұмтылуы керек.

Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. Мотивация: Мұғалім жұмбақ жасайды: "Адамның ең құндысы қандай?"(Денсаулық). Денсаулық дегеніміз не және ол неге маңызды екендігі туралы әңгіме. Білімді өзектендіру: "Күн мен бұлт" ойыны: мұғалім әр түрлі әрекеттерді атайды, ал балалар күн сәулесін көрсетеді, егер бұл денсаулыққа пайдалы болса, бұлт зиянды болса (мысалы, тістерін тазалау, тәттілерді көп жеу, спортпен шұғылдану, темекі шегу және т.б.). "Топтарға бөлу" тапсырмасы: тақтада әр түрлі іс-шаралар бейнеленген суреттер бар. Балалар оларды екі топқа бөлуі керек: денсаулыққа пайдалы және зиянды. Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз сау болуға көмектесетін салауатты әдеттер туралы сөйлесеміз". 	Тапсырма арналған карталар «Күн мен бұлт»
Сабақтың ортасы	<ul style="list-style-type: none"> Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің салауатты әдеттер дегеніміз не және олар адам денсаулығына қалай әсер ететіні туралы әңгімесі (дұрыс тамақтану, 	Әр түрлі іс-шаралар бейнеленген

	<p>күн тәртібі, физикалық белсенділік, гигиена, жаман әдеттерден бас тарту және т.б.).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Салауатты әдеттерді ұстанатын адамдардың суреттерін көрсету. <p>Сергіту сәт. Мұғалім сабақтың тақырыбына байланысты физикалық минутты өткізеді (мысалы, "біз тістерімізді тазалаймыз", "біз жаттығулар жасаймыз", "біз пайдалы тамақ жейміз" жаттығулары).</p> <p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: "денсаулықты қалай сақтау керек" жадынамасын ойлап табу және салу. Әр топ өз жадынамасын ұсынады және олар қандай салауатты әдеттерді ең маңызды деп санайтыны туралы айтады.</p>	<p>суреттер (пайдалы және зиянды). Азық-түлік суреттері (пайдалы және зиянды). Мультимедиялық презентация Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар).</p>
Сабақтың соңы	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Ұсынысты жалғастыр" ойыны: мұғалім салауатты әдеттер туралы ұсынысты бастайды, ал балалар оны аяқтауы керек (мысалы, "дені сау болу керек...", "Мен күн сайын жаттығу жасаймын, өйткені..."). "Дұрыс жауапты таңдаңыз" тапсырмасы: мұғалім сабақ тақырыбына қатысты сұрақ қояды және бірнеше жауап нұсқаларын ұсынады. Балалар дұрыс жауапты таңдауы керек. • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Сіз қандай салауатты әдеттерді ұстануға тырысасыз?" Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады. • Үй тапсырмасы Ата-аналарға сабақта үйренген салауатты әдеттер туралы айтып, олармен бірге осы әдеттерді ұстануға шақырыңыз. • Кері байланыс 	<p>Ойындарға арналған карталар «Ұсынысты толықтырыңыз»</p>

IV бөлім	Денсаулықтың экологиялық аспектілері: су, ауа және өсімдіктер
Сабақ № 21	
Сабақтың тақырыбы	Судың адам өміріндегі рөлі, оның денсаулық үшін маңызы
Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушыларды судың адам өміріндегі рөлімен және оның денсаулық үшін маңыздылығымен таныстыру. ▪ Таза суды жеткілікті мөлшерде тұтынудың маңыздылығы туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Құнды табиғи ресурс ретінде суға ұқыпты қарауға тәрбиелеу.
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар судың адам өміріндегі рөлі, оның денсаулық үшін маңызы және суға ұқыпты қараудың маңыздылығы туралы білуі керек.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар судың ағзаға тигізетін пайдасы туралы мысалдар келтіріп, неге жеткілікті мөлшерде таза су ішу керектігін түсіндіре білуі керек. ▪ Оқушылар суға ұқыпты қарауы және су ресурстарын сақтау жауапкершілігін білуі керек. 	
Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: Мұғалім жұмбақ жасайды: "онсыз өмір сүру де, ішу де емес. Мынау не?"(Су). Су дегеніміз не және оны табиғатта қайдан табуға болатындығы туралы әңгіме. • Білімді өзектендіру: "Су тамшысы" ойыны: мұғалім сумен байланысты сөзді атайды, ал балалар алдыңғы сөзбен байланысты келесі сөзді атауы керек (мысалы, өзен – көл – теңіз – жаңбыр – шалшық және т.б.). Тапсырма " Су не үшін қажет?": тақтада су пайдаланылатын әр түрлі іс-шаралар бейнеленген суреттер бар (ішу, жуу, тамақ дайындау, өсімдіктерді суару және т.б.). Балалар әр жағдайда судың не үшін қажет екенін түсіндіруі керек.. • Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді өзектендіруді қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз судың біздің өміріміз бен денсаулығымыз үшін қаншалықты маңызды екендігі туралы сөйлесетін боламыз". 	Тапсырма арналған карталар «Су тамшысы»
Сабақтың ортасы	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің су адам ағзасында қандай рөл атқаратыны туралы әңгімесі (дененің көп бөлігін құрайды, ас қорытуға, терморегуляцияға, зиянды заттарды жоюға және т.б. қатысады). • Табиғаттағы су айналымы және әртүрлі су көздері бейнеленген суреттерді көрсету. • Денсаулық үшін жеткілікті таза су ішудің маңыздылығын түсіндіру. • Сумен байланысты гигиена ережелерін талқылау (Қол жуу, шомылу және т.б.). <p>Сергіту сәт. «Жаңбыр жауады»: балалар қолдарын жоғары көтеріп, жаңбыр тамшыларына еліктеп, оларды шайқайды. Содан кейін жаңбыр тамшылары жерге түскендей еңкейеді. "Толқындар" үні: балалар шеңберге тұрып, судағы толқындарды имитациялай отырып, қолдарын бір жағынан екінші жағына ақырын шайқайды.</p> <p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: "Су – өмір көзі"постерін ойлап табу және салу. Әр топ өз постерін ұсынады және олар бейнелегісі келетін нәрселер туралы айтады.</p>	Су ішетін адамның суреттері, әртүрлі су көздері (өзен, көл, құдық және т.б.) және су процедуралары (жуу, шомылу және т. б.). Табиғаттағы су айналымы процесінің суреттері. Мультимедиялық презентация Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар).

	Таза судың дәмін тату: мұғалім балаларға таза судың дәмін татып, оның дәмі мен пайдасын талқылайды ұсынады.	Дәм татуға арналған Таза су шыныаяқтары
Сабақтың соңы	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Сөйлемді аяқта" ойыны: мұғалім судың пайдасы туралы сөйлемді бастайды, ал балалар оны аяқтауы керек (мысалы, " су бізге көмектеседі...", "Дені сау болу үшін ішу керек..."). "Жұмбақ жасау" тапсырмасы: мұғалім балаларға табиғаттағы су айналымы бейнеленген басқатырғыштар таратады. Балалар басқатырғышты жинап, суретте не бейнеленгенін түсіндіруі керек. • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "Біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Суды сақтау неге маңызды?". Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады. • Үй тапсырмасы Ата-аналарға судың денсаулық үшін қаншалықты маңызды екенін айтып, олармен бірге ішу режимін ұстануды ұсыныңыз.. • Кері байланыс 	Ойындарға арналған карталар «Сөйлемді аяқта», "Жұмбақ жасау"

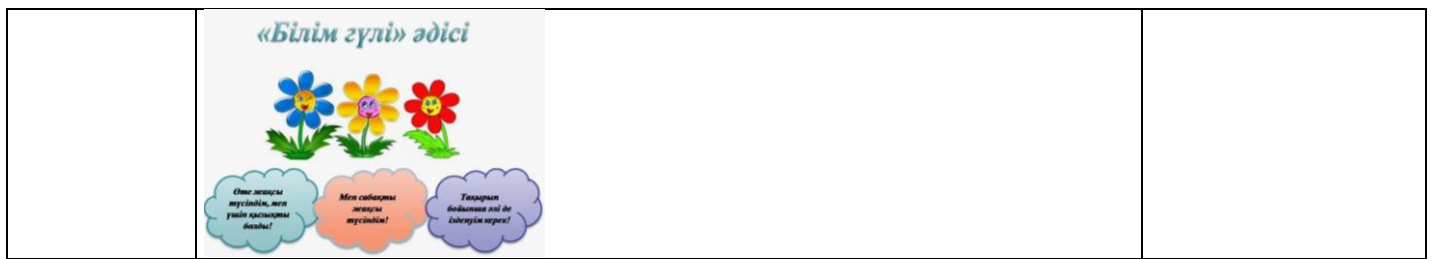
IV бөлім	Денсаулықтың экологиялық аспектілері: су, ауа және өсімдіктер	
Сабақ № 22		
Сабақтың тақырыбы	Судың ластануы және оның адам денсаулығына әсері	
Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды "судың ластануы" ұғымымен және оның көздерімен таныстыру. • Ластанған судың адам денсаулығына кері әсері туралы түсінік қалыптастыру. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Суға ұқыпты қарауға және су ресурстарын таза ұстау жауапкершілігіне тәрбиелеу. 	
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар судың адам өміріндегі рөлі, оның денсаулық үшін маңызы және суға ұқыпты қараудың маңыздылығы туралы білуі керек. ▪ Оқушылар судың ағзаға тигізетін пайдасы туралы мысалдар келтіріп, неге жеткілікті мөлшерде таза су ішу керектігін түсіндіре білуі керек. ▪ Оқушылар суға ұқыпты қарауы және су ресурстарын сақтау жауапкершілігін білуі керек. 	
Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: 	Тапсырма арналған карталар «Таза –

	<p>Мұғалім жұмбақ жасайды: "Ағады, ағады – ағып кетпейді, төгілмейді, төгілмейді – төгілмейді."(Су). Су дегеніміз не және ол өмір үшін неге маңызды екендігі туралы әңгіме..</p> <ul style="list-style-type: none"> • Білімді өзектендіру: "Таза – лас" ойыны: мұғалім суды пайдаланумен байланысты әртүрлі жағдайларды атайды, ал егер су таза болса, балалар қол шапалақтайды, ал егер лас болса, аяқтарын таптайды (мысалы, қолды сабынмен жуу, зауыттың жанында өзенге шомылу, ағын су ішу, бақшаны Батпақты сумен суару және т. б.). "Су көздері" тапсырмасы: тақтада әртүрлі су көздері (өзен, көл, теңіз, құдық, су шүмегі және т.б.) бейнеленген суреттер бар. Балалар бұл көздерді атауы керек және әр жағдайда судың қайдан келетінін түсіндіруі керек.. • Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз судың ластануы денсаулығымызға қалай әсер ететіні туралы сөйлесеміз". 	<p>лас», «Су көздері»</p>
<p>Сабақтың ортасы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің судың ластануы дегеніміз не және оны қандай заттар ластауы мүмкін екендігі туралы әңгімесі (қоқыс, химиялық заттар, кәсіпорындардың қалдықтары, тыңайтқыштар және т.б.). • Судың ластануының әртүрлі көздері және осы ластанудың салдары (аурулар, жануарлар мен өсімдіктердің өлімі) бейнеленген суреттерді көрсету. • Ластанған судың адам ағзасына қалай енуі және денсаулыққа қандай зиян тигізуі мүмкін екендігі түсіндіріледі (ас қорыту бұзылыстары, тері аурулары, улану және т.б.). <p>Сергіту сәт. «Таза су» сөзі: балалар қолдарын жоғары көтеріп, таза су ішкендей күнге қарай тартылады. «Лас су» сөзі: балалар қолдарын төмен түсіріп, лас судан қорғанғандай беттерін қолдарымен жабады.</p> <p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: "Суды ластанудан қалай қорғауға болады" постерін ойлап табу және салу. Әр топ өз постерін ұсынады және суды қорғаудың қандай шаралары ең маңызды деп санайтыны туралы айтады.</p>	<p>Таза және ластанған судың суреттері, әртүрлі ластану көздері (өндірістік ағындар, қоқыс, тыңайтқыштар және т.б.), сондай-ақ ластанған суды пайдалануға байланысты аурулар. Суды тазарту процесінің суреттері Мультимедиялық презентация Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар).</p>
<p>Сабақтың соңы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Иә – Жоқ" ойыны: мұғалім сабақ тақырыбына қатысты сұрақтар қояды, ал балалар "иә" немесе "жоқ" деп жауап беруі керек. Қатені табу тапсырмасы: мұғалім судың ластануына байланысты жағдайдың суретін көрсетеді және балалардан қатені тауып, оның неліктен дұрыс емес екенін түсіндіруді сұрайды. • Қорытындылау: 	<p>Ойындарға арналған карталар «Иә – Жоқ»</p>

	<p>Мұғалім сұрақтар қояды: "Біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Неліктен суды үнемдеу және оның ластануын болдырмау маңызды?".</p> <p>Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Үй тапсырмасы Ата-аналарға судың ластануы денсаулыққа қалай әсер ететіні туралы айтып, олармен бірге үйдегі суды үнемдеу жолдарын ойластыруды ұсыныңыз. • Кері байланыс 	
	 <p>Бәрін түсіндім Әлі де көп білім келеді Көмекті қажет етемін</p>	

IV бөлім	Денсаулықтың экологиялық аспектілері: су, ауа және өсімдіктер	
Сабақ № 23		
Сабақтың тақырыбы	Таза ауаның адам денсаулығына әсері	
Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды "таза ауа" ұғымымен және оның адам денсаулығы үшін маңыздылығымен таныстыру. • Таза ауаның пайдасы мен ластанудың зияны туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Қоршаған ортаға ұқыпты қарауға және ауаны таза ұстаудың маңыздылығын түсінуге тәрбиелеу. 	
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар судың адам өміріндегі ролі, оның денсаулық үшін маңызы және суға ұқыпты қараудың маңыздылығы туралы білуі керек. ▪ Оқушылар судың ағзаға тигізетін пайдасы туралы мысалдар келтіріп, неге жеткілікті мөлшерде таза су ішу керектігін түсіндіре білуі керек. ▪ Оқушылар суға ұқыпты қарауы және су ресурстарын сақтау жауапкершілігін білуі керек. 	
Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: Мұғалім жұмбақ жасайды: "Біз көрмейміз, қол тигізбейміз, онсыз өмір сүре алмаймыз." (Ауа). Ауа дегеніміз не және ол Өмір үшін неге маңызды екендігі туралы әңгіме. • Білімді өзектендіру: Ойын " Ауада не бар?": мұғалім ауада болуы мүмкін әртүрлі заттарды атайды, ал егер бұл пайдалы зат болса, балалар қол шапалақтайды, егер зиянды болса, аяқтарын таптайды (мысалы, оттегі, пайдаланылған газдар, шаң, тозаң және т.б.). "Тыныс алу органдары" тапсырмасы: тақтада адамның тыныс алу органдары бейнеленген сурет бар. Балалар бұл органдарды атап, олардың қалай жұмыс істейтінін түсіндіруі керек. 	Тапсырма арналған карталар «Ауада не бар?», «Тыныс алу органдары»

	<ul style="list-style-type: none"> • Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жанартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз таза ауаның денсаулығымызға қалай әсер ететіні туралы сөйлесеміз". 	
Сабақтың ортасы	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің таза ауаның пайдалы екендігі туралы әңгімесі (жүрек пен өкпенің жұмысын жақсартады, иммунитетті нығайтады, көңіл-күйді көтереді, ақыл-ой белсенділігіне ықпал етеді және т.б.). • Ашық ауада әртүрлі іс-шаралармен айналысатын адамдар бейнеленген суреттерді көрсету. • Ластанған ауаның қандай зиян келтіруі мүмкін екенін түсіндіру (тыныс алу жолдарының аурулары, аллергия, бас ауруы, шаршау және т.б.). • Ауаның ластануының қандай көздері бар екенін талқылау (көлік, өнеркәсіптік кәсіпорындар, өрттер және т.б.). 	Таза және ластанған ауаның суреттері(мысалы, қала үстіндегі түтін және гүлді шалғын). Ашық ауада әр түрлі іс-шаралармен айналысатын адамдардың суреттері (спорт, серуендеу, ойын және т.б.). Адамның тыныс алу мүшелерінің суреттері (өкпе). Мультимедиялық презентация Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар).
	<p>Сергіту сәт. «Тыныс алу»: балалар мұрын арқылы терең дем алады, қолдарын жоғары көтереді, содан кейін қолдарын төмен түсіріп, аузынан баяу дем шығарады. Бірнеше рет қайталаңыз. "Құстар" сөзі: балалар құстардың қанаттары сияқты қолдарын бұлғап, ашық ауада ұшуға еліктейді.</p>	
	<p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: "Ауаны қалай таза ұстау керек" постерін ойлап табу және салу. Әр топ өз постерін ұсынады және ауаны қорғаудың қандай шаралары ең маңызды деп санайтыны туралы айтады.</p>	
Сабақтың соңы	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Сөйлемді аяқта" ойыны: мұғалім таза ауаның пайдасы туралы сөйлемді бастайды, ал балалар оны аяқтауы керек (мысалы, " таза ауа бізге көмектеседі...", "Таза ауамен тыныс алу керек..."). "Жағдайлар" тапсырмасы: мұғалім ауа сапасына байланысты әртүрлі жағдайларды сипаттайды, ал балалар бұл жағдайдың неліктен пайдалы немесе зиянды екенін түсіндіруі керек. • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Неліктен ауаны қорғау және оның ластануын болдырмау маңызды?". Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады. • Үй тапсырмасы Ата-аналарға таза ауаның денсаулық үшін қаншалықты маңызды екенін айтып, оларды саябаққа немесе орманға бірге серуендеуге шақырыңыз. • Кері байланыс 	Ойындарға арналған карталар «Сөйлемді аяқта», «Жағдайлар»

IV бөлім	Денсаулықтың экологиялық аспектілері: су, ауа және өсімдіктер	
Сабақ № 24		
Сабақтың тақырыбы	Ауаның ластануы және оның ағзаға әсері	
Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды "ауаның ластануы" ұғымымен және оның көздерімен таныстыру. • Ластанған ауаның адам денсаулығына кері әсері туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Қоршаған ортаға ұқыпты қарауға және ауаны таза ұстау жауапкершілігіне тәрбиелеу. 	
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар "ауаның ластануы" ұғымы, оның көздері және адам денсаулығына әсері туралы білуі керек. • Оқушылар ауаның ластану көздеріне мысалдар келтіріп, ластанған ауаның ағзаға қалай әсер ететінін сипаттай білуі керек. ▪ Оқушылар ауаның ластану мәселесіне саналы көзқараспен қарауы және қоршаған ортаны қорғауға қатысуға ниет білдіруі керек. 	
Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: Мұғалім жұмбақ жасайды: "Біз көрмейміз, қол тигізбейміз, онсыз өмір сүре алмаймыз." (Ауа). Ауа дегеніміз не және ол Өмір үшін неге маңызды екендігі туралы әңгіме. • Білімді өзектендіру: Ойын " Ауада не бар?": мұғалім ауада болуы мүмкін әртүрлі заттарды атайды, ал егер бұл пайдалы зат (мысалы, оттегі) болса, балалар қол шапалақтайды және зиянды болса (мысалы, пайдаланылған газдар, шаң) аяқтарын таптайды. "Ластану көздері" тапсырмасы: тақтада ауаның ластануының әртүрлі көздері (көлік, өнеркәсіптік кәсіпорындар, өрттер және т.б.) бейнеленген суреттер бар. Балалар бұл көздерді атап, ауаны қалай ластайтынын түсіндіруі керек.. • Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз ауаның ластануы денсаулығымызға қалай әсер ететіні туралы сөйлесеміз". 	Тапсырма арналған карталар «Ауада не бар?», «Ластану көздері»
	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа тақырыппен танысу: 	

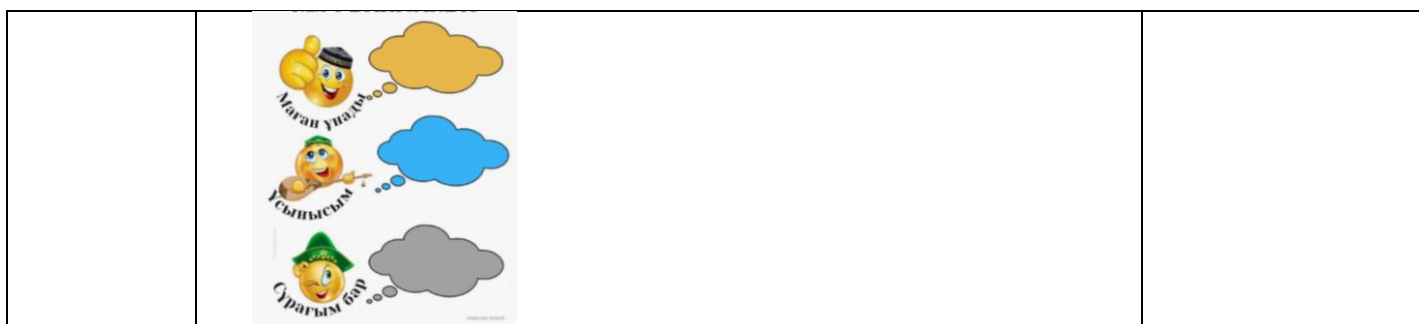
<p>Сабақтың ортасы</p>	<p>Мұғалімнің ауаның ластануы дегеніміз не және оны қандай заттар ластауы мүмкін екендігі туралы әңгімесі (пайдаланылған газдар, өнеркәсіптік шығарындылар, шаң, түтін және т.б.).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ауаның ластануының әртүрлі көздері және осы ластанудың салдары (тыныс алу жолдарының аурулары, аллергия, астма және т.б.) бейнеленген суреттерді көрсету. • Ластанған ауаның адам ағзасына қалай енетінін және оның денсаулыққа қандай зиян тигізетінін түсіндіру (шырышты қабықтың тітіркенуі, өкпенің қабынуы, жүректің нашарлауы және т.б.). <p>Сергіту сәт. "Ағаштар" үні: балалар тік тұрып, қолдарын жоғары көтеріп, ашық ауада өсетін ағаштар сияқты күнге қарай созылады. "Қорғау" сөзі: балалар ластанған ауадан қорғанғандай беттерін қолдарымен жабады.</p> <p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: "ауаны ластанудан қалай қорғауға болады" постерін ойлап табу және салу. Әр топ өз постерін ұсынады және ауаны қорғаудың қандай шаралары ең маңызды деп санайтыны туралы айтады.</p>	<p>Таза және ластанған ауаның суреттері (мысалы, қала үстіндегі түтін және гүлді шалғын). Ауаның ластануының әртүрлі көздері бейнеленген суреттер (көлік, өнеркәсіптік кәсіпорындар, өрттер және т.б.). Адамның тыныс алу органдары (өкпе) және ауаның ластануымен байланысты аурулар бейнеленген суреттер. Мультимедиялық презентация Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар).</p>
<p>Сабақтың соңы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Иә – Жоқ" ойыны: мұғалім сабақ тақырыбына қатысты сұрақтар қояды, ал балалар "иә" немесе "жоқ" деп жауап беруі керек. "Жағдайлар" тапсырмасы: мұғалім ауа сапасына байланысты әртүрлі жағдайларды сипаттайды, ал балалар бұл жағдайдың неліктен пайдалы немесе зиянды екенін түсіндіруі керек. • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Неліктен ауаны қорғау және оның ластануын болдырмау маңызды?". Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады. • Үй тапсырмасы Ата-аналарға ауаның ластануы денсаулыққа қалай әсер ететіні туралы білім беру және олармен бірге өз қаласындағы ауаның ластануын азайту жолдарын ойластыруды ұсыну.. • Кері байланыс 	<p>Ойындарға арналған карталар «Иә – Жоқ», «Жағдайлар»</p>

IV бөлім	Денсаулықтың экологиялық аспектілері: су, ауа және өсімдіктер	
Сабақ № 25		
Сабақтың тақырыбы	Өсімдіктер денсаулық факторы ретінде	
Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды адам денсаулығын сақтаудағы өсімдіктердің рөлімен таныстыру. • Өсімдіктердің физикалық және психологиялық денсаулыққа пайдасы туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Өсімдіктерге ұқыпты қарауға және олардың Жердегі тіршілік үшін маңыздылығын түсінуге тәрбиелеу. 	
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар "ауаның ластануы" ұғымы, оның көздері және адам денсаулығына әсері туралы білуі керек. • Оқушылар ауаның ластану көздеріне мысалдар келтіріп, ластанған ауаның ағзаға қалай әсер ететінін сипаттай білуі керек. ▪ Оқушылар ауаның ластану мәселесіне саналы көзқараспен қарауы және қоршаған ортаны қорғауға қатысуға ниет білдіруі керек. 	
Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: Мұғалім жұмбақ жасайды: "Олар әпкелер даласында, жасыл көйлектерде, ақ қалпақтарда тұр."(Өсімдіктер). Өсімдіктер дегеніміз не және оларды қайдан табуға болатындығы туралы әңгіме.. • Білімді өзектендіру: "Өсімдікті тану" ойыны: мұғалім өсімдікті сипаттайды, ал балалар оны тануы керек (мысалы, " бұл өсімдіктің қалың діңі, көптеген бұтақтары және жасыл жапырақтары бар."- Ағаш). Тапсырма " Өсімдіктер не үшін қажет?": тақтада өсімдіктерді адам қолданудың әртүрлі тәсілдері бейнеленген суреттер бар (тамақ, дәрі-дәрмек, киім, Құрылыс және т.б.). Балалар әр жағдайда өсімдіктердің не үшін қажет екенін түсіндіруі керек. • Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жанартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз өсімдіктердің денсаулығымызға қалай әсер ететіні туралы сөйлесеміз". 	Тапсырма арналған карталар «Өсімдікті тану», «Өсімдіктер не үшін қажет?»
Сабақтың ортасы	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің өсімдіктер адамға қандай пайда әкелетіні туралы әңгімесі (олар оттегін шығарады, ауаны тазартады, тамақ пен дәрі ретінде қызмет етеді, жайлылық пен сұлулық жасайды). 	Әр түрлі өсімдіктердің суреттері (жабық,

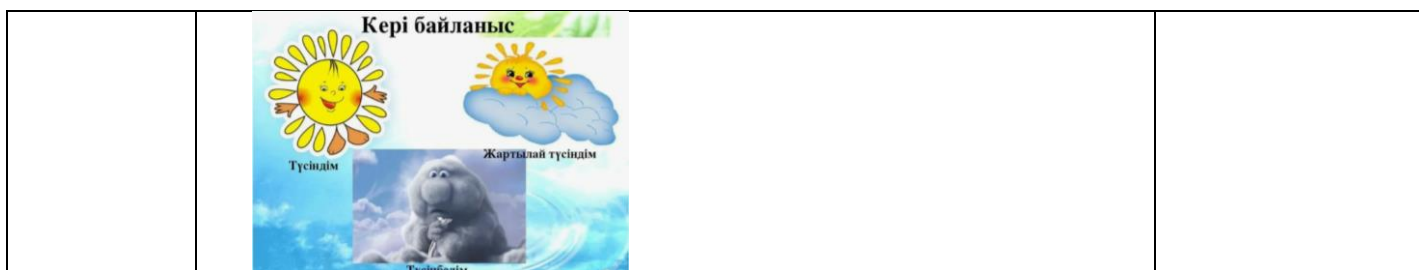
	<ul style="list-style-type: none"> • Өсімдіктердің пайдасын көрсететін суреттерді көрсету. • Өсімдіктердің физикалық (таза ауа, витаминдер) және психологиялық (Сұлулық, тыныштық) адам денсаулығына қалай әсер ететінін түсіндіру. • Бөлме өсімдіктерімен танысу: мұғалім тірі бөлме өсімдіктерін көрсетеді және олардың ерекшеліктері мен артықшылықтары туралы айтады. <p>Сергіту сәт. "Гүл" сөзі: балалар еңкейіп, содан кейін баяу көтеріліп, "жапырақшаларды"-қолдарын ашады. "Күн" сөзі: балалар күн сәулелері өсімдіктерге қарай тартылғандай саусақтарын жайып, қолдарын жоғары көтереді.</p> <p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: "өсімдіктер – біздің достарымыз"постерін ойлап табу және салу. Әр топ өз постерін ұсынады және олар қандай өсімдіктерді ең пайдалы және неге деп санайтыны туралы айтады.</p>	<p>орман, дала, бақша). Өсімдіктермен өзара әрекеттесетін адамдардың суреттері (күтім, егін жинау, орманда демалу және т.б.). Өсімдіктердің пайдасын бейнелейтін суреттер(таза ауа, емдік қасиеттері, эстетикалық ләззат). Мультимедиялық презентация Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). Тірі бөлме өсімдіктері (бірнеше түрі).</p>
<p>Сабақтың соңы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Өсімдікті тап" ойыны: мұғалім өсімдікті сипаттайды, ал балалар оны болжауы керек. Тапсырма "Пайдалы-зиянды": мұғалім өсімдіктерге қатысты әрекетті атайды, ал балалар оның пайдалы немесе зиянды екенін айтуы керек (мысалы, жабық өсімдіктерді суару – пайдалы, гүлзардағы Гүлдерді жырту – зиянды). • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "Біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Өсімдіктерді қорғау неге маңызды?".. Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады. • Үй тапсырмас Ата-анаңыздан бөлме гүлін отырғызуға немесе балконға гүл өсіруге көмектесуін сұраңыз. • Кері байланыс 	<p>Ойындарға арналған карталар «Өсімдікті тап», «Пайдалы-зиянды»</p>

IV бөлім	Денсаулықтың экологиялық аспектілері: су, ауа және өсімдіктер
Сабақ № 26	
Сабақтың тақырыбы	Денсаулықты сақтайтын және қалпына келтіретін табиғи элементтер
Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> Оқушыларды адам денсаулығын сақтайтын және қалпына келтіретін табиғи элементтермен (су, ауа, өсімдіктер, күн) таныстыру. Осы элементтердің физикалық және психологиялық денсаулық үшін маңызы туралы түсінік қалыптастыру. <ul style="list-style-type: none"> Табиғатқа ұқыпты қарауға және оның салауатты өмір салты үшін маңыздылығын түсінуге тәрбиелеу.
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> Оқушылар адам денсаулығы үшін табиғи элементтердің (су, ауа, өсімдіктер, күн) атаулары мен мағыналарын білуі керек. Оқушылар осы элементтердің әрқайсысы физикалық және психологиялық денсаулыққа қалай әсер ететіндігі туралы мысалдар келтіре білуі керек. <ul style="list-style-type: none"> Оқушылар табиғатқа ұқыпты қарауы және оны сақтау жауапкершілігін білуі керек.

Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. Мотивация: Мұғалім табиғи элементтер (су, ауа, күн, өсімдіктер) туралы жұмбақтар жасайды. Табиғатта бізді не қоршап тұрғаны және Өмір үшін не қажет екендігі туралы әңгіме. Білімді өзектендіру: "Табиғи бірлестіктер" ойыны: мұғалім "табиғат" сөзін атайды, ал балалар кезек-кезек осы сөзбен байланысты сөздерді атайды. "Төрт элемент" тапсырмасы: тақтада су, ауа, от (күн) және жер (өсімдіктер) бейнеленген суреттер бар. Балалар бұл элементтердің бір-бірімен қалай байланысты екенін және олардың өмір үшін неліктен маңызды екенін түсіндіруі керек.. Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз табиғи элементтердің денсаулығымызға қалай көмектесетіні туралы сөйлесеміз". 	Тапсырма арналған карталар «Төрт элемент», «Төрт элемент»
Сабақтың ортасы	<ul style="list-style-type: none"> Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің адам денсаулығын сақтау мен қалпына келтірудегі судың, ауаның, өсімдіктердің және күннің рөлі туралы әңгімесі. 	Табиғи элементтер (су, ауа, өсімдіктер,

	<ul style="list-style-type: none"> • Табиғи элементтердің пайдасын бейнелейтін суреттерді көрсету. • Әр элементтің физикалық (күш, энергия, денсаулық) және психологиялық (көңіл-күй, тыныштық, қуаныш) денсаулыққа қалай әсер ететінін түсіндіру. • Рәміздерді қолдану: мұғалім табиғи элементтерді бейнелейтін заттарды көрсетеді және балалармен олардың мағынасын талқылайды. <p>Сергіту сәт. "Күн" үні: балалар қолдарын жоғары көтеріп, оның сәулелерін ұстап алғандай күнге қарай тартылады. "Жел" үні: балалар желдің соғуын имитациялай отырып, қолдарын бір жағынан екінші жағына шайқайды.</p> <p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: бір табиғи элементті таңдап, оның адамның сау болуына қалай көмектесетіні туралы әңгіме ойлап табыңыз. Әр топ өз тарихын ұсынады.</p>	<p>күн) және олармен әрекеттесетін адамдар (шомылу, орманда серуендеу, күн ванналары және т.б.) бейнеленген суреттер. Табиғи элементтердің денсаулыққа пайдасын көрсететін суреттер (таза ауа, пайдалы тамақ, жақсы көңіл-күй және т.б.). Мультимедиялық презентация Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). Табиғи элементтерді бейнелейтін заттар (мысалы, су бөтелкесі, ағаш бұтағы, күн қояны).</p>
<p>Сабақтың соңы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Элементті тап" ойыны: мұғалім табиғи элементті сипаттайды, ал балалар оны болжауы керек. Тапсырма "Пайдалы-зиянды": мұғалім табиғи элементтермен байланысты әрекетті атайды, ал балалар оның пайдалы немесе зиянды екенін айтуы керек (мысалы, таза су ішу – пайдалы, түсте күн сәулесінде күн сәулесі – зиянды).. • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "Біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Табиғатты және оның элементтерін сақтау неге маңызды?". Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады. • Үй тапсырмасы "Табиғат – менің досым" тақырыбына сурет салыңыз. • Кері байланыс 	<p>Ойындарға арналған карталар «Элементті тап», «Пайдалы-зиянды»</p>

IV бөлім	Денсаулықтың экологиялық аспектілері: су, ауа және өсімдіктер	
Сабақ № 27		
Сабақтың тақырыбы	Жабық ауа сапасын жақсарту үшін өсімдіктердің маңыздылығы	
Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды бөлмедегі ауаны тазартудағы өсімдіктердің рөлімен және олардың адам денсаулығы үшін маңыздылығымен таныстыру. • Ауа сапасын жақсарту үшін жабық өсімдіктердің пайдасы туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Бөлме өсімдіктеріне деген қызығушылықты арттыру және оларға күтім жасаудың маңыздылығын түсіну. 	
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар үй ішіндегі ауаны тазартудағы бөлме өсімдіктерінің рөлі және олардың адам денсаулығы үшін маңызы туралы білуі керек. • Оқушылар ауаны тазартуға пайдалы жабық өсімдіктердің мысалдарын келтіріп, оларға қалай күтім жасау керектігін түсіндіре білуі керек. ▪ Оқушылар бөлме өсімдіктеріне қызығушылық танытып, ауа сапасын жақсарту үшін олардың үйде болуының маңыздылығын түсінуі керек. 	
Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: Мұғалім жұмбақ жасайды: "Ол бұрышта тұрады, жасыл түске боялады, ауа тазартады және бізді қуантады." (Жабық өсімдік). Үйде қандай өсімдіктерді табуға болатындығы және олар не үшін қажет екендігі туралы әңгіме. • Білімді өзектендіру: Ойын " Өсімдіктер нені ерекшелендіреді?": мұғалім өсімдіктер шығаруы мүмкін әртүрлі заттарды атайды, ал егер бұл пайдалы зат (мысалы, оттегі) болса, балалар қол шапалақтайды және зиянды болса (мысалы, көмірқышқыл газы) аяқтарын таптайды. "Фотосинтез процесі" тапсырмасы: тақтада фотосинтез процесін бейнелейтін сурет бар. Балалар бұл процесте не болып жатқанын және қандай заттар қатысатынын түсіндіруі керек. • Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз жабық өсімдіктердің таза ауамен тыныс алуымызға қалай көмектесетіні туралы сөйлесетін боламыз". 	Тапсырма арналған карталар «Өсімдіктер нені ерекшелендіреді?», «Фотосинтез процесі»
	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа тақырыппен танысу: 	

<p>Сабақтың ортасы</p>	<p>Мұғалімнің бөлме өсімдіктері бөлмедегі ауаны қалай тазартатыны туралы әңгімесі (көмірқышқыл газын сіңіреді, оттегін шығарады, зиянды заттарды сіңіреді).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Фотосинтез процесін және ауаны тазарту үшін жабық өсімдіктердің пайдасын көрсететін суреттерді көрсету. • Бөлме өсімдіктерінің адам денсаулығына қалай әсер ететінін түсіндіру (ауа сапасын жақсартады, стресс деңгейін төмендетеді, жайлылық жасайды). • Бөлме өсімдіктерінің әртүрлі түрлерімен танысу: мұғалім тірі бөлме өсімдіктерін көрсетеді және олардың ерекшеліктері мен ауаны тазартудың пайдасы туралы айтады. <p>Сергіту сәт. "Гүл" сөзі: балалар еңкейіп, содан кейін баяу көтеріліп, "жапырақшаларды"-қолды жабық гүл гүлдеп тұрғандай гүлдейді. "Тыныс алу" үні: балалар мұрын арқылы терең тыныс алады, олар бөлме өсімдіктері шығаратын таза ауамен тыныс алады, содан кейін аузынан баяу дем шығарады.</p> <p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: бір жабық өсімдікті таңдап, ол туралы шағын хабарлама дайындаңыз (атауы, ерекшеліктері, ауаны тазартудың пайдасы, күтім ережелері). Әр топ өз хабарламасын ұсынады.</p>	<p>Әр түрлі жабық өсімдіктердің суреттері. Фотосинтез процесін бейнелейтін суреттер. Бөлмедегі ластанған және таза ауаның суреттері. Мультимедиялық презентация Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). Тірі бөлме өсімдіктері (бірнеше түрі).</p>
<p>Сабақтың соңы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Өсімдікті тап" ойыны: мұғалім жабық өсімдікті сипаттайды, ал балалар оны болжауы керек. Тапсырма "Пайдалы-зиянды": мұғалім бөлме өсімдіктеріне қатысты әрекетті атайды, ал балалар оның пайдалы немесе зиянды екенін айтуы керек (мысалы, бөлме өсімдіктерін суару пайдалы, оларды қараңғы жерге қою зиянды). • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "Біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Үйде жабық өсімдіктердің болуы неге маңызды?".. Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады. • Үй тапсырмасы Ата-аналарға бөлме өсімдіктерінің пайдасы туралы айтып, оларды бірге таңдауға және үйге жаңа өсімдік сатып алуға шақырыңыз. • Кері байланыс <p>«Алма ағашы» рефлексиясы</p> 	<p>Ойындарға арналған карталар «Өсімдікті тап», «Пайдалы-зиянды»</p>

<p>IV бөлім</p>	<p>Денсаулықтың экологиялық аспектілері: су, ауа және өсімдіктер</p>
<p>Сабақ № 28</p>	
<p>Сабақтың тақырыбы</p>	<p>Өсімдіктерді пайдаланып ауаны тазарту</p>

Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушыларды өсімдіктер арқылы ауаны тазарту процесімен және оның адам денсаулығы үшін маңыздылығымен таныстыру. ▪ Бөлмедегі сау микроклиматты құрудағы өсімдіктердің рөлі туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Өсімдіктерге ұқыпты қарауға және оларды сақтаудың маңыздылығын түсінуге тәрбиелеу. 	
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар ауаны тазартудағы өсімдіктердің рөлі және олардың адам денсаулығы үшін маңызы туралы білуі керек. • Оқушылар ауаны тазартатын өсімдіктердің мысалдарын келтіріп, оларға қалай күтім жасау керектігін түсіндіре білуі керек. ▪ Оқушылар өсімдіктерге қызығушылық танытып, оларды сақтаудың маңыздылығын білуі керек. 	
Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: Мұғалім жұмбақ жасайды: "Жасыл достар, ауа тазартады, денсаулығымызды нығайтады."(Өсімдіктер). Үйде, орманда, далада қандай өсімдіктерді табуға болатындығы және олар не үшін қажет екендігі туралы әңгіме. • Білімді өзектендіру: Ойын " Өсімдіктерге не қажет?": мұғалім өсімдіктердің тіршілігіне қажетті әртүрлі факторларды атайды, ал егер бұл дұрыс жауап болса (мысалы, жарық, су, ауа, топырақ, тыңайтқыш және т.б.) балалар қол шапалақтайды. "Фотосинтез процесі" тапсырмасы: тақтада фотосинтез процесін бейнелейтін сурет бар. Балалар бұл процесте не болып жатқанын және қандай заттар қатысатынын түсіндіруі керек. • Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз өсімдіктердің таза ауамен тыныс алуымызға қалай көмектесетіні туралы сөйлесетін боламыз". 	Тапсырма арналған карталар «Өсімдіктерге не қажет?», «Фотосинтез процесі»
Сабақтың ортасы	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің өсімдіктердің ауаны қалай тазартатыны туралы әңгімесі (көмірқышқыл газын сіңіреді, оттегін шығарады, зиянды заттарды сіңіреді). • Фотосинтез процесін және өсімдіктердің ауаны тазартуға пайдасын көрсететін суреттерді көрсету. • Өсімдіктердің адам денсаулығына қалай әсер ететінін түсіндіру (ауа сапасын жақсартады, стресс деңгейін төмендетеді, жайлылық жасайды). • Өсімдіктердің әртүрлі түрлерімен танысу: мұғалім тірі бөлме өсімдіктерін көрсетеді және олардың ерекшеліктері мен ауаны тазартудың пайдасы туралы айтады. • Өкпе үлгісін пайдалану: мұғалім адамның өкпе үлгісін көрсетеді және таза ауаның олардың денсаулығы үшін қаншалықты маңызды екенін түсіндіреді. <p>Сергіту сәт.</p>	Әр түрлі өсімдіктердің суреттері (жабық, орман, дала, бақша). Фотосинтез процесін бейнелейтін суреттер. Бөлмедегі таза және ластанған ауаның суреттері. Мультимедиялық презентация (міндетті емес).

	<p>"Тыныс алу" үні: балалар мұрын арқылы терең тыныс алады, олар бөлме өсімдіктері шығаратын таза ауамен тыныс алады, содан кейін аузынан баяу дем шығарады.</p> <p>"Жел" үні: балалар өсімдіктерге таза ауа әкелетін желдің соғуын имитациялай отырып, қолдарын бір жағынан екінші жағына шайқайды.</p> <p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: бір өсімдікті таңдап, ол туралы шағын хабарлама дайындаңыз (атауы, ерекшеліктері, ауаны тазартудың пайдасы, күтім ережелері). Әр топ өз хабарламасын ұсынады.</p>	<p>Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). Тірі бөлме өсімдіктері (бірнеше түрі). Адамның өкпе моделі</p>
<p>Сабақтың соңы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Өсімдікті тап" ойыны: мұғалім өсімдікті сипаттайды, ал балалар оны болжауы керек. • Тапсырма "Пайдалы-зиянды": мұғалім өсімдіктерге қатысты әрекетті атайды, ал балалар оның пайдалы немесе зиянды екенін айтуы керек (мысалы, жабық өсімдіктерді суару пайдалы, оларды қараңғы жерге қою зиянды). • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "Біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Үйде өсімдіктердің болуы және оларды сақтау неге маңызды?" Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады. • Үй тапсырмасы Ата-аналарға өсімдіктердің ауаны тазартудағы пайдасы туралы айтып, оларды үйге немесе сыныпқа жаңа зауытты бірге таңдауға және сатып алуға шақырыңыз. • Кері байланыс 	<p>Ойындарға арналған карталар «Өсімдікті тап», «Пайдалы-зиянды»</p>

IV бөлім	Денсаулықтың экологиялық аспектілері: су, ауа және өсімдіктер
Сабақ № 29	
Сабақтың тақырыбы	Таза су мен ауаның адамның иммундық жүйесіне әсері
Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды таза су мен ауаның адамның иммундық жүйесіне әсерімен таныстыру. • Иммунитетті нығайту үшін гигиенаны сақтаудың және қоршаған ортаны таза ұстаудың маңыздылығы туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Өз денсаулығына жауапкершілікпен қарауға және алдын алу шараларының маңыздылығын түсінуге тәрбиелеу.
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар ауаны тазартудағы өсімдіктердің рөлі және олардың адам денсаулығы үшін маңызы туралы білуі керек.

	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар ауаны тазартатын өсімдіктердің мысалдарын келтіріп, оларға қалай күтім жасау керектігін түсіндіре білуі керек. ▪ Оқушылар өсімдіктерге қызығушылық танытып, оларды сақтаудың маңыздылығын білуі керек. 	
Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: Мұғалім су мен ауа туралы жұмбақтар жасайды. Адамның өмірі мен денсаулығы үшін не қажет екендігі туралы әңгіме. • Білімді өзектендіру: Ойын "Пайдалы – зиянды": мұғалім сумен және ауамен байланысты әр түрлі әрекеттерді атайды, ал балалар денсаулыққа пайдалы болса, қолдарын шапалақтайды, егер зиянды болса, аяқтарын таптайды (мысалы, таза су ішу, таза ауамен тыныс алу, лас тоғанға шомылу, түтінді бөлмеде болу және т.б.). "Адам ағзалары" тапсырмасы: тақтада адамның әртүрлі мүшелері бейнеленген суреттер (өкпе, асқазан, тері және т.б.). Балалар бұл мүшелерді атап, олардың сумен және ауамен қалай байланысты екенін түсіндіруі керек.. • Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз таза су мен ауаның иммунитетімізге қалай әсер ететіні туралы сөйлесеміз". 	Тапсырма арналған карталар «Пайдалы – зиянды», «Адам ағзалары»
Сабақтың ортасы	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің иммунитет деген не және ол қалай жұмыс істейтіні туралы әңгімесі. • Таза су мен ауаның иммундық жүйені нығайтуға қалай көмектесетінін түсіндіру (су метаболизмге қатысады, ауа инфекциялармен күресу үшін қажетті оттегімен қамтамасыз етеді). • Адам ағзасындағы су мен ауаның рөлін бейнелейтін суреттерді көрсету. • Сумен және ауамен байланысты гигиена ережелерін талқылау (қолды жуу, бөлмені желдету, таза ауада серуендеу және т.б.). • Ластанған су мен ауаның иммунитетті қалай әлсіретіп, ауруға әкелуі мүмкін екендігі түсіндірілді. <p>Сергіту сәт. "Су" сөзі: балалар қолдарын жуып, жуып, су ішкендей қимылдарға еліктейді. "Күн" үні: балалар қолдарын жоғары көтеріп, қуат алғандай күнге қарай тартылады.</p> <p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: "Су мен ауа арқылы иммунитетті қалай нығайтуға болады" постерін ойлап табу және салу.</p>	Дені сау және науқас адамның суреттері. Адам ағзасындағы су мен ауаның рөлін бейнелейтін суреттер. Су мен ауаның ластануының әртүрлі көздері бейнеленген суреттер. Мультимедиялық презентация Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар).

	Әр топ өз постерін ұсынады және олар қандай ережелерді ең маңызды деп санайтыны туралы айтады.	
Сабақтың соңы	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Иә – Жоқ" ойыны: мұғалім сабақ тақырыбына қатысты сұрақтар қояды, ал балалар "иә" немесе "жоқ" деп жауап беруі керек. "Жағдайлар" тапсырмасы: мұғалім су мен ауаға қатысты әртүрлі жағдайларды сипаттайды, ал балалар бұл жағдайлардың иммунитетке қалай әсер ететінін түсіндіруі керек. • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "Біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Неліктен су мен ауаны сақтау және гигиенаны сақтау маңызды?" Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады. • Үй тапсырмасы Ата-аналарға таза су мен ауаның иммунитетке қалай әсер ететіні туралы айтып, олармен бірге гигиенаны ұстануға және ашық ауада көбірек уақыт өткізуге шақырыңыз. • Кері байланыс 	Ойындарға арналған карталар «Иә – Жоқ», «Жағдайлар»

IV бөлім	Денсаулықтың экологиялық аспектілері: су, ауа және өсімдіктер	
Сабақ № 30		
Сабақтың тақырыбы	Экологиялық таза тамақ және оның денсаулыққа әсері	
Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды "экологиялық таза тамақ" ұғымымен және оның адам денсаулығы үшін маңыздылығымен таныстыру. • Экологиялық таза өнімдерді тұтынудың пайдасы туралы түсінік қалыптастыру. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Сіздің денсаулығыңызға жауапкершілікпен қарауға және азық-түлікті саналы түрде таңдауға тәрбиелеу. 	
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар "экологиялық таза тамақ" ұғымы және оның адам денсаулығы үшін маңызы туралы білуі керек. • Оқушылар экологиялық таза тағамның денсаулыққа қалай әсер ететінін түсіндіріп, экологиялық таза тағамдардың мысалдарын келтіре білуі керек. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар өз денсаулығына жауапкершілікпен қарауы және экологиялық таза тағамдарды таңдауға ұмтылуы керек. 	
Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: 	Тапсырма арналған карталар «Пайдалы – зиянды», «Бұл неден жасалған?»

	<p>Мұғалім жұмбақ жасайды: "адамның дені сау және мықты болуы үшін күн сайын не қажет?"(Тамақ). Тамақ дегеніміз не және оның өмір үшін не үшін маңызды екендігі туралы әңгіме.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Білімді өзектендіру: Ойын "Пайдалы – зиянды": мұғалім әртүрлі тағамдарды атайды, ал балалар пайдалы өнім болса, қолдарын шапалақтайды, егер зиянды болса (мысалы, алма, чипсы, сәбіз, сода және т.б.). Тапсырма " Бұл неден жасалған?": тақтада әртүрлі тағамдардың суреттері бар. Балалар осы тағамдарды дайындайтын негізгі ингредиенттерді атауы керек. • Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз экологиялық таза тағам деген не және ол біздің денсаулығымызға қалай әсер ететіні туралы сөйлесетін боламыз". 	
<p>Сабақтың ортасы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің экологиялық таза тағамның не екендігі туралы әңгімесі (химиялық заттарды, пестицидтер мен тыңайтқыштарды қолданбай өсірілген өнімдер, гормондар мен антибиотиктерді қолданбай табиғи түрде өсірілген Жануарлар). • Экологиялық таза өнімді өсіру процесін бейнелейтін суреттерді көрсету. • Экологиялық таза тағамның адам денсаулығына қалай әсер ететінін түсіндіру (иммунитетті нығайтады, ас қорытуды жақсартады, ауру қаупін азайтады). • Экологиялық таза өнімдерді әдеттегіден қалай ажыратуға болатынын талқылау(мысалы, арнайы таңбалаудың болуы, сыртқы түрі, иісі). <p>Сергіту сәт. "Көкөністер" сөзі: балалар көкөністерді отырғызып, суарып, егін жинап жатқандай қимылдарға еліктейді. Жеміс-жидек: балалар ағаштан жемістерді жұлып алғандай жоғары қарай созылады.</p> <p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: экологиялық таза өнімнің жарнамасын ойлап табу және салу (мысалы, "біздің бақшамыздағы пайдалы көкөністер", "сиырларымыздан алынған табиғи сүт"). Әр топ өз жарнамаларын ұсынады.</p>	<p>Әр түрлі тағамдардың суреттері (көкөністер, жемістер, ет, сүт өнімдері және т.б.). Экологиялық таза өнімді өсіру процесі бейнеленген суреттер(мысалы, химиялық заттарсыз көкөніс бағы, еркін жүретін Жануарлар фермасы). Дені сау және науқас адамның суреттері. Мультимедиялық презентация Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). Жемістер мен көкөністерге арналған муляждар жиынтығы</p>

<p>Сабақтың соңы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Өнімді тап" ойыны: мұғалім өнімді сипаттайды, ал балалар оны болжауы керек. Тапсырма "Пайдалы-зиянды": мұғалім өнімді атайды, ал балалар оның пайдалы немесе зиянды екенін айтуы керек. • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: Біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Экологиялық таза тағамды таңдау неге маңызды?". Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады. • Үй тапсырмасы Ата-аналарға экологиялық таза тағамның не екенін айтып, оларды бірге базарға немесе дүкенге барып, бүкіл отбасы үшін органикалық өнімдерді таңдауға шақырыңыз. • Кері байланыс <p>«Бағдаршам» әдісі</p> <p>Осы жердегі түсінік, неге үшін қызығарсың бауырың?</p> <p>Мен сабақтың маңызын түсінімді!</p> <p>Тақырып бойынша әлі де ізденуім керек!</p>	<p>Ойындарға арналған карталар «Өнімді тап», «Пайдалы-зиянды»</p>
-----------------------------	---	---

<p>V бөлім</p>	<p>Экологиялық жауапкершілік және жобалық жұмыс</p>	
<p>Сабақ № 31</p>		
<p>Сабақтың тақырыбы</p>	<p>Экологиялық жауапкершілік ұғымы және әркім экологияға қалай көмектесе алады</p>	
<p>Сабақтың мақсаты</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды "экологиялық жауапкершілік" ұғымымен және оның табиғатты сақтау үшін маңыздылығымен таныстыру. • Әр адам қоршаған ортаны қорғауға қалай үлес қоса алатындығы туралы түсінік қалыптастыру. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Табиғатқа ұқыпты қарауға және оның болашағы үшін жауапкершілікті сезінуге тәрбиелеу. 	
<p>Күтілетін нәтиже:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар "экологиялық жауапкершілік" ұғымын білуі және оның табиғатты қорғаудағы маңыздылығын түсінуі керек. • Оқушылар экологияға көмектесу үшін әр адам жасай алатын нақты әрекеттерге мысалдар келтіре білуі керек. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар табиғатқа ұқыпты қарауы және оның болашағы үшін жауапкершілігін білуі керек. 	
<p>Сабақ барысы</p>		
<p>Сабақ кезеңдері</p>	<p>Кезеңдердің мазмұны</p>	<p>Ресурстар</p>
<p>Сабақтың басталуы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: Мұғалім балаларға табиғаттың әдемі суреттерін көрсетіп, сұрақ қояды: "Сіз бұл сұлулықты біздің планетада сақтағыңыз келе ме?". Табиғат дегеніміз не және ол жердегі тіршілік үшін неге маңызды екендігі туралы әңгіме. 	<p>Тапсырма арналған карталар «Табиғат – бұл...», «Табиғатқа не зиян тигізеді?»</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Білімді өзектендіру: "Табиғат – бұл...": мұғалім сөйлемді бастайды, ал балалар оны аяқтауы керек (мысалы, " табиғат – Бұл...", "Табиғат-біздің үйіміз", "табиғат-өмірдің қайнар көзі" және т. б.). Тапсырма " Табиғатқа не зиян тигізеді?": тақтада адамның табиғатқа теріс әсерінің әртүрлі түрлері бейнеленген суреттер (ластану, ормандарды кесу, қоқыс). Балалар бұл әрекеттерді атап, табиғатқа қалай зиян тигізетінін түсіндіруі керек. • Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз экологиялық жауапкершілік деген не және әрқайсымыз табиғатымызды сақтауға қалай көмектесетіні туралы сөйлесетін боламыз". 	
Сабақтың ортасы	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің экологиялық жауапкершілік туралы әңгімесі (бұл әр адамның қоршаған ортаның жай-күйіне жауапты екенін және оны қорғау үшін шаралар қабылдауы керек екенін түсіну). • Экологиялық жауапкершіліктің неліктен маңызды екенін түсіндіру (болашақ ұрпақтың таза және сау әлемде өмір сүруі үшін табиғатты сақтау үшін). • Қоршаған ортаны қорғауға бағытталған әртүрлі әрекеттерді бейнелейтін суреттерді көрсету. • экологияға көмектесу үшін кез келген адам қандай қарапайым қадамдар жасай алатынын талқылау (су мен энергияны үнемдеу, қоқыстарды сұрыптау, ағаш отырғызу, жануарлар мен өсімдіктерге ұқыпты қарау және т.б.). • Әртүрлі заттарды көрсету: мұғалім пластикалық бөтелкені, қағаз пакетті, шыны ыдысты көрсетеді және балалармен осы заттардың қайсысын қайта өңдеуге болатынын және оның экологияға қалай көмектесетінін талқылайды <p>Сергіту сәт. "Қоқыс жинау" сөзі: балалар еңкейіп, "қоқысты" көтереді (мысалы, мыжылған қағаздар), қоқыс жинауды имитациялайды.</p> <p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: "Мен экологияға қалай көмектесе аламын"постерін ойлап табу және салу. Әр топ өз постерін ұсынады және қоршаған ортаны қорғау үшін қандай әрекеттерді ең маңызды деп санайтыны туралы айтады.</p>	<p>Табиғат суреттері (Таза орман, гүлді шалғын, мөлдір өзен) және адамның табиғатқа теріс әсері (ластану, ормандарды кесу, қоқыс). Қоршаған ортаны қорғауға бағытталған әртүрлі әрекеттерді бейнелейтін суреттер (қоқыстарды сұрыптау, суды үнемдеу, ағаш отырғызу және т.б.).</p> <p>Мультимедиялық презентация Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). Көрсетуге арналған әртүрлі заттар(мысалы, пластикалық бөтелке, қағаз пакет, шыны ыдыс).</p>

<p>Сабақтың соңы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Экологиялық жағдайлар" ойыны: мұғалім адам мен табиғаттың өзара әрекеттесуіне байланысты әртүрлі жағдайларды сипаттайды, ал балалар әр жағдайда қалай дұрыс әрекет ету керектігін түсіндіруі керек. "Менің экологиялық уәделерім" тапсырмасы: балалар жапырақтарға экологияға қалай көмектесетіні туралы бірнеше уәделерді жазады (мысалы, " мен суды үнемдеймін", " мен қоқыстарды сұрыптаймын", " мен ағаш отырғызамын " және т.б.).. • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "Біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Экологиялық жауапты болу неге маңызды?". Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады. • Үй тапсырмасы Ата-аналарға экологиялық жауапкершіліктің не екенін айтып, балалармен бірге олардың күнделікті өмірінде экологияға қалай көмектесетінін ойластыруды ұсыныңыз. • Кері байланыс <div data-bbox="288 862 702 1104" style="border: 1px solid gray; padding: 5px;"> <ul style="list-style-type: none"> • Біледі- • Сұрағым бар • Түсінбедім </div>	<p>Ойындарға арналған карталар «Экологиялық жағдайлар», «Менің экологиялық уәделерім»</p>
-----------------------------	--	---

V бөлім	Экологиялық жауапкершілік және жобалық жұмыс	
Сабақ № 32		
Сабақтың тақырыбы	Жеке жауапкершіліктің экология мен денсаулықты жақсартуға әсері	
Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушыларды экология және денсаулық контекстінде "жеке жауапкершілік" ұғымымен таныстыру. • Әр адамның іс-әрекеті қоршаған орта мен денсаулыққа қалай әсер ететіні туралы түсінік қалыптастыру. ▪ Өз іс-әрекеттері үшін жауапкершілік сезімін және экологиялық салауатты өмір салтын ұстануға деген ұмтылысты тәрбиелеу. 	
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар "жеке жауапкершілік" ұғымын біліп, оның экология мен денсаулықты жақсартудағы маңыздылығын түсінуі керек. • Оқушылар экология мен денсаулықты жақсарту үшін әр адам жасай алатын нақты әрекеттерге мысалдар келтіре білуі керек. ▪ Оқушылар өз іс-әрекеттеріне жауапкершілікпен қарауы және экологиялық салауатты өмір салтын ұстануға ұмтылуы керек. 	
Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: 	<p>Тапсырма арналған карталар «Жақсы</p>

	<p>Мұғалім балаларға әдемі табиғат бейнеленген суреттерді көрсетіп, сұрақ қояды: "Сіз осындай әлемде өмір сүргіңіз келе ме?". Бұл сұлулықты сақтау үшін не істеу керектігі туралы әңгіме.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Білімді өзектендіру: "Жақсы – жаман" ойыны: мұғалім экология мен денсаулыққа байланысты әр түрлі әрекеттерді атайды, ал егер бұл жақсы әрекет болса, балалар қол шапалақтайды, егер жаман болса, аяқтарын тепкілейді (мысалы, суды үнемдеу, орманда қоқыс тастау, тістерін тазалау, тәттілер көп және т.б.). • "Салдары" тапсырмасы: жауапсыз мінез-құлықтың жағымсыз салдарын (ластану, ауру) бейнелейтін суреттер тақтасында. Балалар бұл салдардың не әкелуі мүмкін екенін түсіндіруі керек. • Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз өз іс-әрекеттеріміздің экология мен денсаулыққа қалай әсер ететіні және әрқайсымыз әлемді қалай жақсарту алатынымыз туралы сөйлесеміз". 	<p>– жаман», «Салдары»</p>
<p>Сабақтың ортасы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің жеке жауапкершіліктің не екендігі туралы әңгімесі (бұл әр адамның өз іс-әрекеттері мен олардың салдары үшін жауап беретінін түсіну). • Жеке жауапкершіліктің экология мен денсаулыққа қалай қатысы бар екенін түсіндіру (біздің әрекеттеріміз қоршаған ортаны және денсаулықты жақсартуы да, нашарлатуы да мүмкін). • Қоршаған ортаға қатысты жауапкершілік пен жауапсыздықты бейнелейтін суреттерді көрсету. • Экология мен денсаулықты жақсарту үшін кез-келген адам қандай қарапайым қадамдар жасай алатындығын талқылау (ресурстарды үнемдеу, қоқыстарды сұрыптау, дұрыс тамақтану, спортпен шұғылданду, гигиена және т.б.). • Рәміздерді қолдану: мұғалім әртүрлі әрекеттерді бейнелейтін пәндерді көрсетеді және балалармен бұл әрекеттердің экология мен денсаулыққа қалай әсер ететінін талқылайды. <p>Сергіту сәт. "Тазалау" сөзі: балалар қоқысты жинап, сұрыптап жатқандай қимылдарға еліктейді. Өсімдіктерді суару: балалар өсімдіктерді суару ыдысынан суарғандай қимылдарға еліктейді.</p> <p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: экология мен денсаулыққа қатысты жауапты және жауапсыз мінез-құлықтың үлгісін көрсететін көріністі ойлап табу және ойнау. Әр топ өз көрінісін көрсетеді және осы көріністен қандай қорытынды жасауға болатынын сыныппен талқылайды.</p>	<p>Қоршаған ортаға қатысты жауапкершілік пен жауапсыздықты көрсететін әртүрлі жағдайларды бейнелейтін суреттер (мысалы, қоқысты сұрыптайтын адам және қоқысты сыртқа лақтыратын адам). Жауапты мінез-құлықтың экология мен денсаулыққа оң әсерін көрсететін суреттер (мысалы, Таза қала, дені сау адамдар). Мультимедиялық презентация Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар,</p>

		киізден жасалған қаламдар). Әр түрлі әрекеттерді бейнелейтін заттар (мысалы, өсімдіктерді суаруға арналған суару ыдысы, қоқыстарды сұрыптауға арналған қоқыс дорбасы, гигиеналық тіс щеткасы).
Сабақтың соңы	<ul style="list-style-type: none"> Оқу материалын бекіту: «Сұрақ-жауап» ойыны: мұғалім экология мен денсаулық үшін жеке жауапкершілікке қатысты сұрақтар қояды, ал балалар оларға жауап беруі керек. "Менің іс-әрекеттерім" тапсырмасы: балалар жапырақтарға экология мен денсаулыққа жауапкершілікпен қарау үшін жасайтын бірнеше нақты әрекеттерді жазады. Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "Біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Өз іс-әрекеттеріңізге жауапты болу неге маңызды?" Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады. Үй тапсырмасы Ата-аналарға жеке жауапкершіліктің не екенін айту және оларды балалармен бірге күнделікті өмірде экология мен денсаулыққа қалай жауапты бола алатындығын ойластыруға шақыру. Кері байланыс <p>Балалармен бірге жаса Бірін тапсырмасын бірігіп Балалармен бірге жаса</p>	Ойындарға арналған карталар «Сұрақ-жауап», «Менің іс-әрекеттерім»

V бөлім	Экологиялық жауапкершілік және жобалық жұмыс
Сабақ № 33	
Сабақтың тақырыбы	Біз күн сайын табиғатқа қалай қамқорлық жасай аламыз?
Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> Оқушыларды күнделікті өмірде табиғатқа қамқорлық жасаудың қарапайым және қол жетімді тәсілдерімен таныстыру. Әр адам қоршаған ортаны қорғауға қалай үлес қоса алатындығы туралы түсінік қалыптастыру. <ul style="list-style-type: none"> Табиғатқа ұқыпты қарауға және оның болашағы үшін жауапкершілікті сезінуге тәрбиелеу.

Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар күнделікті өмірде табиғатқа қамқорлық жасаудың қарапайым және қол жетімді тәсілдерін білуі керек. • Оқушылар қоршаған ортаны сақтау үшін әр адам жасай алатын нақты әрекеттерге мысалдар келтіре білуі керек. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Оқушылар табиғатқа ұқыпты қарауы және оның болашағы үшін жауапкершілігін білуі керек. 	
Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. • Мотивация: Мұғалім балаларға табиғаттың әдемі суреттерін көрсетіп, сұрақ қояды: "сіз бұл сұлулықты біздің планетада сақтағыңыз келе ме?". Табиғат дегеніміз не және ол жердегі тіршілік үшін неге маңызды екендігі туралы әңгіме. • Білімді өзектендіру: "Табиғат – бұл...": мұғалім сөйлемді бастайды, ал балалар оны аяқтауы керек (мысалы, " табиғат – Бұл...", "Табиғат-біздің үйіміз", "табиғат-өмірдің қайнар көзі" және т. б.). Тапсырма " Табиғатқа не зиян тигізеді?": тақтада адамның табиғатқа теріс әсерінің әртүрлі түрлері бейнеленген суреттер (ластану, ормандарды кесу, қоқыс). Балалар бұл әрекеттерді атап, табиғатқа қалай зиян тигізетінін түсіндіруі керек. • Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім білімді жаңартуды қорытындылайды және сабақтың тақырыбын жариялайды: "Бүгін біз күн сайын табиғатқа қалай қамқорлық жасай алатынымыз туралы сөйлесеміз". 	Тапсырма арналған карталар «Табиғат – бұл...», «Табиғатқа не зиян тигізеді?»
Сабақтың ортасы	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа тақырыппен танысу: Мұғалімнің әр адам табиғатты сақтау үшін не істей алатындығы туралы әңгімесі, тіпті қандай да бір үлкен істер жасамай-ақ. • Неліктен табиғатқа күн сайын қамқорлық жасау маңызды екенін түсіндіру (оны болашақ ұрпақ үшін таза және сау әлемде өмір сүру үшін сақтау үшін). • Күнделікті өмірде табиғатқа деген қамқорлықты көрсететін әртүрлі жағдайларды бейнелейтін суреттерді көрсету. • Табиғатқа қамқорлық жасаудың нақты тәсілдерін талқылау: Суды үнемдеу: тістерді тазалау кезінде шүмекті жабыңыз, ванна емес, душ қабылдаңыз, су буланып кетпес үшін кешке өсімдіктерді суарыңыз. Электр қуатын үнемдеу: бөлмеден шыққан кезде шамдарды өшіріңіз, энергияны үнемдейтін шамдарды қолданыңыз. Қоқыс сұрыптау: қоқысты әртүрлі контейнерлерге бөліңіз (қағаз, пластик, шыны, тамақ қалдықтары). Өсімдіктерге ұқыпты қарау: Гүлдерді жыртпау, ағаш бұтақтарын сындырмау, өсімдіктерді отырғызу. Жануарларға ұқыпты қарау: жануарларды ренжітпеңіз, қаңғыбас жануарларға көмектесіңіз. Экологиялық таза көлікті пайдалану: велосипедпен жүру немесе жаяу жүру, қоғамдық көлікті пайдалану. 	Табиғатқа деген қамқорлықты көрсететін әртүрлі жағдайларды бейнелейтін суреттер (мысалы, қоқыстарды сұрыптау, суды үнемдеу, өсімдіктерді отырғызу, жануарларға ұқыпты қарау). Адамның табиғатқа теріс әсерін бейнелейтін суреттер (ластану,

	<p>Пластмассадан бас тарту: қайта пайдалануға болатын сөмкелерді, бөтелкелерді, контейнерлерді пайдаланыңыз.</p> <p>Әртүрлі заттарды көрсету: мұғалім пластикалық бөтелкені, қағаз пакетті, шыны ыдысты көрсетеді және балалармен осы заттардың қайсысын қайта өңдеуге болатынын және оның экологияға қалай көмектесетінін талқылайды.</p> <p>Сергіту сәт. «Үнемді қозғалыстар»: балалар кранның жабылуына, жарықтың сөнуіне, қоқыстың сұрыпталуына еліктейді.</p> <p>Топтарда жұмыс істеу: Балалар топтарға бөлініп, тапсырма алады: "Күн сайын табиғатқа қамқорлық жасаудың 10 тәсілі" постерін ойлап табу және салу. Әр топ өз постерін ұсынады және олар қандай жолдарды ең маңызды деп санайтыны туралы айтады.</p>	<p>ормандарды кесу, қоқыс). Мультимедиялық презентация Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). Көрсетуге арналған әртүрлі заттар (мысалы, пластикалық бөтелке, қағаз пакет, шыны ыдыс, өсімдіктерді суаруға арналған су құятын ыдыс).</p>
<p>Сабақтың соңы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оқу материалын бекіту: "Экологиялық жағдайлар" ойыны: мұғалім адам мен табиғаттың өзара әрекеттесуіне байланысты әртүрлі жағдайларды сипаттайды, ал балалар әр жағдайда қалай дұрыс әрекет ету керектігін түсіндіруі керек. "Менің экологиялық уәделерім" тапсырмасы: балалар күн сайын табиғатқа қалай қамқорлық жасайтыны туралы жапырақтарға бірнеше уәде жазады (мысалы, "мен суды үнемдеймін", "мен қоқыстарды сұрыптаймын", "мен өсімдіктерді отырғызамын" және т.б.). • Қорытындылау: Мұғалім сұрақтар қояды: "Біз бүгін сабақта не туралы сөйлестік?", "Сіз қандай қорытынды жасадыңыз?", "Күн сайын табиғатқа қамқорлық жасау неге маңызды?" Мұғалім балаларға сабақта жұмыс істегені үшін алғыс айтады. • Үй тапсырмасы Ата-аналарға күн сайын табиғатқа қалай күтім жасау керектігі туралы айтып, оларды балалармен бірге қоршаған ортаны сақтау үшін кем дегенде бірнеше қарапайым әрекеттерді орындауға шақырыңыз. • Кері байланыс 	<p>Ойындарға арналған карталар «Экологиялық жағдайлар», «Менің экологиялық уәделерім»</p>

Сабақ № 34		
Сабақтың тақырыбы	Қорытынды сабақ: экология және денсаулық викторинасы	
Сабақтың мақсаты	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылардың экология және денсаулыққа қатысты тақырыптар бойынша білімдерін жалпылау және жүйелеу. • Алған білімдерін ойын түрінде бекіту. ▪ Экология мен салауатты өмір салтына қызығушылықты дамыту. 	
Күтілетін нәтиже:	<ul style="list-style-type: none"> • Оқушылар экология мен денсаулыққа қатысты негізгі ұғымдар мен ережелерді білуі керек. • Оқушылар алған білімдерін іс жүзінде қолдана білуі, табиғатты қалай қорғауға және денсаулығына қамқорлық жасауға болатындығын түсіндіре білуі керек. ▪ Оқушылар экология мен салауатты өмір салтына қызығушылық танытуы керек. 	
Сабақ барысы		
Сабақ кезеңдері	Кезеңдердің мазмұны	Ресурстар
Сабақтың басталуы	<ul style="list-style-type: none"> • Ұйымдастырушылық сәт: Оқушыларды қарсы алу. Сабаққа дайындықты тексеру. Сабақтың тақырыбын жариялау: "Бүгін біз сіз зерттеген материалды қаншалықты жақсы меңгергеніңізді тексеру үшін экология және денсаулық викторинасын өткіземіз". • Мотивация: Мұғалім балаларға: "Бүгін әрқайсыңыз өз біліміңізді көрсете аласыз және жаңа нәрсені біле аласыз. Викторина жеңімпаздары жүлдеге ие болады!". • Білімді өзектендіру: "Экологиялық бірлестіктер" ойыны: мұғалім экологияға немесе денсаулыққа қатысты сөзді атайды, ал балалар кезек-кезек осы сөзбен байланысты сөздерді атайды. "Жылыту" тапсырмасы: мұғалім зерттелген тақырыптар бойынша бірнеше қарапайым сұрақтар қояды (мысалы, "экологиялық жауапкершілік дегеніміз не?", "Сіз қандай гигиена ережелерін білесіз?", "Денсаулыққа қандай тағамдар пайдалы?") • Тақырыпқа кіріспе: Мұғалім викторина өткізу ережелерін түсіндіреді: <ul style="list-style-type: none"> • Балалар командаларға бөлінеді (сыныптағы оқушылардың санына байланысты командалар саны әр түрлі болуы мүмкін). • Командалар мұғалім қоятын сұрақтарға кезек-кезек жауап береді. • Әр дұрыс жауап үшін ұпай команда ұпай алады. • Жеңіс ең көп ұпай жинаған команданы жеңеді. 	Тапсырма арналған карталар «Экологиялық бірлестіктер», «Жылыту»
Сабақтың ортасы	<ul style="list-style-type: none"> • Викторина өткізу: • Мұғалім "экологиялық жауапкершілік" бөлімінде зерттелген тақырыптар бойынша сұрақтар қояды (мысалы, "экологиялық таза тамақ дегеніміз не?", "Су мен энергияны қалай үнемдеуге болады?", "Қоқысты сұрыптаудың қандай ережелерін білесіз?", "Өсімдіктер ауа сапасына қалай әсер етеді?", "Денсаулықты қандай табиғи элементтер қолдайды және қалпына келтіреді?", 	"Экологиялық жауапкершілік" бөлімінде зерттелген тақырыптар бойынша

	<p>"Экология мен денсаулық үшін жеке жауапкершілік дегеніміз не?").</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сұрақтар әр баланың викторинаға қатысуы үшін әр түрлі қиындық деңгейінде болуы мүмкін. • Түсінікті болу үшін сұрақтарға байланысты суреттерді немесе иллюстрацияларды қолдануға болады. <p>Сергіту сәт. Мұғалім балалар демалып, жылынуы үшін викторина раундтары арасында физикалық минут өткізеді. Дене шынықтыру сабақтың тақырыбымен байланысты болуы мүмкін (мысалы, "ағаш", "ағын", "күн" жаттығулары).</p>	<p>сұрақтары бар карточкалар. Викторина сұрақтарына қатысты суреттер немесе иллюстрациялар. Мультимедиялық презентация Топтарда жұмыс істеуге арналған материалдар (қағаз парақтары, қарындаштар, киізден жасалған қаламдар). Викторина жеңімпаздарына арналған сыйлықтар</p>
<p>Сабақтың соңы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Қорытындылау: Мұғалім викторинаның нәтижелерін жариялайды және жеңімпаздарды марапаттайды (егер сыйлықтар берілсе). Мұғалім сұрақтар қояды: "сіз бүгін не білдіңіз?", "Сізге ең қызықты тақырыптар қандай болды?", "Экологиялық жауапкершілікті арттыру үшін не істей аласыз?" • Кері байланыс <p>Мен жақсы жұмыс жасадым.</p> <p>Мен жұмыс жасағым келді, бірақ бүгін менің күнім өлсе.</p> <p>Мен жақсы жұмыс жасадым, бірақ бойымда қорқыныш болды.</p>	

